

Ray Dhaliwal
Real Estate Broker

Moving to Indiana?

Contact Ray Dhaliwal @ 317-993-4987

Helpful in Easy and Accessible Home Loans at best Interest Rates.

Listing and Selling Homes in Indianapolis Area.

Good relations with all the well reputed leading Builders in the Area.

Specialized in Pre-Sale homes for Investment and Residential purposes.

CENTURY 21 SCHEETZ
RAYD@C21Scheetz.com

Twenty-Fifth Year of Publication

ਨਿਊਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@gmail.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 25, Issue 39; September 28, 2024

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਕਿਸਾਨ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਫਿਰ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ ਘੋਲ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਵੇਂ ਦਿਨ ਬਚੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ 5 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਟਿੱਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਕਿਸਾਨ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਏਗੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਅਤੀਅਲ ਚਵੱਈਏ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਖੇਤੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ। ਇਸ ਮੰਗਲਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ

ਕਿਸਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ ਉਤੇ ਮੋਰਚਾ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਕਰੋੜ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 750 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ ਉਤੇ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਖੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌੜ ਨੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬੁਰਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਮੋਰਚਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਚੱਲੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ 800 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਚੋਣ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ

ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 7 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਤੁਰੇ ਸਨ ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਏ ਟਕਰਾਅ ਦੌਰਾਨ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ 20 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 30-30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਕੇਂਦਰ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਥਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚਾ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਗੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਘੋਲ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੋਰਟਗੇਜ, ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ

Mortgage Insurance Property

Dhillon Agencies

Home Mortgages, Commercial Loans, All kinds of Insurances, Residential / Commercial properties

* ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਲੋਨਜ਼ ਅਤੇ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਢਿੱਲੋਂ ਏਜੰਸੀਜ਼ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।
* ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਮਰਸ਼ੀਅਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ, ਮੋਰਟਗੇਜ, ਕਾਮਰਸ਼ੀਅਲ ਲੋਨਜ਼ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

@ Mortgages: mortgages@dhillonagencies.com; Insurances: insurances@dhillonagencies.com; Properties: properties@dhillonagencies.com

dhillonagencies.com (516) 441-0188

8624 239th Street, Bellerose, NY11426

Corporate NMLS# 48434
AZ License# BK-0945946

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Balbir (Bill) Grewal
MORTGAGE LOAN OFFICER
NMLS# 353442

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans Available in Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859

balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
https://www.nmlsconsumeraccess.org

ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਲੋਂ ਦੂਜੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ 28 ਸਤੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ 'ਦਿ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ ਇੰਕ' ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਗੱਤਕਾ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨਾਲ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੱਤਕਾ ਆਫੀਸ਼ੀਅਲਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਦੂਜੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਗੱਤਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਕਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਗੱਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਜਨਰਨੈਲ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰ

ਵਰਗ 14 ਸਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ -ਸੇਟੀ ਫਾਈਟ ਇਵੇਂਟ ਵਿਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਮਰ

ਰੈਫਰੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਰੈਫਰੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਜੱਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸੇਵਾ

ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਅਤੇ ਡਾ. ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੱਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

ਵਰਗ 17 ਅਤੇ 21 ਸਾਲ ਦੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੌਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਡਾ. ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵਿਸ਼ਵ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੀ ਵੰਡਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ. ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਧਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ-ਨਿਊਯਾਰਕ, ਭਾਈ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ ਤੇ ਟ੍ਰੱਸਟੀ-ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਅਤੇ ਗੱਤਕਾ ਕੋਚ ਜਸਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਗੱਤਕਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਗੱਤਕਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੁਲਜ਼ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੈਫਰੀ ਅਤੇ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹੀ ਜੱਜਮੈਂਟ-

ਸ. ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ -ਅਮਨ ਸਾਸਕਾਟਨ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਨਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਗਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਨਿਭਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬਾਣੀ-ਬਾਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੱਤਕਾ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀਬਾ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਵੈਸਟਚੈਸਟਰ ਕਾਂਉਟੀ, ਸਿੱਖ ਆਗੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਗੱਤਕਾ ਕੋਚ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਵੈਤ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕਮਲਜੀਤ ਬੈਨੀਪਾਲ ਦੇ ਗੀਤ 'ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ ਯਾਰ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਰਿਲੀਜ਼

ਫਰਿਜ਼ੋ: ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਸੂਰੀਲੀ, ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ ਦਾ ਗੀਤ 'ਮੇਰੀ-ਮੇਰੀ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ ਯਾਰ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਖਾਲਤਾ ਪਾਰਕ ਵਾਲੇ ਬਾਇਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇੰਡੋ ਯੂ. ਐਸ. ਹੈਰੀਟੇਜ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਤਾ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮਿਆਰੀ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਗੀਤਕਾਰ ਗੈਰੀ ਫੇਸੀ ਨੇ ਲਿਖੇ ਨੇ। ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਅਮਰਜੀਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਣੀ ਹੈ। ਪੋਸਟ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਤੇ ਸਕਾਈ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਇਹ ਗੀਤ ਜਲਦ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਾਛੀਕੋ/ਧਾਲੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਕਮਲਜੀਤ ਬੈਨੀਪਾਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਗੀਤ ਲਈ ਮੁਬਾਰਕਵਾਦ। ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਮਨ ਦੇ ਮੇਲੇ (ਖਬਰਮਅਨ, ਅਰਵਦਸਟਦਰ 'ਇਸਟਿਵਲ') ਦੌਰਾਨ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅਮੈਰੀਕਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਗੀਤ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹੀ

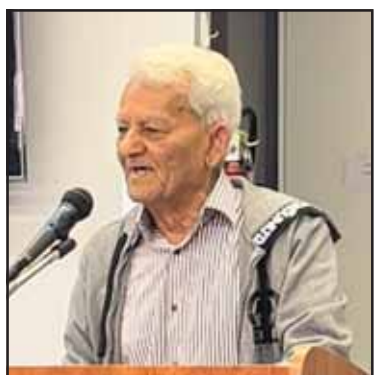
ਕੈਲਗਰੀ: ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਇਕੱਤਰਤਾ 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੋਸੋ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਿੰਘ ਤੱਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਆਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀਆ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਭਾਵਪੂਰਤ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕੁਝ ਪੰਕਤੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ:

ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਰ ਤੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਵੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਿੱਤ ਹੀ ਖੋਭਦੇ ਹਾਂ ਖੰਜਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ 'ਚ ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਿਰ ਨੇਜ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਦੇ ਨੇ ਜ਼ੁਅਰਤ ਸੀਸ ਬਣਨ ਦੀ!

ਸਭਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੱਗਤ ਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇਕ ਨਜ਼ਮ ਸੁਣਾਈ। ਬੋਹੜਾਂ ਤੇ ਪਿਪਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਉਹ ਠੰਡੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ।

ਪਿਆਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦੱਸੋ ਕਿਵੇਂ ਭੁਲਾਵਾਂ! ਸੁਖਮੰਦਰ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰੀਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਨਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਹੱਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ।

ਮੈਂ ਹਰ ਇਕ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਵੀ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਮਨਜੀਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਠੱਗ ਬਾਇਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਇਕ ਗੀਤ ਸੁਣਾਇਆ। ਹਾਸਰਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਕੋਹੜ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਵੱਲ ਇਹ ਬਹੁਤ ਤਿੱਖੇ ਸੰਕੇਤ ਸਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋਸਤ ਜਨਾਬ ਮਨੁੱਵਰ

ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਯੁੱਗ ਕਵੀ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਚਨਾ ਆਪਣੀ ਸੂਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਸਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅੱਖਰਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕਰਨੀ

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ 'ਦੇ ਹੰਝੂ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ: ਵਤਨ ਮੇਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਨੇ ਰਾਤੀ ਮਨ ਦੇ ਦਰ ਖੜਕਾਏ ਮਲਕ ਮਲਕ ਦੇ ਅੰਬਰੂ ਤੁਰ ਕੇ, ਪਲਕਾਂ ਬੁਹੇ ਆਏ ਇਕ ਅੰਬਰੂ ਮੈਂ ਪਲਕੋਂ ਲਾਹ ਕੇ

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਿਲੀਜ਼

ਸਰੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਮਿਲਣੀ 14 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੀਟੀਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਵਲ "ਦਸ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ" ਅਤੇ "ਮੇਰਾ ਪੀਟ" ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਇਆ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਿਮਾਨ ਗੀਤਕਾਰ ਬਲਦੇਵ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸੰਘਾ, ਇੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸੰਘਾ, ਹਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ, ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਝੀਤਾ, ਬਿੰਦੂ ਖੰਨੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਕੱਤਰ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਸਕੱਤਰ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਨਰਿੰਦਰ ਪੰਨੂ, ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋਏ। ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਲੇਖਿਕਾ ਸਵਰਾਜ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਭਾ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੁੜੀ ਲੇਖਿਕਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਬਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਪਰਚੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸੋਹੀ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੰਧੂ, ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ, ਪ੍ਰੋ: ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਗਈ।

ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ, ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨਾਂ, ਸਾਬਕਾ ਬੀ.ਸੀ. ਮਨਿਸਟਰ ਹੈਰੀ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਦਸ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ', ਪੁਸਤਕ 'ਮੇਰਾ ਪੀਟ' ਦਾ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ

ਉੱਗਲੀ ਉੱਤੇ ਟਿਕਾਇਆ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੇ ਦੋ ਹੰਝੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਪਟਿਆਲਾ' ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਕਲਾ ਦਾ ਰੁੱਤਬਾ' ਨੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਿਆ। ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਇਕ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਚੋਖਾ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੇ ਹਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਈ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਾਏ ਜੋ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਅਲਵਿਦਾ' ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤ ਢਲ ਚੱਲੇ ਨੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋ ਗੀ ਸਕਦੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਨੀਂਦ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤੂੰ ਇੱਕ ਹਰਾ ਕਚੂਰ ਰੁੱਖ ਰਿਹਾ ਗੁੜੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਵਾਲਾ

ਮੈਂ ਕਰ ਲੈਨਾ ਫੂਨ ਕਦੀ ਕਦੀ ਓਸ ਨੂੰ। ਸੁਖਮੰਦਰ ਤੁਰ ਨੇ ਡਾ. ਪਾਤਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਿਆਰੀ ਤੇ ਆਹਲਾ ਗਜ਼ਲ ਗਾ ਕੇ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਪਟਨ ਵਿਜੇ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਏਨੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਅੱਜ ਫਿੱਕੀ ਫਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਨੇ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਤਰਨਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਚਿੱਤ ਕਰੋ ਜੇ ਖੜ ਲਿਖਣੇ ਨੂੰ, ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨਾਮ ਲਿਖੀਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ ਝੁਰਮਟ ਨੂੰ ਸੱਜਣਾ, ਮੇਰਾ ਵੀ ਪੈਗਾਮ ਲਿਖੀਂ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਕੰਮ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਟੋਟਕਿਆਂ ਨੇ ਰੌਚਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਰੌਚਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ (403) 605-3734 'ਤੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦਿਆਲ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ (403) 968-2880 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੁੱਕ, ਤੰਦੂਰੀਏ, ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਸਰਵਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮਰਫਰੀਸਬੋਰੋ (ਟੈਨੇਸੀ) ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੁੱਕ, ਤੰਦੂਰੀਏ, ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਸਰਵਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ
 * ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਣਾ
 * ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ

Restaurant Help Wanted

Immediately hiring Cook, Tandoori Chef, Helper & Server for Indian restaurant in Murfreesboro, TN.

*Good salary, free accommodation & Food.

*Hiring Bonus \$1500

* Priority to Couples

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 629-295-6982

Direct call or What's up call 615-482-5158

34-37

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਹਿਊਸਟਨ (ਟੈਕਸਸ) ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰ (ਹਲਵਾਈ), ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
 ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 713-884-9547

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 832-724-1635

UMA TRAVELS

2535 West Devon Ave.,
 Chicago, IL 60659

For Delhi-Bombay Ahmedabad, Hyderabad-Madras
 Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
 British Airways

For Emergency
 Call anytime at
 847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Etihad, Air India,
 KLM, Lufthansa,
 Delta, Qatar Airlines.

Domestic fares
 available

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Sikh Ahluwalia family looking for a suitable, well educated match for their 1986/5-5" Phd, beautiful girl. She has finished her studies in Boston, US. Serious inquiries only. Please contact us at +1 (781) 658-8952. 39-42

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh family looking for a suitable jat Sikh girl for their US born 28' 5-11 son. The boy is mechanical engineer, well established and doing a federal job. Please contact us at : 678-448-2202. 39-42

Jatt Sikh family residing in SF Bay area California looking for a suitable match in US/Canada/India for their US born and raised 24, 5'10" son. He has done a Bachelor degree from UCLA and Masters from UCSF in Computer Science and BioMedical Imaging. Boy wears a turban and keeps his hair. He is employed with a high salary in a reputed company in the SF Bay Area. Beyond education, girl must possess a joint family-oriented mindset with good moral family values. Please Contact ph: 510 861 6491 or email: pgrrealty@gmail.com 37-40

Jatt Sikh family looking for a suitable Jatt Sikh girl for their US born 27 years, 5'11", Mechanical Engineer son. Boy is well established and doing a federal job. Girl must be Engineer or Doctor. Serious enquiries only. Please contact us at 678-448-2202. 37-40

ਰਾਮਗੜੀਆ ਲੜਕਾ, ਉਮਰ 40 ਸਾਲ, 5'10", ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ Electronics and Communication Engineering ਦੀ ਡਿਗਰੀ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ Senior Administrator, ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ (ਬਿਨਾ ਬੱਚੇ ਤੋਂ) ਲਈ USA ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਟੂਡੈਂਟ/ਵਿਜ਼ਟਰ/ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਵਾਲੇ ਸੰਪਰਕ ਨਾ ਕਰਨ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਨੰਬਰ +1-510-200-1772 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। 36-39

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773. 36-39

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵੈਲ ਸੈਟਲਡ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲੀ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, 1987 ਬੋਰਨ, ਕੱਦ 5'-11", ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਡਿਗਰੀ ਹੋਲਡਰ, ਸੋਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਵਧੀਆ ਜੋਬ ਕਰਦੇ, ਵੈਲ ਸੈਟਲਡ, ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਬੇ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) 'ਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 4 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਨੋਸੈਂਟਲੀ ਡੀਵੋਰਸਡ (ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ), ਲੜਕੇ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ, ਸੋਹਣੀ, ਵੈਸ਼ਨੂੰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 1-510-281-7065 ਜਾਂ ਵ੍ਹਾਟਸਐਪ +91-98993-79442 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵੇਰਵੇ ਈਮੇਲ cjsingh55@gmail.com 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। 35-38

Kamboj Sikh Family looking for suitable girl living in USA/Canda for their 31-year-old 5'11" son, Innocent Divorce (No Kids). He has done MCA & Diploma in Electrical Engineering; he is currently working as Professional Electrical Techician with National Contractor. He is Canadian PR, currently living in Surrey, BC. Drug free, no alcohol, no smoking. Please contact us at +1225 921 0802 or gillh5162@gmail.com 34-37

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

847-359-0746

To Advertise In Punjab Times

Call: 847-359-0746

E-mail: punjabtimes1@gmail.com

ਤੇਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ: ਜਥੇਦਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਤੇਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟਿਮਾ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ਧੋਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਧਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਟਿਮਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ਧੋਰ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਦਿਆਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ਧੋਰ ਦਾ ਝੂਠਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਮਗਰੋਂ ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ

ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਗੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਉਤੀਸਾ 'ਚ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ 'ਚ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਦੀ ਵਕੀਲ ਧੀ ਆਪਣਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਕਬਿਤ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਧਾਮੀ ਨੇ ਉਤੀਸਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਤੁਰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਨਿਆਪੂਰਨ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਈ ਟਿਮਾ

ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਬਣਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜੇਈ ਕਰੇ।

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਸਰਕਾਰ: ਹਰਜਿੰਦਰ ਧਾਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਕਲੋਨੀ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੱਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਖਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਦੁਖਦਾਈ ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾ ਹਰਕਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਫਰਤੀ ਵਧੀਕ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਫਿਰਕੂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟ

ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਸਫਾਈ: ਮਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੇ ਨੇਬੁਲਾ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇਬੁਲਾ ਓਜ਼ੋਨੋਸਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸੁੱਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰੇਗੀ।

ਇਸ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਜ਼ਰੀਏ ਪਾਣੀ ਦਾ ਟੀ.ਡੀ.ਐਸ. (ਟੋਟਲ ਡਿਸੋਲਵਡ ਸਾਲਿਡਜ਼) ਪੱਧਰ 100 ਤੋਂ ਥੋਲੇ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੇਬੁਲਾ ਓਜ਼ੋਨੋਸਨ ਕੋਲ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸੁੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨੈਨੋ ਲੈਵਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ (ਪੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਬੀ.) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਅਲਟਰਾਸੋਨਿਕ ਵਾਟਰ ਮੀਟਰਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੂਰੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ

ਸੈਪਲਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਰੰਗਾਈ ਇਕਾਈਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੀ-ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਨਾ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ 200 ਯੂਨਿਟਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 95 ਮਿਲੀਅਨ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਨਿਕਾਸੀ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਪੱਧਰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਦੂਜ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਸੋਧਣ ਲਈ ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਲਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਅਮਲ, ਸਾਂਝ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰੱਖਣ ਤੇ ਪੂਰੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨੇਬੁਲਾ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਢਾਈ ਸਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਅਰਜੁਨ ਕਲੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ, ਨਸ਼ੇ ਰੋਕਣ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਾਰਨ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਹੋਈ ਹੈ।

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸਾਨੀ ਵੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ

ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਕਲੀਨਿਕ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਕਲੀਨਿਕ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ

ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸਥਾਨਕ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਇਕ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ

ਨਵਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਹਲਵਾਰਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਨਾਇਡੂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਹਲਵਾਰਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ 22 ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਮਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ

ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਹਲਵਾਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ 'ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ' ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੀ ਆਖਰੀ ਟਰਮੀਨਲ ਇਮਾਰਤ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਮੁਹਾਲੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਲਵਾਰਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ: ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ: ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਗੁਰਤਾਰੰਗੀ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਦਿਵਸ ਦੇ 450 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਇੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਾ ਪਤਚੋਲ ਕੇ ਵਿਆਪਕ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬੌਧਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੰਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮੀ ਸੰਕਟਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਸੀ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ, ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਧਰ ਉੱਠ ਕੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਰਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ

ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੇ 'ਚ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮੌਕੇ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਵੱਈਆ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਥੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ, ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਛੁੱਟੀ ਤੱਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ

ਤਖ਼ਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਮੌਕੇ ਹੋਈ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਏਕੇ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਹੱਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਏਸ਼ੀਅਨ ਚੈਂਪੀਅਨ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਰੇਗਾ ਸਨਮਾਨ

ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ 5.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ

ਵਾਟਸਨਵਿੱਲ (ਬਿਊਰੋ): ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ., ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 17 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ 5.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਦਿਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਰਲਟਨ ਪਾਰਕ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਇਨਾਮ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੀ ਉਹ ਏਸ਼ੀਅਨ ਚੈਂਪੀਅਨ ਅਤੇ ਉਲੰਪਿਕ ਤਮਗਾ ਜੇਤੂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਵੀ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹ ਸੇਵਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ।

ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ।

ਇੱਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਉਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜੇਤੂ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਅਭਿਨਵ ਬਿੰਦਰਾ ਦਾ 2008 'ਚ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਗੋਲਡ ਜਿਮ ਦੀ ਓਪਨਿੰਗ ਵੇਲੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਾਲ,

ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਮੈਡਲ ਜੇਤੂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ 2021 'ਚ 5 ਲੱਖ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ 5.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨੇਤਲਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ।

ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਧਮਾਲ !

ਕੈਲਗਰੀ: ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕੈਲਗਰੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਖੇ ਰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਨਾਟਕ ਸਮਾਗਮ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਗਿਆ। ਰੈਡ ਸਟੇਜ ਥੀਏਟਰ ਦੇ ਖਚਾ-ਖਚ ਭਰੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਨਾਟਕਕਾਰ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਦੋ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੋਵੇਂ ਨਾਟਕਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਅਸ-ਅਸ ਕਰ ਉੱਠੇ। ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਚਰਨ ਪ੍ਰਹਾਰ ਨੇ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਨਾਟਕ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ

ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ, ਪਾਤਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਕਿਸ਼ੀ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਤੰਗ-ਨਜ਼ਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਖੜ੍ਹਦਿਆਂ

ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਕਲੀ ਥਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਟ ਸਮਾਗਮ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਕਾਮਯਾਬ

ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਮਾਨ, ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸੰਧੂ, ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਹਰਕੀਰਤ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸਿੱਖ ਵਿਰਸਾ ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਚਰਨ ਪ੍ਰਹਾਰ, ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸੰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟੇਜ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪਹਿਲਾ ਨਾਟਕ ਸੋਲੇ "ਸੰਦੂਕਤੀ ਖੋਲ੍ਹ ਨਰੈਣਿਆਂ" ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਂਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ, ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਓਪਰਾਪਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਟਕਕਾਰ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਜੀਬ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਮਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸਮਾਜਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ

ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਪਾਤਰ ਜੋਬਨ ਦੀ ਅਣਹੋਈ ਮੌਤ ਅਨੇਕਾਂ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਾਲਮ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੇਵ ਘੰਟੇ ਦੇ ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ।

ਦੂਜਾ ਨਾਟਕ "ਐਲ ਐਮ ਆਈ ਏ" ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕਲਾ ਮੰਚ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਪੰਧਰ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਸੰਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਅਮਰਬੀਰ ਕੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਦੀਪ ਬਰਾੜ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਇਨਾਇਤ, ਜਪਰਾਜ, ਸਰਬਜੀਤ ਜਵੰਦਾ ਅਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਢਿਲੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾਇਆ, ਉਥੇ ਭਾਵੁਕ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਐਲਐਮ ਆਈ ਏ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਰਾਹੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਅਨੇਕਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ

ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਰਹੇਗਾ।

ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਖਚਾ-ਖਚ ਭਰੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ, ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਕੇ 'ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਜੀਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਨਾਟਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਚਾਣ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕਲਾ ਮੰਚ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਟੀਮ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਸਰੀ ਤੇ ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਾਟਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਐਲ ਐਮ ਆਈ ਏ' ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਿਪੋਰਟ:
ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਹਾਰ

ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਤੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਵਲੋਂ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡਣਗੇ: ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ

ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡਣਗੇ। ਇੱਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ

ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਖਲੋਰ, ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ।

9 ਨਵੰਬਰ 2024 ਦਿਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਤਕਨੀਕੀ ਇੰਚਾਰਜ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਖਲੋਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।

ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਉਪਰੰਤ ਸਾਬਕਾ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹਨ। ਇਸ ਕਬੱਡੀ

ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਾਖਲ ਗਰੁੱਪ ਤੇ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ (ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ) ਵਲੋਂ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 6 ਤੋਂ 10 ਨਵੰਬਰ 2024 ਤੱਕ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 9 ਨਵੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ 22 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ

ਨਾਭਾ: ਨਾਭਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਾਲੀਆ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 22 ਸਾਲਾ ਧੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬਰੇਨ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਨਵਦੀਪ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੇਰੇ ਇਲਾਜ ਸੀ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਨਵਦੀਪ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਾਲ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਅਚਾਨਕ ਡਿੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੱਦ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। 11 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਗਤਲਾ (ਕਲੋਟ) ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਪਰੇਸ਼ਨ

ਠੀਕ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਵਾਲੇ ਅਗਲੇ 72 ਘੰਟੇ ਵੀ ਬੀਤ ਗਏ ਪਰ ਨਵਦੀਪ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਫਿਰ 19 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਨਵਦੀਪ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਹਾਲ ਜਾਣਦੇ ਰਹੇ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ।

ਪੰਨੂ ਮਾਮਲਾ: ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਛਾਪੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਆਈ.ਏ.) ਨੇ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ (ਐਸ.ਐਫ.ਜੇ) ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਥਾਈਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਮੋਗਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ

ਦੇ ਮਸ਼ਕੂਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ।

ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛਾਪਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਡਿਜੀਟਲ ਉਪਕਰਨਾਂ ਸਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਐਫ.ਜੇ. ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਚੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Viridi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Correspondents
California
Ashok Bhaura

New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਕੋਟੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ
ਝਟਕਾ ਵਿੱਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ
ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ.
ਅਤੇ ਬੀ.ਡੀ.ਐਸ. ਕੋਰਸਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲਿਆਂ
ਲਈ 'ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਕੋਟੇ' ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ
ਬਦਲਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ
ਫ਼ੈਸਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ
ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿਖਰਲੀ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 'ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਧੋਖਾਧੜੀ' ਅਤੇ 'ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ'

ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਡੀਵਾਈ
ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ
ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ
ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ.
ਕਾਰੋਬਾਰ ਫਰਾਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਹੈ?
ਤੁਸੀਂ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ 'ਐਕਸ'
(ਫਲਾਂ) ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਹਾਰ
ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜੋ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।"
ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੀ
20 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ
ਦਾਖਲਿਆਂ ਲਈ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਉਮੀਦਵਾਰ
ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਸੀਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ
ਤਹਿਤ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ/ਬੀ.ਡੀ.ਐਸ ਕੋਰਸਾਂ
ਵਿਚ ਦਾਖਲਿਆਂ ਲਈ ਤੈਅ 15 ਫੀਸਦੀ
ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਕੋਟੇ ਲਈ ਐਨਆਰਆਈਜ਼
ਦੇ ਦੂਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚਾਚਿਆਂ-ਤਾਇਆਂ,
ਮਾਮਿਆਂ, ਭੁਆਂ-ਮਾਸੀਆਂ, ਦਾਦਿਆਂ-ਨਾਨਿਆਂ
ਅਤੇ ਚਚੇਰੇ-ਮਮੇਰੇ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯੋਗ
ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ
ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜ
ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਆਪ'
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੱਧ ਦਰਮਿਆਨ
ਹੋਏ ਇਸ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਫੇਰਬਦਲ 'ਚ ਚਾਰ ਵਜ਼ੀਰਾਂ
ਦੀ ਛਾਂਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜ ਨਵੇਂ
ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ
ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਰਾਜ ਭਵਨ
ਵਿਚ 20 ਮਿੰਟ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਲਫ਼ਦਾਰੀ ਸਮਾਗਮ
ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਨੇ ਨਵੇਂ
ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਭੇਤ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ

ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ
ਮਾਨ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭ
ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਮੁੰਡੀਆਂ (ਸਾਹਨੇਵਾਲ), ਬਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ
ਗੋਇਲ (ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ), ਤਰੁਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੌਂਦ
(ਖੰਨਾ), ਡਾ. ਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ (ਸ਼ਾਮ ਚੁਰਾਸੀ)
ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਭਗਤ (ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ) ਨੂੰ
ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ।
ਫੇਰਬਦਲ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 16 ਹੋ ਗਈ
ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਦੋ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਵਜ਼ੀਰ
ਲੈਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ
'ਚੋਂ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਜੋਤਾਮਾਜਰਾ, ਬ੍ਰਹਮ ਸੰਕਰ
ਜਿੰਪਾ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਨਮੋਲ ਗਗਨ
ਮਾਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ
ਦਾ ਕੈਬਨਿਟ 'ਚ ਇਹ ਚੌਥਾ ਫੇਰਬਦਲ ਹੈ। ਆਮ
ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ
ਫੀਡ ਬੈਕ ਵੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਫੇਰਬਦਲ
ਮਗਰੋਂ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਫਿਰ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ (ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਭਗਵਾ ਪਿਰ
ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ
ਇਸ ਰੋਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਵਿਚ
ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁੱਡਾ ਨੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ
ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ
ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ
ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ
ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ
ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਾਨ
ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤੇ
ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕਣ
ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਵੀ ਹਰਿਆਣਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਭ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ
ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰੀ
ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ
ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਹਰਿਆਣਾ
ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਇਥੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ
ਵਿਚ ਹੈ।

ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ
(ਪੀ.ਐਮ.ਓ.) ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ
ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ
ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ. ਵਿਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਚਾਰਜਿੰਗ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ
ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਰਤ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਸਕੱਤਰ ਪੀਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ
ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ
ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਜਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ
ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਬਿਆਨ
ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਰਜ ਬਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ
ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ
ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਪੀਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ

ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਏਜੰਸੀਆਂ
ਨੂੰ ਪਤਾਅਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ
(ਜੀ.ਆਰ.ਪੀ.) ਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ
ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।
ਜੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਸਰਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ
ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਰੋਧੀ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ
ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ,
ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ
ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਜਯੋਜਨਾ
ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ
ਖੁਹੰਦ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ
ਇਸਤੇਮਾਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਦੇ
ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ
ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਅਨਾਜ ਘਪਲਾ: ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਪਨਸਪ ਦਾ ਭਗੌੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਨਾਜ
ਘਪਲੇ ਵਿਚ ਭਗੌੜੇ ਪਨਸਪ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
ਮੈਨੇਜਰ ਜਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ
ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਟੀਮ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।
ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ
ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰ ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ
ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਰਾਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਖੁਰਾਕ ਤੇ
ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਦੀ
ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੇ ਘਪਲੇ
ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ
ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਭੁਸ਼ਣ ਆਸੂ ਸਣੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼
ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਰੇਂਜ ਬਾਣੇ ਵਿਚ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ

ਜਨਰਲ ਮਲਿਕ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ
ਮੁਹੰਮਦ ਅਸੀਮ ਮਲਿਕ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ
ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਇੰਟਰ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ
ਦਾ ਨਵਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ
ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਿਊਟੀ ਅਫਸਰ
(ਓ.ਐਸ.ਡੀ.) ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ
ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹਲਕਾ ਪੂਰੀ
ਵਿਚ ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿਆਸੀ ਕੰਮਕਾਰ ਦੇਖਦੇ
ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ
ਰਿਹਾਇਸ਼ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਤਾਇਨਾਤੀ ਅਗਸਤ 2022 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ।
ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਕੈਂਪਸ ਵਿਚਲੇ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਠੇਕੇ
ਤਹਿਤ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਅਗਸਤ 2022 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ
ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਵੀ
ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਸਨ।

ਲਿਬਨਾਨ 'ਚ 24 ਸਾਲ ਤੋਂ ਫਸਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਘਰ ਪਰਤਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਲਿਬਨਾਨ
ਗਿਆ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ 24 ਸਾਲਾਂ
ਬਾਅਦ ਪਰਤਿਆ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ
ਮੱਤੋਵਾੜਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ 33
ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ
ਛੱਡ ਕੇ 2001 ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲਿਬਨਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਲ
2006 ਵਿਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ
ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਰੁਕ ਗਈ।
ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਸੀਚੇਵਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ
ਵਾਪਸੀ ਸੰਭਵ ਕਰਵਾਈ। ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸੰਤ
ਸੀਚੇਵਾਲ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ

ਆਏ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸ
ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਰੀਬ 24
ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਿਆ
ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਨੇ
ਲਿਬਨਾਨ ਭੇਜਣ ਬਦਲੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਲੱਖ
ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰਡਨ ਤੇ
ਫਿਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਦੇਸ਼ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ
ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੋਂ ਡੋਕੀ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ
ਉਹ ਲਿਬਨਾਨ ਪੁੱਜਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੇ
ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ
ਸੀ। ਗੁਰਤੇਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਵਾਸ ਵਿਚ
ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛਿਓਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ
ਭਰਾ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ
ਵਾਰ ਮੂੰਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ
ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ
ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ
ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ
ਬਣਾ ਲਵੇ। ਯਾਤਰਾ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ
ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਸੀ।
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ
ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ
ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 2 ਲੱਖ ਤੋਂ
ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੱਥੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ

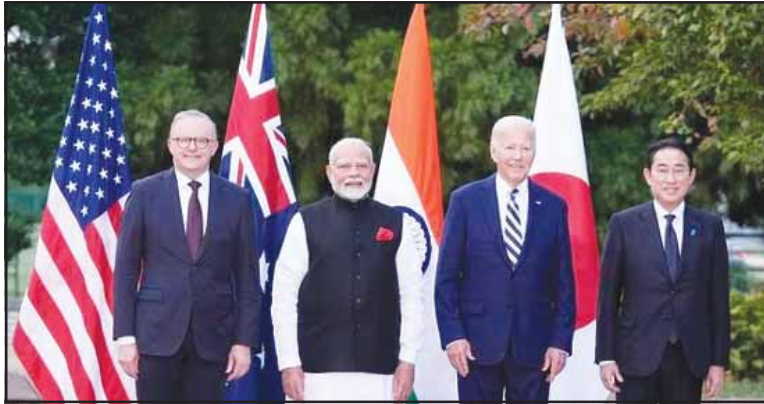
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌਤਾ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

‘ਕੁਆਡ’ ਵੱਲੋਂ ਚੀਨ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਕੋਸਟ ਗਾਰਡ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚਾਰ ਮੁਲਕੀ ਸਮੂਹ ਕੁਆਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਨੇ ਚੀਨ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੋਸਟ ਗਾਰਡ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚਲੇ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਪਰਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਡੇਟਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਾਇਡਨ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਦਰ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਮਾਡਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਡਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੈਟਲ ਵਰਕ ਕਲਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਤੇ ਪੀਸ 92.5 ਫੀਸਦ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਮਹਿਲਾ ਜਿਲ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਿਚ ਪਸ਼ਮੀਨਾ ਸ਼ਾਲ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਹਸਤਕਲਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ।

“ਕੁਆਡ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨੇਮਾਂ ਆਧਾਰਤ ਆਲਮੀ ਢਾਂਚੇ, ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ, ਇਲਾਕਾਈ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪੁਰਅਮਨ ਹੱਲ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਾਂ।” ਉਮੀਦ ਮੁਤਾਬਕ ‘ਕੁਆਡ’ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ’ਤੇ ਚੀਨ ਉੱਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ

ਇਹ ਐਲਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸੂਬੇ ਫ਼ਲਾਵੇਅਰ ਦੇ ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ ‘ਕੁਆਡ’ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿਚ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਗਾਜ਼ਾ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਖ਼ਾਤੇ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦੋ-ਮੁਲਕੀ ਹੱਲ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਉਭਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਦਰ ਜੋ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਮੋਜ਼ਬਾਨੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਂਥਨੀ ਅਲਬਨੀਜ਼ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫੁਮੀਓ ਕਿਸ਼ੀਦਾ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

ਬਰਤਾਨੀਆ: ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ‘ਸਿੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗੀਤ’ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੇਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੁਣ ਤੋਂ ‘ਸਿੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗੀਤ’ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਹਿਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਲਾਲੀ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਵਾਂਗ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਸਥਾਨ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਸਾਲ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਗੀਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਬਚਿਆ ਰਹੇ। ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ’ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਗਾਇਨ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਹ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਲੰਡਨ ਸਥਿਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ (ਐਮ.ਟੀ.ਬੀ.) ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੱਠ-ਗਰੇਡ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤਹਿਤ ‘ਸਿੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗੀਤ’ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਮੁਹੱਈਆ

ਕਰਵਾਏਗਾ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਡਾ. ਲਾਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਸਾਡਾ ਟੀਚਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕੇ ਰੱਖੀਏ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਮਿਹਨਤ ਰੰਗ ਲਿਆਈ ਹੈ।”

ਅਨੂਰਾ ਕੁਮਾਰਾ ਦੀਸਾਨਾਇਕੇ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ

ਕੋਲੰਬੋ: ਅਨੂਰਾ ਕੁਮਾਰਾ ਦੀਸਾਨਾਇਕੇ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜਯੰਤ ਜੈਸੂਰਿਆ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਦੀਸਾਨਾਇਕੇ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ (ਐਨ.ਪੀ.ਪੀ.) ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੀਸਾਨਾਇਕੇ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਮਗੀ ਜਨ ਬਲਵੇਗਯਾ (ਐਸ.ਜੇ.ਬੀ.) ਦੇ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਜਿਤ ਪ੍ਰੇਮਦਾਸਾ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਏ 2022 ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਹੈ। ਇਸ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਗੋਟਾਬਾਯਾ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਸਾਨਾਇਕੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਫ਼ਤਵੇ ਦਾ ਸਮਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਨਿਲ ਵਿਕਰਮਸਿੰਘੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਝਟਕਾ

ਓਟਵਾ: ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਟੱਡੀ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਐਕਸ ‘ਤੇ ਪੋਸਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ‘ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਾਲ 35 ਫੀਸਦ ਘੱਟ ਕੌਮਾਂਤਰੀ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਰਮਿਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦ ਹੋਰ ਕਟੌਤੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਲਈ ਵਾਧਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਾੜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਾਂ।’ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਅਸਥਾਈ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ

ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਸੰਦੀਦਾ

ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ। ਟਰੂਡੋ ਦਾ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ। ਓਟਵਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਮਿਆਨ ਪਰਸਪਰ ਹਿੱਤ ਵਾਲਾ ਅਹਿਮ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 4.27 ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੂਗਲ ਨੇ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤੀ

ਲੰਡਨ: ਗੂਗਲ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ 1.49 ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਜੁਰਮਾਨਾ 2019 ‘ਚ ਯੂਰਪੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਲਾਇਆ। ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਗੂਗਲ ‘ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੂਗਲ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਕਾਰਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਘੱਟ ਬਦਲ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਮਿਲਦਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬੋਝ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਸੀ।

ਆਤਿਸ਼ੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ‘ਆਪ’ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਆਤਿਸ਼ੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੀਬੀ ਆਤਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਰਹੇਗੀ।”

ਭਾਜਪਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਮੌਕੇ ਆਤਿਸ਼ੀ ਮੁੱਖ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਫਰਵਰੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣਗੇ, ਉਦੋਂ

ਪੰਨੂ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਖੇਧੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਗੈਰ-ਵਜ਼ਬ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਵਿਕਰਮ ਮਿਸ਼ਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਖਿਲਾਫ਼

ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਨੂ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਨ ਜੋ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਗਠਨ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ ਰੋਕ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨੂ ਕੋਲ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਸੰਕਟ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿੱਠ ਦਿਖਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇਣ 'ਚ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ 5.50 ਲੱਖ ਟਨ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਲੱਖ ਟਨ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ (ਸਮੇਤ ਬਦਲਵੇਂ ਸਰੋਤਾਂ) ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 1.10 ਲੱਖ ਐੱਮਟੀ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਲਈ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿਰਫ 58 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਟ੍ਰਿਪਲ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਲੂਆਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਕਰੀਬ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ

ਨੇ 24,475 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਾਦ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਰੀਬ 26,300 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਾਦ ਕੰਪਨੀਆਂ 35,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ

ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 30 ਲੱਖ ਟਨ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਚੀਨ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਐਤਕੀ

ਖਾਦਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰੀ ਹੋਰ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚਾਰ ਟੀਮਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਮਾਝਾ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਮਗਰੋਂ ਦਿੱਤੀ।

ਚੀਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਮੋਰੱਕੋ ਤੋਂ ਖਾਦ ਮੰਗਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਕਰਕੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖਾਦ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਐਨ.ਐਫ.ਐਲ. ਅਤੇ ਕਰਿਭੱਕੋ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ ਦੇ ਸ਼ਿਪ ਖਾਦ ਦੇ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਦੀ ਫਾਸਫੋਰਸ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਤੱਤਾਂ ਵਾਲੀ ਖਾਦ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਸਪਲਾਈ ਅਗੇਤੀ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਤਕੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 35 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ 'ਚੋਂ ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤ

ਵਾਤਾਵਰਨ ਹਰਜਾਨਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਤੇ ਅਣਸੋਧੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹਰਜਾਨਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਕੌਮੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ.) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਡੀਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਜੇਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ (ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਬੀ.) ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ।

ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ 25 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜ਼ਰੀਏ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਬੀ. ਕੋਲ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ 10,261,908,000 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ

ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਵਾਤਾਵਰਨ

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਲ ਐਕਟ 1974 ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਮਾਂ/ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ।'

ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ, ਦੰਡ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਇਹਤਿਆਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ/ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਾਹਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।' ਲੈਗੇਸੀ ਵੇਸਟ ਮਿਊਸਿਪਲ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੰਬਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਾਲਾਬੱਧੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਅਮੋਨੀਆ ਗੈਸ ਲੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਮੌਤ

ਜਲੰਧਰ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਦਮੋਰੀਆ ਫਲਾਈਓਵਰ ਨੇੜੇ ਪੁਰਾਣੀ ਰੇਲਵੇ ਰੋਡ ਉਤੇ ਜੈਨ ਆਈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਅਮੋਨੀਆ ਗੈਸ ਲੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ (68) ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਗੈਸ ਲੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਸਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀ ਅੰਦਰ ਪਾਈਪ ਫੱਟਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਜੈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਚਾਅ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਥਿਰ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫੈਕਟਰੀ ਕੋਲੋਂ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲੰਘ ਰਹੇ ਦੋ ਪਰਵਾਸੀ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਆਈ ਔਰਤ ਜਹਿਰੀਲੀ ਗੈਸ ਕਾਰਨ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਤੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਨਿਵਾਸੀ ਕਮਲੇਸ਼ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬਦਬੂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਥਾਣੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ।

ਗੈਸ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ ਢਾਈ ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੀਕ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫ਼ਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਤੁਰਤ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਫੈਕਟਰੀ ਅੰਦਰ ਫਸ ਗਏ ਅਤੇ ਸ਼ੀਤਲ

ਗੰਨਾ ਬਕਾਇਆ: ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਫਗਵਾੜਾ ਮਿੱਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਜਿੰਦਾ

ਫਗਵਾੜਾ: ਇਥੋਂ ਦੀ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲ ਵੱਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਫਗਵਾੜਾ ਮਿੱਲ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਿੱਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੇਰੇ ਕਿਸਾਨ ਇਥੋਂ ਦੀ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੋਆਬਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ, ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਪੂਰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲਾ ਮੌਲੀ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਜਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2021 ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸਾਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੁੱਜੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਾ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਜੁਟੇ ਰਹੇ ਪਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੀ ਜਦਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮਿੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ 10 ਕਨਾਲ 12 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਅਤੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ

ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਵਾਤਾਵਰਨ

ਮੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਧਰਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਪੁੱਜੇ ਡੀਸੀ ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਪੰਚਾਲ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਵਤਸਲਾ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਦੋ ਘੰਟੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਨਿਕਲਣ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿੱਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗੇਟ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇਖਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਤਾਲਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਧਰਨਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਫੇਲ੍ਹ

ਮੋਗਾ: ਇਥੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਨਕਲੀ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ (ਹਰਿਆਣਾ) ਦੀ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਬੈਲਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਨਕਲੀ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦੇ ਨਮੂਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ 'ਜ਼ੀਰੋ' ਫ਼ੀਸਦ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ 'ਚ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਤੱਤ 18 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੇ ਫਾਸਫੋਰਸ ਤੱਤ 46 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਖਾਦ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਖਾਦ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 400 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਗੱਟਾ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਖਾਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ (ਹਰਿਆਣਾ)

ਦੀ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਬੈਲਿਆਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਕੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਕਲੀ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਅੱਗੇ ਮੁਲਜ਼ਮ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ 900 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਲਾ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 1350 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਗੱਟਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਖਸ਼ੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ: ਖੁੱਡੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਕਲੀ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਸਬੰਧੀ ਪੁਖਤਾ ਇਤਲਾਹ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਮੋਗਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਖਾਦ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ

ਹੈ। ਨਾਲ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਣਾ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ ਮੁਖੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੀ.ਕੇ.ਯੂ. (ਕਾਦੀਆਂ) ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਮਾਣੂਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਹੇਠ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਵੇਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗੋਰੇ ਦੀ ਖਾਦ ਦੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਮਾਣੂਕੇ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਖਰਕਾਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵੱਜਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਹੁਣ 20 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ 13 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦੀਆਂ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐੱਸਸੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਘੋਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਨੂੰ ਇਕਾਈ ਮੰਨ ਕੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਰੋਸਟਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੇੜੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ

ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕਰਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਹੁਣ ਪਿਛਾਂਹ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਤਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਰੂਲਜ਼ 1994 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਫਰਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ ਭੰਗ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ

ਸਰਪੰਚੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਬਿਗਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਪੰਚੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 25 ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਐਨ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖਰੀਦ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖਰੀਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਦੇਖਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦ ਦੂਸਰੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ, ਬਲਾਕ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 38 ਅਤੇ ਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 70 ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਹਵਾਲੇ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 23 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ, 150 ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ 13241 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। 2018 ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 1,00,312 ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚਾਰ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਬਰਨਾਲਾ, ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ, ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਚੌਥੇਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਐਲਾਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਕਰੀਬ 50 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪਿਓ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਸੰਗਰੂਰ: ਸੁਨਾਮ ਨੇੜਲੇ ਕਸਬਾ ਚੀਮਾਂ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਘਰੇਲੂ ਤਕਰਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਚੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਥਾਣਾ ਚੀਮਾਂ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 18 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਕਲੋਸ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਕਰੀਬ 11 ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਘਰ 'ਚ ਤਕਰਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਿਤਾ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 12 ਬੋਰ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ 18 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਨਦੀਪ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਸੁਨਾਮ ਲਿਜਾਇਆ ਜਿਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫਰਜ਼ੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਰਖ਼ਾਸਤ

ਖੰਨਾ: ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਗਲਤ ਸਨਾਖਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਰਸੂਲਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਕਸ਼ੀ ਸਾਹਨੀ ਵੱਲੋਂ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੰਬਰਦਾਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਫਰਜ਼ੀ ਤੇ ਗਲਤ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 2018 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਤਾ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਲਈ ਸਰਪੰਚੀ ਵਜੋਂ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਗਲਤ ਸਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ 30 ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੂਬੇ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ 30 ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 25 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨੂੰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੈਟਰਨਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਕਲਰਕਾਂ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 44,974 ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਦਸ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਐਂਟੀ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਏ.ਐਨ.ਟੀ.ਐਫ) ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ

10 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਏ.ਐਨ.ਟੀ.ਐਫ. ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਗੌਰਵ

ਯਾਦਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਚੰਦਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਕਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਿੱਕੂ ਬਾਪਰ, ਭਰਤ, ਦਿਵਯਮ, ਪ੍ਰਥਮ ਅਤੇ ਅੰਕੁਸ਼ ਭੱਟੀ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਖਪਤ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਥੋਥੇ ਸਾਬਿਤ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਸ ਅੰਤਰਿਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਡੀਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜਸਟਿਸ ਜੇਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬੈਠਣ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਪਟੀਸ਼ਨ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਤੁਰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਕੇਂਦਰ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 30 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੋਕੇ ਹੋਏ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਕੇਂਦਰ: ਆਪ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਫੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਜੇਪੀ ਨੱਦਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਇੱਥੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ 376 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 'ਚੋਂ 220 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਮਿਸ਼ਨ (ਐਨ.ਐਚ.ਐਮ.) ਦੇ ਫੰਡਾਂ 'ਚੋਂ 950 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੋਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ, ਮੰਡੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਸਣੇ ਕੁੱਲ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਰੋਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਕਾਇਆ ਫੰਡ ਤੁਰਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ 1,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਤੁਰਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2023 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਉੱਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ (ਆਰ.ਡੀ.ਐਫ.) ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਫ਼ੀਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਰੋਕਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਲ ਸਰੋਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਦੀਆਂ-ਨਾਲਿਆਂ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਡਰਾਉਣੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਡਰੇਨਾਂ ਤੋਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਸਨਅਤਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ 1222 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਨਦੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ 107, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ 676 ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ 430 ਨਾਲੇ ਡਰੇਨਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਰੇਨਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਬਦਬੋ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣੇ ਤੱਥ ਆਏ ਸਾਹਮਣੇ

ਕਦੇ ਵੀ ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡਰੇਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਸਨਅਤਾਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੇਰੋਕ ਅਣਸੋਧਿਆ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 390 ਪਿੰਡਾਂ/ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਲੋਕ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਡਰੇਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 40 ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਸੂਰ ਨਾਲਾ, ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਡਰੇਨ, ਵੇਰਕਾ ਡਰੇਨ, ਗੁੰਮਟਾਲਾ ਡਰੇਨ ਵਿਚ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ 159 ਲੋਕਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਨਅਤਾਂ ਵਾਲੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਡਰੇਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾ

ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਦੇ 82 ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ 59 ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਨੌਲਾ ਡਰੇਨ, ਲਸਾੜਾ ਡਰੇਨ ਅਤੇ ਟੱਲੇਵਾਲ ਡਰੇਨ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਉਗੋਕੇ, ਜੋਧਪੁਰ, ਪੰਧੋਰ, ਬਡਬਰ, ਨੈਣੇਵਾਲਾ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 44 ਕੇਸ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੰਦ ਭਾਨ ਡਰੇਨ, ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਡਰੇਨ ਅਤੇ ਲਸਾੜਾ ਡਰੇਨ ਵਿਚ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਿਆ

ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਕੌਂਸਲ, ਰਾਮਾਂ ਕੌਂਸਲ, ਕੋਟਕੌੜਾ ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਲਹਿਰਾ ਮੁਹੱਬਤ ਵੱਲੋਂ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਲੰਗੋਆਣਾ ਡਰੇਨ, ਮੁਦਕੀ ਡਰੇਨ, ਸਮਾਧ ਭਾਈ ਤੇ ਮਾਤੀ ਡਰੇਨ 'ਚ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ 42 ਕੇਸ ਸਨਾਖਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਸੂਰ ਅਤੇ ਨਬੀਪੁਰ ਨਾਲੇ ਵਿਚ 14 ਜਦੋਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ 46 ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ 44 ਕੇਸ ਸਨਾਖਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਰੋਪੜ 'ਚ 31, ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ 46, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ 42, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਚ 51, ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ 66, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 27 ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 14 ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਫੇਲੂ

ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ: ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੈਂਪਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫੇਲੂ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲਣ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਬੰਧਤ ਸਕੂਲ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਡਾ. ਗੋਵਿੰਦ ਟੰਡਨ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਪਿੰਡ ਅਮਰਾਲੀ ਪਿੰਡ ਸਲੇਮਪੁਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਬਰਸਾਲਪੁਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਘਰ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਸਿਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 30 ਅਗਸਤ 2024 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਟੇਟ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਪੰਜਾਬ ਖਰੜ ਤੋਂ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕੂਲ,

ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਟੰਡਨ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਕੂਲਾਂ, ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਦੀ ਤੁਰਤ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕਲੋਰੀਨੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਉਬਾਲ ਕੇ ਪੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਯੋਗ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ: ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ 'ਚ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਝੜੀ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਉੱਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸੀਵਰੇਜ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ 34.56 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 44 ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ 130 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਫਿਰਨੀਆਂ, ਸੀਵਰੇਜ ਤੇ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਕੰਮ ਹੋਣਗੇ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਉੱਚਾ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰੀ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਰੁਕਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਧਰਮਕੋਟ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਦਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ ਢੋਸ, ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਡਿੱਪੀ ਢਿੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਸੂਰੇਵਾਲਾ, ਆਸਾ ਬੁੱਟਰ, ਲੁਹਾਰਾ, ਬੁੱਟਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਬੁੱਟਰ ਬਖੂਹਾ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤਯੋਗ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ 23 ਸੜਕਾਂ, ਫਿਰਨੀਆਂ ਅਤੇ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸੌਖ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 19 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ

ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਵਰੇਜ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦਾ ਮਸਲਾ ਜਲਦ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਲਦੀ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗੋ ਕੱਢੀ

ਸੰਗਰੂਰ: ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਇੱਥੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਲੜੀਵਾਰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੇ 21ਵੇਂ ਦਿਨ ਨਾਨਕਾ ਮੇਲ ਬਣੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 'ਜਾਗੋ' ਕੱਢੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ 'ਛੱਜ' ਤੋੜਦਿਆਂ ਅਨੋਖਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕ ਇੱਥੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਅੱਗੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦਾ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾ ਕੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪੱਕੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ

ਧਰਨੇ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮਹਿਲਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ 'ਜਾਗੋ' ਕੱਢੀ ਗਈ। ਪੱਕੇ ਮੋਰਚੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ 'ਜਾਗੋ' ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਚੌਕ, ਪੂਰੀ ਗੇਟ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਛੋਟਾ ਚੌਕ, ਸਦਰ ਬਜ਼ਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੱਡੇ ਚੌਕ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ 'ਛੱਜ' ਤੋੜਦਿਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਬਰ ਜਨਾਹ: ਡੇਰਾ ਚਰਨ ਘਾਟ ਠਾਠ ਮੁਖੀ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਮੋਗਾ: ਜਗਰਾਉਂ ਦੇ ਅਖਾੜਾ ਨਹਿਰ ਕਿਨਾਰੇ ਡੇਰਾ ਚਰਨ ਘਾਟ ਠਾਠ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਤੇ ਜਗਰਾਉਂ ਪੁਲਿਸ ਮਗਰੋਂ ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਗਰਾਉਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ।

ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਧਰਮਕੋਟ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਥਾਣਾ ਮਹਿਣਾ ਮੁਖੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਰਜਪ੍ਰੀਤ

ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦਾ ਸ਼ਰਾਧਾਲੂ ਹੈ।

ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਭਰਾ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਡੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ

ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ 6 ਮਈ ਨੂੰ

ਡਰੋਲੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਫਾਰਚੂਨਰ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਾਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਬੁੱਧੀਪੁਰਾ ਚੌਕ ਸਥਿਤ ਹੋਟਲ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨਾਮ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਪੀੜਤ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ ਦੌਰਾਨ

ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਹੋਟਲ 'ਚ ਪੀੜਤ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਅਸਲੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਇਰਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੀੜਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਦੇ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕਥਿਤ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਤਫ਼ਤੀਸ ਮਗਰੋਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੁੱਡਾ ਤੇ ਗਮਾਡਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 2945 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾਏ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਮੁਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਪੁੱਡਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਰਾਹੀਂ 2954 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਪੁੱਡਾ ਨੂੰ 224.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ 2505.45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪੁੱਡਾ/ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਮੁਹਾਲੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁੱਡਾ ਨੂੰ

ਓ.ਯੂ.ਵੀ.ਜੀ.ਐੱਲ. ਦੀਆਂ 162 ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-62 ਵਿਚ ਦੋ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਥਾਵਾਂ, ਈਕੋ-ਸਿਟੀ-1 ਅਤੇ ਐਰੋਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਰਕਬਾ (ਚੱਕ), ਸੈਕਟਰ-66 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗਰੁੱਪ ਹਾਊਸਿੰਗ ਥਾਵਾਂ, ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ 16 ਐਸ.ਸੀ.ਓ. ਅਤੇ 12 ਬੁਥਾਂ ਦੀ ਸਫਲ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਵਾਈ। ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੈਕਟਰ-62 ਵਿਚ

ਵਿਕੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸਾਈਟ ਤੋਂ 527.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਾਡਾ ਨੇ 32 ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਵਾਈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਬੀ.ਡੀ.ਏ.) ਨੇ 23 ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਵਾਈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਏ.ਡੀ.ਏ.) ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਜੇ.ਡੀ.ਏ.) ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 34 ਅਤੇ 22 ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਪੀ.ਡੀ.ਏ.) ਨੇ 17 ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ

ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਵਾਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਈ-ਨਿਲਾਮੀ 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਰੁੱਪ ਹਾਊਸਿੰਗ, ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ, ਵਪਾਰਕ ਥਾਵਾਂ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟ, ਐਸ.ਸੀ.ਓ, ਬੁਥ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਐਸ.ਸੀ.ਐਫ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਹੇਠ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਪਨਮਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਇਆ।

ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ ਰੈਂਡ ਐਂਟਰੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਲਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ (ਰੈਂਡ ਐਂਟਰੀਜ਼) ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨਵਿਆਏ ਜਾਣਗੇ।

ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਗਾਮੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਗਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੇ ਪੰਜ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ

ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ 'ਰੈਂਡ ਐਂਟਰੀ' ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ 'ਰੈਂਡ ਐਂਟਰੀ' ਦਰਜ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਣਗੇ

ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਵਿਆਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਸਮੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ

ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੇ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਏ.ਡੀ.ਸੀ-ਕਮ-ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੰਚਨ ਨੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਵਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ ਚੈਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ 'ਰੈਂਡ ਐਂਟਰੀ' ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਚੈਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਚ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੇ 11 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਜੋ ਕਿ 15 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਮਾਮਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਇਕ ਮਾਮਲਾ ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੇ 11 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਦਕਿ 2022 ਵਿਚ ਅੱਜ

ਹੀ ਦੇ ਦਿਨ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 30 ਸੀ ਅਤੇ 2023 ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਗਰੋਹ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼

ਜਲੰਧਰ: ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਵਪਨ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਗਰੋਹ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਇਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ 17 ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਪਰਾਧੀ ਕਨੂੰ ਗੁੱਜਰ, ਇਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਅਤੇ ਜੱਗੂ ਭਗਵਾਨਪੁਰੀਆ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਐਤਕੀਂ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ 27 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਨਸੂਨ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਮੌਨਸੂਨ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਵਰ੍ਹਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਮੌਨਸੂਨ ਦੌਰਾਨ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ 27 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪਏ ਜਦਕਿ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਨਾਲੋਂ 39 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮੌਨਸੂਨ ਦਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਤੇ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ ਵੀ ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਮੱਠਾ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਾਰ ਗਰਮੀ ਵੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰ ਰਿਕਾਰਡ 16 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 22 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ 35.7 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 58.8 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿਚ ਆਮ ਨਾਲੋਂ 39 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ 5.3 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਜੋ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ 93 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ 88 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 9 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪਿਆ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 78 ਫੀਸਦੀ 12.3 ਐਮ.ਐਮ, ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ

77 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 11 ਐਮ.ਐਮ, ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ 73 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 9.2 ਐਮ.ਐਮ, ਮੋਗਾ ਵਿਚ 63 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 16.2 ਐਮ.ਐਮ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ 61 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 14.7 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ 26.5 ਤੋਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ 25.8 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਨਾਲੋਂ 56 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ 55 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 33.1 ਐਮ.ਐਮ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 35 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 64.9 ਐਮ.ਐਮ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਚ 25 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 24.2 ਐਮ.ਐਮ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 50.6 ਐਮ.ਐਮ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਚ 22 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 70 ਐਮ.ਐਮ, ਰੂਪਨਗਰ ਵਿਚ 11 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 98.2 ਐਮ.ਐਮ, ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ 8 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ 88.1 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 82.8 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਭੇਜੇ

ਰਾਏਕੋਟ: ਬੱਸੀਆਂ ਵਾਸੀ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਕੈਨੇਡਾ ਗਈ ਪਤਨੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਜਸਵੀਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਗਰੋਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਬਾਣਾ ਰਾਏਕੋਟ (ਸ਼ਹਿਰੀ) ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਵਲੀਨ ਕੌਰ, ਸਹੁਰਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੱਸ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਵਾਸੀ ਕੋਠਿਆਂ ਮੁਹੱਲਾ ਰਾਏਕੋਟ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ (ਜਾਂਚ) ਲੁਧਿਆਣਾ (ਦਿਹਾਤੀ) ਸੰਦੀਪ ਵਡੋਰਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ

ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਲੱਖ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੰਗਵਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਵਲੀਨ ਕੌਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਲਾਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਮਾਂ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ।

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ 26 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ

ਤਲਾਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਜਾਂਚ ਅਫ਼ਸਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਾਸਾਜ਼ ਸੀ। ਕਥਾਕਾਰ ਦੀਪ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਣਵੱਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 1942 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਵਕਤੀ ਤੁਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ: ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਰੋਕਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭੁੱਖਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਮੁਖੀ ਜੇਪੀ ਨੱਢਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਬਕਾਏਆਂ ਕਾਰਨ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਰਹਿਤ ਇਲਾਜ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਐਕਸ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ

ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਚੁਕਾਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਮਿਹਨਤੀ

ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਫੇਲ੍ਹ: ਬਾਜਵਾ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਸਕੀਮ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰੁਖੀ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਧਾਰਨ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਜਾਂ ਲਈ 600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ, ਜੋ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਿਗੜਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ

ਨੂੰ ਬਕਾਏ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ? ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਧੇਰੇ ਕਲੀਨਿਕਾਂ ਤੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਆਨਲਾਈਨ ਵੈਕਸੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪੋਰਟਲ ਸ਼ੁ-ਵਿਨ ਲਾਂਚ ਕਰਨਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 28 ਸਤੰਬਰ, 2024

ਕਿਸਾਨ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ

ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰਾਂ ਉਤੇ ਚੱਲੇ ਲੰਮੇ ਕਿਸਾਨ ਘੋਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਇੱਕ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਪਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਨਜ਼ ਕੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 13 ਕਰੋੜ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਠ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨ ਸਿਰਫ 750 ਹਨ। ਹੁਣ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਉੱਝ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਰੱਦ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਹਾਲ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ.) ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਤੱਖਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੇੜ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਚਰਚਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੂਹ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ; ਵਾਕਈ ਭਾਰਤ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਾਰਗਰ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਹਰ ਖੇਤਰ ਖੜੋਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਪੀ.ਐੱਮ. ਕਿਸਾਨ ਸਨਮਾਨ ਨਿਧੀ ਅਧੀਨ ਘੱਟ ਰਹੇ ਦਾਇਰੇ, ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ, ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ ਅੰਦੋਲਨ ਚੁੱਕਣ ਮੌਕੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਭੇਗੀ ਪਰ ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ ਬੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਜੁੱਝ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਰਕੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਕ ਕੇ ਫਿਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਆਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਧੜਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਠ ਬਾਰਡਰ ਉਤੇ ਧਰਨਾ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਚੌਹਾਨ ਕਿਸਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼ੁੱਠ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਉਂ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਖੇਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ। ਕਿਸਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਡਾਢੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਖਰਚਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮੰਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ। ਉੱਝ ਵੀ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਸਾਲੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਮਨਸ਼ਾ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਅੱਕੀ-ਪਲਾਹੀ ਹੱਥ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ; ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰੇ।

ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬੇਬਾਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦੋਗਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਉਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕਿੜਾਂ ਅਧੀਨ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਆਪ ਉਹੀ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲੰਘੇ ਸੋਮਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8:30 ਵਜੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬੇਬਾਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਾਇਰਲ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ .. ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਦ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 196, 299 ਬੀ.ਐੱਨ.ਐੱਸ. ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 295 ਏ. ਦਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾਮ ਹੈ। ਇਕ ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਘੜੀ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਭੋਰਾ ਵੀ ਦਮ ਨਹੀਂ। ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਾਸੀ ਅਮਿਤ ਜੈਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: "ਮੈਂ 16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ।" ਬਸ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਨਾ ਕੋਈ ਆਡੀਓ, ਵੀਡੀਓ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਸਿੱਧੀ ਧਾਰਾ 196, 299 ਬੀ.ਐੱਨ.ਐੱਸ. ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੀ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਮਿਤ ਜੈਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਬਾਣੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਤੱਭ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਮਿਤ ਜੈਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਜੈਨ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਜਿਸ ਪੰਜਾਬ ਗਊ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜਿਸ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਥਾਣੇ ਦੀ ਟੀਮ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਉਹ ਥਾਣਾ ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰੇ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉੱਝ, ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਖਿਲਾਫ

ਲੜਨ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰੁਸਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। 1993 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ (ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਏ.) ਅਤੇ ਟਾਡਾ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ 'ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ' ਨਾਮ ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। 2016 ਵਿਚ ਉਹ ਰੋਪੜ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਚਲੰਡ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਬੇਬਾਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 2021 ਵਿਚ ਜਦ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਪਿਆਰਾ ਲਾਲ ਗਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਬੰਧੀ ਲਏ ਸਟੈਂਡ ਬਾਰੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਾਲੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਵਜੋਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਦ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ 'ਆਪ' ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ

ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਆਪ' ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮੋਨ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ 'ਆਪ' ਮੁਖੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਖਿਲਾਫ ਈ.ਡੀ. ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੇਸ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਈ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਹਣਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਏਜੰਸੀ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਬਣੀ 'ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ ਕੈਦ ਤੋਤੇ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੇ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਈ.ਡੀ. ਤੋਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹੋ ਕੁਝ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਿੱਤ ਕਾਰਨ 8 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, 4 ਜਨਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ ਖਹਿਰਾ ਖਿਲਾਫ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ ਗਈ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਏ. ਲਾਉਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਅਸਾਮ ਦੀ ਡਿਬਰੁਗੜ੍ਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਧਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੋਟਦੁੱਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਸਿੱਧੂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਜਨਵਰੀ 2024 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। 25 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਨਾ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪਰੈਲ 2022 ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂਆਂ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਲਕਾ ਲਾਂਬਾ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਤੇਜਿੰਦਰ ਬੱਠਾ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਬੇਸ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰੇ!

ਸ਼ੁੱਠ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ, ਲੱਗਣ ਚੰਗੀਆਂ ਉਲਟੀਆਂ ਰੀਤੀਆਂ ਜੀ ਐਸ ਕੰਨੋਂ ਪਾ ਦੂਜੇ ਥੀਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ, ਸੁਧਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜਾਂ ਸਭ ਕੀਤੀਆਂ ਜੀ ਰਾਸ ਆਉਂਦੀਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਵਿਗਿੜਿਆਂ ਦੇ, ਭਲਿਆਂ ਮਾਣਸਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜੀ ਹੋਵੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਢੀਠ ਹੋ ਆਖ ਦਿੰਦੇ, ਲਹਿ ਗਈਆਂ ਕੀ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਫੀਤੀਆਂ ਜੀ? ਆਉਂਦੇ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਕਦੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀਆਂ ਤੋਂ, ਸੌ ਦੱਸੋ ਖਾਂ ਬੁਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬੀਤੀਆਂ ਜੀ ਪਾਈ ਲੱਖ ਫਿਟਕਾਰ ਨਾ ਅਸਰ ਕਰਦੀ, ਸ਼ਰਮਾਂ ਘੋਲ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀਤੀਆਂ ਜੀ!!

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਸਮਝਣੀ ਪਵੇਗੀ: ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ

ਸਵਾਲ: ਚਲੋ, ਕੇਰਲ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਦਿ ਗੋਡ ਆਫ ਸਮਾਲ ਥਿੰਗਜ਼' ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਾਂਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ... ਕੇਰਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਭਾਅ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕੇਰਲ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: 'ਦਿ ਗੋਡ ਆਫ ਸਮਾਲ ਥਿੰਗਜ਼' ਜਿੰਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਸ਼ਿਲਾਗ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ (ਪਿਤਾ ਬੰਗਾਲੀ ਸਨ) ਦਾ ਤਲਾਕ ਉਦੋਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਮੈਂ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। ਆਏਮੇਨਮ ਅਤੇ ਕੋਟਿਅਮ ਵਿਚ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਬੋਰਡਿੰਗ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਰਹੀ, ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮੀਨਾਚਲ 'ਚ ਵੱਡੀ ਹੋਈ। ਫਰਾਟੇਦਾਰ ਮਲਿਆਲਮ ਬੋਲ, ਪੜ੍ਹ ਤੇ ਲਿਖ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਦਰਅਸਲ ਸਾਨੂੰ ਮਲਿਆਲਮ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਏਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਥੋਂ ਦੂਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਲਿਆਲਮ ਬੋਲੀ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੁਭਾਅ - ਦੋਨੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਰਲ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕੇਰਲ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਉਪਰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਹਿੰਦੂ ਸਰਬੋਤਮਵਾਦ ਦੀ ਇਹ ਲਹਿਰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਲੋਕ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਘੋਰ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਸਵਾਲ: ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਟ੍ਰਾਵਨਕੋਰ 'ਚ ਉੱਚ ਵਰਗ ਦੇ ਇਸਾਈ ਪਰਿਵਾਰ, ਬਹੁਤ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁੱਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਵੀਂ ਸੱਤਾਵਾਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਸਾਈ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ। ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਲੱਗਭੱਗ ਸਭ ਕੁਝ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੂਪ 'ਚ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਵੀ ਬਣਿਆ, ਉਹ ਸੀਰੀਆਈ ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਪਰਵਰਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ; ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ, ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮੈਂ, 'ਸ਼ੁੱਧ' ਸੀਰੀਆਈ ਇਸਾਈ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਕਿ ਅਸੀਂ 'ਬਾਹਰਲੇ' ਹਾਂ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ, ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ। ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਮੈਂ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਸਾਲ 'ਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਘਰ ਜਾਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਲੱਗਭੱਗ ਸੱਤ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਰਤੀ। ਸੀਰੀਆਈ ਇਸਾਈ ਕਮਾਲ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਲੋਕ ਸੰਕੀਰਨ, ਅੰਧਾਰਸ਼ਟਰਵਾਦੀ, ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਹਨ; ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰਦਾਵੇਂ ਸੱਤਾਵਾਦੀ ਵੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਪਰ ਗਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲੱਗਭੱਗ ਸਾਰੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਥਾਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਤੰਤਰ ਜਾਂ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਖਿਲਾਫ ਤਿੱਖੀ

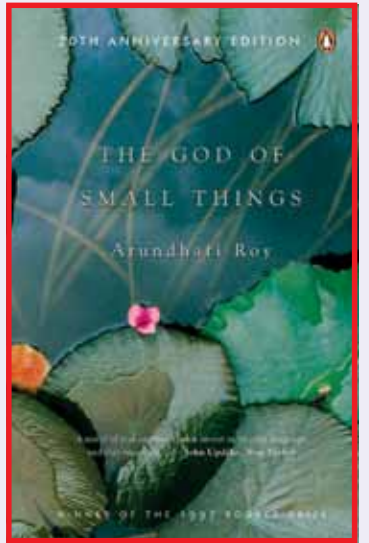
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਕੇ.ਐੱਸ. ਰੰਜੀਤ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਮਲਿਆਲੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਵੀਂ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਹਿੰਦੂਤਵ, ਜਾਤੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾਲਚ, ਯੂਟਿਊਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੁਨੀਆ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਮੁੱਖ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ 'ਦੇਸ਼ਅਭਿਆਨੀ' ਦੇ ਓਨਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ 'ਚ ਫੁਪੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਲੋਚਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ

'ਚ ਕੇਰਲ ਵਾਸੀ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਟ੍ਰਾਵਨਕੋਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ

ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਾਤਾਂ 'ਚ ਘੁਸਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਖਿੱਡਣ ਲੱਗੇ

ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲੇਖਕਾ ਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 'ਦਿ ਗੋਡ ਆਫ ਸਮਾਲ ਥਿੰਗਜ਼'।

ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ - ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ, ਸਾਹਿਤ 'ਚ, ਮੀਡੀਆ 'ਚ, ਟੀ.ਵੀ. ਉਪਰ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ 'ਚ ਹਕੀਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ (ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚ ਵੀ ਦੇਖੋਗੇ) - 'ਦਿ ਗੋਡ ਆਫ ਸਮਾਲ ਥਿੰਗਜ਼' ਵਿਚ ਇਸ ਉਪਰ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਦਿ ਮਿਨਿਸਟਰੀ ਆਫ ਔਟਮੋਸਟ ਹੈਪੀਨੈੱਸ' ਵਿਚ ਹੈ; ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਪਰ ਡੂੰਘਾਈ 'ਚ, ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ 'ਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਹੈ, ਇਹ ਰੂੜੀਆਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਰਥ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਇਹ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਹ ਬਰੈਂਡ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣੀ, ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ। 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਪਰ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਫਿਰ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਤੇ ਉਥੇ ਵੀ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰ ਕਬੂਲ/ਸਵੀਕਾਰ ਹਨ, ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਉਪਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚੋਣ ਤਾਂ ਜਿੱਤਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹੋਗੇ ਜੋ ਸੱਚੀਮੁੱਚੀ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ? ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੱਗਭੱਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਖਾਸ ਵਪਾਰੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਰਮਾਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀਲ ਮਾਤਰਾ... ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ।

ਸਵਾਲ: ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ

'ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਅੰਦੋਲਨ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ, ਜਨਤਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ... ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਮੈਟਰਿਕਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ 'ਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ?

ਜਵਾਬ: ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਚਾਹੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਅਤੀਤ 'ਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਲੋਚਕ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੈਂ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੀ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੇ ਕੇਰਲ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਅਨੂਠਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸਾਈਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਲਿਆਲੀਆਂ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਣ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ/ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਖਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੁਝ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤਾ ਨੇ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਰੇਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ

ਤਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਘੁਸ ਜਾਣਗੇ; ਜੇ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦ ਉਹ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸਵਾਲ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਰਲ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ (ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਤੇ ਨਾਈ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਹਰ ਨੁੱਕਰ ਤੇ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ 'ਚ ਗੰਭੀਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਰਚਾ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕੈਂਪਸਾਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੇਰਲ ਦਾ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਤੇ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਚ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਵਿਗਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਨਹੀਂ; ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉੱਝ, ਤੁਸੀਂ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵਾਕਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਹਾਂ, ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ੀਬਤ 'ਚ ਹਾਂ। ਕੇਰਲ 'ਚ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਨਾਲ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜੋਟੀਦਾਰ ਫਿਰਕਿਆਂ, ਜਾਤੀਆਂ, ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹਰ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਈ.ਡੀ. ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਾਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਗੁੰਡੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਚਰਚ ਸਾੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬੁੱਤ/ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੌੜ ਰਹੇ ਹਨ - ਮਨੀਪੁਰ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਪਰ ਉਹ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਇਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ

ਮੁਲਾਕਾਤ

ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਚਰਚਾ ਉਪਰ ਸੈਂਕੜੇ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧੂੰਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕੇਰਲ ਦੇ ਸੀਰੀਆਈ ਇਸਾਈ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਧੌਂਸਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਸੱਦਣ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਮੈਂ ਕੁਝ ਪਾਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਪਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਸੁਣਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੰਗਨਜ਼ਰੀ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: ਉਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਾਤੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਕ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ, ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਇ ਕੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਰਗੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਾਤੀਗਤ ਗ਼ਲਬਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਉਪਰ ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦ ਓੜਕ ਇਹ ਸਭ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਦੇਖ ਸਕਾਂਗੇ... ਆਰਥਿਕਤਾ ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਕਟ 'ਚ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹਰ ਛੋਟਾ ਕਦਮ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਰਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਡਾਕਟਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਅਤੇ ਠੱਗਣ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਿਗਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਰੂਪ 'ਚ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਣਐਲਾਨੀ ਸਥਾਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਖੱਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ... ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ (ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜੇਐੱਨਯੂ) ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਥਾਵਾਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਕਿਸਾਨਾਂ, ਬੁਣਕਾਰਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ - ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਾਅਲੀ ਖ਼ਬਰ ਉਦਯੋਗ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਜਦ ਪੂਰਨ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਕੰਟਰੋਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਘੁਟਾਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਰ ਘੁਟਾਲਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਲਿਆਲੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਜਦ ਮੈਂ ਕੇਰਲ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ - ਮੈਂ ਸੜਕ ਉਪਰ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ)

ਅਸੀਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ!

ਸ਼ਾਇਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੋਢੀ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਜਪਾਨ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਜਪਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਾਖੂਬੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹੋ- 'ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ; ਓਲੰਪਿਕਸ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀ; ਸੈਂਕੜੇ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ; ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਇਹ ਏਨਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਇਕ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸੱਚੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲਗਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਹੈ!'

ਮੈਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿਚ ਘਰ ਤੋਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਪੰਜ ਸੱਤ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੱਚੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜ੍ਹ ਪਏ। ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਖੋਹ ਕੇ ਪਰਾਂ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੇ। ਬੱਚਾ ਮੰਨੇ ਨਾ। ਮਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੋ। ਬੱਚਾ ਮੰਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ' ਮੈਂ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੋਢੀ

ਮੁਸਕਰਾ ਪਿਆ ਕਿ ਚਲੇ ਮਸਲਾ ਨਿਬੜ ਗਿਆ। ਸੁਮੀਮਾ ਸੇਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੌਰੀ! ਭਾਵ ਕਿ ਹੋਈ ਗਲਤੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਮਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਤੂੰ ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ ਦਿਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਦਿਲੋਂ ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ ਕਹਿ' ਮੈਂ ਚੌਕ ਗਿਆ। ਪਰ ਮਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬੋਲ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਆਖਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੁਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ 'ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ' ਕਿਹਾ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ। ਸਭ ਆਮ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਪਾਨ ਦੀ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਯਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ ਭਾਵ ਖਿਆ! ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਆਰੀਗਾਤੋ ਭਾਵ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ। ਯੂਰਪੀ ਲੋਕ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਜਿਸ ਮੌਕੇ ਉਹ ਧੰਨਵਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਪਾਨੀ

ਉਸ ਮੌਕੇ ਵੀ ਸੌਰੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੀਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਫਸਿਆ ਕੰਮ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਯੂਰਪੀ 'ਧੰਨਵਾਦ' ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਪਾਨੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ, ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਜਿਜ਼ੀ ਜਾਂ ਲਾਚਾਰੀ ਜਿਹੀ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ, 'ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ!' ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ-ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਜੋ ਤਕਲੀਫ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਪਈ, ਉਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਧੰਨਵਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਪਾਨੀ ਵਿਚ ਸੌਰੀ ਕਹਿਣ, ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ, ਮਾਜ਼ਰਤ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਦੁਖ ਦੇਣ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ-ਆਦਿ ਲਈ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ ਹੈ। ਜੋ ਅਨਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਮੁਹਰੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਗੋਮੇਨਾ ਸਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਸ਼ਿਤਤਸੂਰੇਈ ਇਤਾਸ਼ੀਮਾਸ਼ਿਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਫਾਰਮਲ ਕਿਸਮ ਦੇ

ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੰਗੀ ਮੁਆਫੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਰੁੱਖੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਸ਼ਬਦ ਮੋਸ਼ੀਵਾਕੇ ਗੋਜ਼ਾਈਮਾਸੇਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਸਮੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੋਣ ਉਪਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ' ਜਾਂ 'ਗੋਮੇਨਾਸਈ' ਬੜੇ ਜਾਦੂਈ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗੀ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਬੜੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੋਹਜਮਈ ਮਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਜਾਣੇ-ਅਨਜਾਣੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਮੌਕਿਆਂ ਉਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ 'ਧੰਨਵਾਦ' ਕਹਿਣਾ ਜਾਂ 'ਹੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਜਾਂ ਬੇਆਰਾਮੀ ਲਈ ਮੁਆਫੀ' ਕਹਿਣਾ ਸਾਡੇ ਮਹੌਲ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਸ਼ਾਂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਖਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਗੱਲ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ/ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਜਪਾਨੀ ਮਾਨਸਿਕ

ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਆਮ ਵਰਤ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਜੋਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਕਦੇ ਗਲਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲੈਣ ਜਾਂ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਢੰਗ ਸਿਖਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਗਲਤੀ ਕਰ ਕੇ ਪਛਤਾਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਾਂ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਮੁੱਕੇ-ਮੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੋਰਟ ਕਚਿਰੀਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਵੀ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੋ ਗਈ ਭੁੱਲ ਲਈ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਕੇ, ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਘੱਟ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਖੁੰਦਕਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਗਲਤੀ ਬਦਲੇ ਖਿਆ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਣੇ-ਅਨਜਾਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੋ

ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਇਕ ਵਰਗਾ ਰੁਤਬਾ ਜਾਂ ਆਦਰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ।

ਪਰ ਜਪਾਨੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਣੇ-ਅਨਜਾਣੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਗੁਣਾ ਅੰਗ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਓਲੰਪਿਅਨ, ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਮੁਹਰੇ 'ਸੁਮੀਮਾਸੇਨ ਜਾਂ ਮੋਸ਼ੀਵਾਕੇ ਗੋਜ਼ਾਈਮਾਸੇਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹੀ ਸੁਣੋਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮੇਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿੱਛੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਭ ਮੁਹਰੇ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰਿਆ ਮੁਆਫੀ ਭਰਿਆ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।'

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਖਿਡਾਰੀ, ਅਫ਼ਸਰ, ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਮੈਂ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ; ਓਲੰਪਿਕਸ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀ; ਸੈਂਕੜੇ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ; ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਇਹ ਏਨਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਇਕ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸੱਚੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲਗਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਹੈ!

ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ ਦੀ 12 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ 72 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹੋਈ ਮੌਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਆ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਨੇਤਾ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 'ਚੋਂ ਸੰਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵੀ ਗੁਆ ਲਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਦੇ ਦੋ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਾਤ, ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ। ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਜੇਐੱਨਯੂ ਦੇ 'ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਸਟੱਡੀਜ਼

ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਫੋਨ: +44-7922-657-957

ਐਂਡ ਪਲਾਨਿੰਗ' ਤੋਂ ਐਮਏ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਐਮਫਿਲ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੱਲ ਦਰਜੇ ਦਾ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਭਾਗ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਯੇਚੁਰੀ ਦੇ ਕੋਰਸਵਰਕ ਦੇ ਲੇਖ ਐਨੋ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਵੀ ਜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਚ ਪੀਐੱਚਡੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁੱਖੋ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਤੇ 1975 ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵੀ ਹੋਇਆ।

ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੇਚੁਰੀ ਤੇ ਮੈਂ ਜੇਐੱਨਯੂ ਵਿਚ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਧੜੇ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਟ੍ਰਾਟਸਕੀਵਾਦੀ' ਗਰੁੱਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਧੜਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਪੀਐਮ) ਦੀ ਸਟਾਲਿਨਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਲੋਚਕ ਸੀ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲਾਂ 'ਚ ਬੌਧਿਕ ਦਿੜ੍ਹਤਾ ਲਈ

ਕੌਮੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ

ਫੈਕਲਟੀ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਵਿਆਪਕ ਚੁਣਾਵੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੋਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਟਾਲਿਨ ਤੇ ਸਟਾਲਿਨਵਾਦ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਰਵਾਇਤਾਂ 'ਚੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਇਬ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਉਨਤ ਪੂਜੀਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਕੇ) ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਐੱਸਐੱਸਆਰ ਵਿਚ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਸੀਪੀਐਮ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ, 'ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਵਜੋਂ ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ, ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਸਟਾਲਿਨਵਾਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਐੱਸਐੱਫਆਈ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਨ। ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ ਬਹੁਤ ਦੋਸਤਾਨਾ ਤੇ ਫਿਰਕੂਵਾਦ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਸਤਾਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਸ ਸਾਂਝੀ ਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੇਚੁਰੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਨਿੱਜੀ ਦੋਸਤਾਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਰਹੀ ਇੰਦਰਾਣੀ ਮਜੂਮਦਾਰ ਤੱਕ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸੀਪੀਐਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਬਰਾਬਰ ਵਚਨਬੱਧ ਸੀ। ਉਹ ਮਗਰੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਯੇਚੁਰੀ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ

ਦੁਖਦਾਈ ਸਮਾਂ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕੋਵਿਡ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਜਦ ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ 1977 ਵਿਚ ਜੇਐੱਨਯੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰਾਜਨ ਜੇਮਸ ਦੀ ਸਿਵਿਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਰਾਹ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਜੇਐੱਨਯੂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲਾਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚੁਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਾਮਿਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਰਗ ਚੁਣਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਤੇ ਕਰਾਤ ਸੀਪੀਐਮ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨੌਂ ਜਣਿਆਂ 'ਚ 1964 ਵਿਚ ਸੀਪੀਐਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 9 ਜਣਿਆਂ ਵਿਚ ਈਐੱਮਐੱਸ ਨੰਬੂਦਰੀਪਾਦ, ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਤੇ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨੇਤਾ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਯੇਚੁਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ 'ਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ 'ਚ ਗੈਰ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਹਿੰਦੁਤਵ ਵਿਰੋਧੀ ਸਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਇਆ। ਉਂਝ, ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਸੁਰਜੀਤ ਵੱਲੋਂ ਯੇਚੁਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਂਹ-ਮੁਖੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਕਰੀਅਰ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀ ਕੇਪੀਐੱਸ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨੇਤਾਤਾ ਅਤੇ ਗਿੱਲ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਾਰਨ ਉਸ (ਗਿੱਲ) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਂਝ, ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਇਹ

ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਇਆ। ਉਂਝ, ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਸੁਰਜੀਤ ਵੱਲੋਂ ਯੇਚੁਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਂਹ-ਮੁਖੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਕਰੀਅਰ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀ ਕੇਪੀਐੱਸ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨੇਤਾਤਾ ਅਤੇ ਗਿੱਲ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਾਰਨ ਉਸ (ਗਿੱਲ) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਂਝ, ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਇਹ

ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘੋਰ ਅਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੇਚੁਰੀ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਾਬਲੀਅਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮਗਰਲੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਪਹਿਲੂ ਬਣ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਲੱਛਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਰਾਜ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘੀ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਯੇਚੁਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਲੋਕਰਾਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਗੱਠਜੋੜ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਮਿਸਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕੇਂਦਰਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਯੇਚੁਰੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਰਾਜੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਂਦਰੂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਦੀਰਘਕਾਲੀ ਸਿੱਟੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੀਪੀਐਮ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਆਗੂ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਬਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਸਮਤਾਵਾਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਜਿਹੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ, ਖਾਸਕਰ ਇਸ ਦੇ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੇ ਅਸਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮੁਖਾਤਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਚੂਲ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

*** ਲੇਖਕ ਐਮੀਰਟਸ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਬੁਕਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ।**

ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲਾ - ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ

‘ਸੋ ਸੁਨਾਰ ਦੀ ਤੇ ਇਕ ਲੁਹਾਰ ਦੀ’ ਇਸ ਕਹਾਵਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤਕਾਰ/ਕਵੀ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਬੂਬੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲਈ ਹੀ ਕਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਮਾਂਸਵਾਦੀ ਤੇ ਬਿਰਹਾਮਈ ਗੀਤਕਾਰ ਹੀ ਗਰਦਾਨਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ‘ਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ ਉਚ-ਨੀਚ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਦਰੋਹ ਹੈ, ਆਰਥਿਕ ਪਾੜੇ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਹੈ, ਲੋਟੂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਗਰਾਮ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰਦਿਲ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਮੈਨੂੰ ਹੀਰੋ-ਹੀਰੋ ਆਖੇ ਹਾਏ ਨੀ ਮੁੰਡਾ ਲੰਬੜਾਂ ਦਾ” ਤਾਂ ਲੋਕ ਕਵੀ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਆਲਮ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਮੁੰਡਾ ਕੰਡਿਆਂ” ਚੋਂ ਬੋਰ ਲਿਆਇਆ ਲੰਬੜਾਂ ਦੀ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ”। ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਦ੍ਰੋਹੀ ਸੋਚ

ਕੋਈ ਕੀਲ ਸਪੇਰਾ ਲੈ ਜਾਉਗਾ।
ਮੰਦਿਰ ‘ਚ ਵੱਜਦੀਆਂ ਟੱਲੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਮਸਜਿਦ ‘ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਆਜ਼ਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ‘ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਅਰਦਾਸ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤ ਕਿਸੇ ਕਲਮਕਾਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਤੌੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗਾਇਕ ਦਿਲਜਾਨ ਦਾ ਗਾਇਆ ਤੇ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਗੀਤ ਕਿੰਡਾ ਵੱਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ:

ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਧੀਆਂ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ।
ਜੇ ਨਾ ਸਾਭੋ ਖਤਮ ਕਰਾਣੀ।
ਐ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਖੁਦ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੋਵੇ ਇਹ ਗੀਤ। ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਉਹ ਡਾਹੜਾ ਚਿੱਤਤ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੰਦਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੋਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਕਾਫ਼ਲੇ ਬਣਾ-ਬਣਾ ਜਾ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ, ਕੁਰਾਹੇ ਪਈ ਜਵਾਨੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਮਰ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ, ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਗੰਦਲੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਝੰਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ‘ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਪਾਖੰਡਵਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਸਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਗ਼ਰੀਬ-ਗੁਰਬਾ ਦਾ ਦੁੱਖ, ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦਾ ਦਰਦ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਮਲ ਮਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ‘ਚ ਜਨਮੇ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀਂ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਤੀਆਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਉਸ ਨੂੰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਕੰਮੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖ਼ਿਲਾਫ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸੰਜਮੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਲੂਣਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਸਿਰਜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ:-

ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਹੇਠ ਦਬੇ,
ਤਰਲੇ ਇਹ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਨੇ।
ਬਿਨਾਂ ਦਾਰੂ ਮਿਲਿਆਂ ਮਰ ਚੱਲੇ
ਹੁਕੁੰਦੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰ ਦੇ ਨੇ।
ਰੋਟੀ ਖ਼ਾਤਿਰ ਜਾਨ ਗੀਲਦੇ ਬੁੱਢੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਵਰਗਾ।
ਇਹ ਗੀਤ ਹੈ ਮੇਰਾ ਚੁੱਪ ਵਰਗਾ।
ਕਿਸੇ ਸੱਖਣੇ ਪੇਟ ਦੀ ਭੁੱਖ ਵਰਗਾ।
ਗ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਜ ਕੇ ਖਿਲ ਹੋਏ
ਕਿਸੇ ਅੱਲੜੂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਰਗਾ।

ਮੱਖਣ ਦਾ ਜਨਮ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1966 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲੁਹਾਰਾ ਵਿਖੇ ਸ। ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਿਆਰ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਗ਼ਰੀਬ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਨਾਮ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਚਰਚਿਤ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਾਲ ਤਖੱਲਸ ਲੁਹਾਰ ਲਾ ਲਿਆ। ਗੁੜਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਨੇ ਵੀ ਖੂਬ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾਏ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ਼ਰੀਬ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਮੱਖਣ ਹੋਰਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਖੜ੍ਹਨਾ। ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਲੱਭਦਿਆਂ-ਲੱਭਦਿਆਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਜ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਖੇ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਡਾ ਸਟੋਰ ਹੈ।

ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਹਿੰਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਦਿਲ ਧੜਕਦਾ ਤੇ ਤੜਫਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਲਈ ਹੈ।

ਉਹ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਕਥਨ ‘ਪੇ ਬੈਕ ਟੂ ਸੋਸਾਇਟੀ’ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ‘ਚੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰ ਕੇ ਹੀ ਮੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ‘ਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਮੋਹਰੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀ ਜ਼ਿੱਲਤ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਇਲਹਾਮ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦਾ ਕੀ ਰੁਤਬਾ ਹੈ ਤੇ ਫਕੀਰੀ ਬਾਣੇ ‘ਚ ਵੀ ਲੋਕ ਪੈਸੇ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਸ਼ਾਇਦ ਏਸੇ ਲਈ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:-
ਪੈਸਾ ਮਾਇਆ, ਪੈਸਾ ਛਾਇਆ, ਪੈਸਾ ਬਣੀ ਖੁਮਾਰੀ।
ਪੈਸੇ ਪਿੱਛੇ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ ਕਰਦੀ ਮਾਰੋ-ਮਾਰੀ।
ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆ ਵੇ ਹੁਣ ਰੱਬ ਹੀ ਸਕਦਾ ਤਾਰ।

ਮਸਲਾ ਪੈਸੇ ਦਾ
ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਯਾਰ ਮਸਲਾ ਪੈਸੇ ਦਾ।

ਹੋਰ ਵੇਖੋ:-
ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਭ ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹੋਵਣਗੇ।
ਜਦ ਵਖੜ ਪਿਆ ਤਾਂ ਯਾਰ ਲਈ,
ਜਿੰਦ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਖਲੋਵਣਗੇ।
ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਮਤਲਬਖੋਰੀ ਹੈ,
ਕੋਈ ਹੈ ਨਹੀਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ।

ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਤੁੱਲਦਾ ਪਿਆਰ ਏਥੇ
ਝੁੱਟੀ ਸਭ ਦੀ ਯਾਰੀ।
ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਕੱਚੀਆਂ ਨੀਂਦਾਂ ਹਰਾਮ ਕਰਨੀਆਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਠੰਢੀਆਂ ਛਾਂਵਾਂ ਮਾਨਣ ਦਾ ਮੋਹ ਤਿਆਗ ਕੇ ਧੁੱਪ ਦੇ ਜਾਮ ਪੀਣੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਕੜਾਂ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਚੁੱਪ ਨਾਲ ਹੀ ਤਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੁਲੰਦ ਹੌਸਲੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਅੱਬਰਾਂ ‘ਚ ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਏਸੇ ਲਈ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਖੁਦ ਕਰਤੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ, ਲਗਨ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹਨ ਜੋ ਉਲਝੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਜਿੱਥੇ ਡਰਾਉਣੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੁਚੇਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਕਾਵਿਕ ਰੂਪਾਂਤਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਲਹੂ ਵਿੱਚ ਨਹਾਏ ਲਗਦੇ ਹਨ:-

ਅੱਝ ਲੱਗ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸੁੱਕ ਗਈਆਂ ਸੱਧਰਾਂ,
ਨਿੱਤ ਮੈਂ ਉਡੀਕਾਂ ਘਟਾ ਸਾਉਣ ਦੀ।
ਪਲ ਵਿੱਚ ਬਾਗ ਬਾਗ ਹੋ ਜਾਉਗੀ ਬਸੰਤ ਵਾਂਗੂੰ,
ਮਿਲੇ ਜੇ ਤਰੀਕ ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਦੀ।
ਰੀਝਾਂ ਦਾ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਫਟਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ,
ਲਾਵਾ ਤਪਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਠੰਡਾ ਠਾਰ।
ਡਾਹੜਿਆ ਵੇ ਰੱਬਾ! ਦੱਸ ਮੇਰਿਆਂ ਨਸੀਬਾਂ ਵਿੱਚ,
ਹੋਣਾਂ ਕਦੋਂ ਸੱਜਣਾ ਦਾ ਪਿਆਰ।

ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਗੀਤ ਲਾਲਟੈਣ ਵਰਗੇ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਚੀਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੱਕ-ਸੱਚ ‘ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਐਮ ਟੈਰੈਕ ਸੰਗੀਤਕ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂਆਂ, ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਲਾਲਚ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਆਪਣੀ ਸੰਗੀਤਕ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਸੈਂਕੜੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਲਮਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗੀਤ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ, ਜੈਜੀ ਬੀ, ਦੁਰਗਾ ਰੰਗੀਲਾ, ਫਿਰੋਜ਼ ਖਾਨ, ਕੰਠ ਕਲੇਰ, ਜਸਪਿੰਦਰ ਨਰੂਲਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਹਿਲ, ਕੇ। ਐਸ। ਮੱਖਣ, ਦਿਲਜਾਨ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸੌਂਕੀ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਲੌਕੀ, ਪੰਮੀ ਬਾਈ, ਅਮਰ ਅਰਸ਼ੀ, ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ, ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖੀ, ਰਣਜੀਤ ਰਾਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਸ਼ੋਕਤ ਅਲੀ ਨੇ ਵੀ ਗਾਇਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਮੰਚ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ’ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਉੱਥੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ‘ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ’ ਦਾ ਉਹ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਵਲੋਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕਾਂ 52 ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਲੋਅ’ ਅਤੇ 69 ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਹਰਫ਼ਾਂ ਦਾ ਚਾਨਣ’ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਲਦ ਹੀ ਮੰਚ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਉਸ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ

‘ਨਾਗ ਸਾਂਭ ਲੈ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ’ ਕਾਫੀ ਚਰਚਿਤ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਗਰ ਉਸ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗ਼ਜ਼ਲ ‘ਤੇ ਵੀ ਹੱਥ ਆਜ਼ਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰਮ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ।
ਪਰ ਸੱਚ ਜਾਣੋ ਉਸ ਨੇ ਸੁੱਤੀ ਅਣਖ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ।
ਧੀਆਂ ਕੌਣ ਬਚਾਏਗਾ ਜ਼ਾਲਿਮ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ?
ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਜਿਹਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਬਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ।

ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲਿਖਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਹੁਅਰਥੀ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿੰਬਾਂ-ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ‘ਚ ਵੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਬੁਰਾਈਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਦੇ ਦੋ ਗੀਤ ਹਾਜ਼ ਹਨ।

ਗੀਤ 1
ਇਹ ਗੀਤ ਮੇਰਾ ਹੈ ਚੁੱਪ ਵਰਗਾ
ਕਿਸੇ ਸੱਖਣੇ ਪੇਟ ਦੀ ਭੁੱਖ ਵਰਗਾ
ਗ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਜ ਕੇ ਖਿਲ ਹੋਏ
ਕਿਸੇ ਅੱਲੜੂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਰਗਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਸਤਰ ਲੋਕੋ ਰੋਵੇ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਧਾਹ ਵਾਂਗੂੰ।
ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ,
ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੇ ਲੁੱਟੇ ਚਾਅ ਵਾਂਗੂੰ।
ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਦਰਦ ਅਵੱਲਤਾ,
ਮਰ ਗਏ ਇਕਲੋਤੇ ਪੁੱਤ ਵਰਗਾ।

ਇਹ ਵਿਲਕਣੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ,
ਧੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੜ੍ਹ ਬਿਨਾਂ ਦਾਜ਼ ਮੋਈ।
ਜਿਵੇਂ ਉੱਡਣਾ ਸਿੱਖਦੇ ਬੇਟ ਨੂੰ,
ਝਪਟ ਮਾਰ ਗਿਆ ਬਾਜ਼ ਕੋਈ।
ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਬੋਲ ਜਿਵੇਂ,
ਕਿਸੇ ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਘੁੱਪ ਵਰਗਾ।

ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦਬੇ,
ਤਰਲੇ ਇਹ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਨੇ।
ਬਿਨਾਂ ਦਾਰੂ ਮਿਲਿਆਂ ਮਰ ਚੱਲੇ,
ਹੁਕੁੰਦੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰ ਦੇ ਨੇ।
ਰੋਟੀ ਖ਼ਾਤਿਰ ਜਾਨ ਗੀਲਦੇ,
ਬੁੱਢੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਵਰਗਾ।

ਹਾੜ੍ਹਾ! ਮੇਰੀ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਏ,
ਕੋਈ ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਗਾਇਓ ਨਾ।
ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨੀ ਕੂਕ ਕਿਸੇ ਦੀ,
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਰਦ ਸੁਣਾਇਓ ਨਾ।
‘ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆ’ ਵੇ,
ਇਹ ਗੀਤ ਹੈ ਸੱਖਣੀ ਕੁੱਖ ਵਰਗਾ।

#ਗੀਤ 2
ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਜਿੱਥੇ ਖੁਦ ਇਨਸਾਨ।
ਦੱਸੋ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ।

ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਫਿਰੇ ਬਣਾਉਂਦਾ।
ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਫਿਰੇ ਜਮਾਉਂਦਾ।
ਟਕੇ-ਟਕੇ ਨੂੰ ਵਿਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਲੈ ਲਊ ਕੋਈ ਭਗਵਾਨ।
ਦੱਸੋ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ।

ਨਿੱਤ ਬੇਦੇਸ਼ੇ ਮਰਦੇ ਲੋਕੀ ਕੋਈ ਨਈਂ ਲੈਂਦਾ ਸਾਰਾਂ।
ਕਿਸੇ ਸਾਬੂ ਦਾ ਮਰ ਜਾਏ ਕੁੱਤਾ ਹਿੱਲ ਜਾਵਣ ਸਰਕਾਰਾਂ।
ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵੱਧ ਪਹਿਚਾਨ।
ਦੱਸੋ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ।

ਜਾਤਾਂ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਜਿੱਥੇ ਪਿਆ ਪੁਆਤਾ।
ਸਭ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਇੱਕੋ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਤਾ।
ਏਸ ਬੀਮਾਰੀ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਾਂਦਾ ਨਹੀਂ ਧਿਆਨ।
ਦੱਸੋ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ।

ਕਦੇ ਮਹਾਨ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਜਗ ‘ਤੇ
ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰਾ,
ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ
ਦਾ ਸੀ ਅਜਬ ਨਿਆਰਾ
‘ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ’ ਦੀ ਕਲਮ ਸਦਾ ਹੀ ਕਰਦੀ ਸੱਚ ਬਿਆਨ।
ਦੱਸੋ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਣਾ
ਫੋਨ: 798-620-7849

ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ‘ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਚੋਟ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਦ੍ਰੋਹੀ ਸੋਚ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ ਦੁਆਰਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ:-

ਚਾਬੀਏ ਸੰਦੂਕ ਦੀਏ, ਗੋਲੀਏ ਬੰਦੂਕ ਦੀਏ
ਵੱਜ ਕੇ ਯਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਨਿੱਕਲੀ ਤੂੰ ਪਾਰ ਨੀ।
ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀਏ ਕੁੜੀਏ! ਗ਼ਰੀਬ ਦਿੱਤਾ ਮਾਰ ਨੀ।

ਗੀਤਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਹੀ ਰੋਮਾਂਸਵਾਦੀ ਨਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਜਮਾਤ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਦੇ ਰੋਮਾਂਸ/ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਲੋਕ ਕਵੀ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਆਲਮ ਵਾਂਗ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪੈੜ ਪਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਉਹ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਵੰਗਾਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਹ ਚਾਬੀਏ ਸੰਦੂਕ ਦੀਏ, ਗੋਲੀਏ ਬੰਦੂਕ ਦੀਏ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਅਲੰਕਾਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿੰਬ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਆਰਥਿਕ ਮੁਕਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰਾ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ। ਮਾੜੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੰਗੀ ਸਾਬੀ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕਦੇ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਬੇਹਤਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁੱਝ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੁਰਗਾ ਰੰਗੀਲਾ ਦੁਆਰਾ ਗਾਏ ਇੱਕ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਬਾਬੂਬੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

ਤੈਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਪੁੱਤ ਪਰਦੇਸਾਂ ਨੂੰ
ਕੀ ਕਰਦੇ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ।
ਘਰ ਦੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਕੱਟਣ ਲਈ,
ਪੈਸਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।
ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਵੀ ਸਨ ਗ਼ੈਰ ਹੋਏ,
ਹੁਣ ਗ਼ੈਰ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਘਰ ਦੇ ਨੇ।
ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਵੀ ਪੁੱਛ ਕੇ,
ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਤੋਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਰ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ‘ਚ ਵੀ ਸਾਫ ਮਹਿਸੂਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਮਰਨ ਤੀਕ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੰਮਣ ‘ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਰਸੀਏ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹਰ ਦੁੱਖ-ਸੁਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਤੇ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਪਰੋਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ। ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅੱਲੜੂ ਦੇ ਹਾਸਿਆਂ ਜਿਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾਪਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮਰ ਦਰਾਜ਼ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਤਜਰਬੇ ਵਰਗਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੋਨੇ ਰੰਗੀ ਫ਼ਸਲਾਂ ਜਿਹੀ ਉਹ ਚਮਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਝੂਮਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਤਸਵ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ। ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਜੈਜੀ ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਇੱਕ ਗੀਤ ਦੇਖੋ:-

ਤੂੰ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਨੀ
ਜੋਬਨ ਦੀ ਭਰੀ ਪਟਾਰੀ ਨੀ
ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖਿੜੀ ਕਿਆਰੀ ਨੀ,
ਕੋਈ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਉਗਾ।
ਤੂੰ ਨਾਗ ਸਾਂਭ ਲੈ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ,

‘ਭੰਗੜਾ ਰਾਈਮਜ਼’ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਪਿਕਨਿਕ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਖੂਬ ਰੌਣਕਾਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ‘ਭੰਗੜਾ ਰਾਈਮਜ਼’ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ‘ਸਮਰ ਪਿਕਨਿਕ’ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਡੀਅਰ ਗਰੂਵ ਦੇ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਾਫੀ

ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਕਵਾਨ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਿਣਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਖਾਣ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿਕਨਿਕ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਵੀ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਾਈਡ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵੈਮੈਨਇਨਪਾਵਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰੈਫਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ,

ਕਲਾਬਾਜੀਆਂ ਵੀ ਖਾ ਗਏ ਪਰ ਸੱਟ-ਫੇਟ ਤੋਂ ਬਚਾ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਰਟਪੁਟ ਦੀ ਗੇਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬੀਬੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਸ-ਅਹਿਸਾਸ

ਚਪਮਨ ਕੌਰ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਰਹੀ। 100 ਮੀਟਰ-ਲੜਕੇ 7 ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਅਭੀਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾ, ਹਰਮਨ ਦੂਜਾ ਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ

ਲੋਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ। ਹਰੇ-ਭਰੇ ਰੁਖਾਂ ਹੇਠ ਬੈਚਾਂ ‘ਤੇ, ਕਈ ਕੁਰਸੀਆਂ ‘ਤੇ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸੰਘਣੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਭੁੰਜੇ ਹੀ ਭੁਲੱਥਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੌਸਮ ਵੀ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਧੁੱਪ ਤੇ ਕੋਈ ਛਾਵੇਂ ਬਹਿ ਕੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਸੱਜ-ਧੱਜ ਕੇ ਆਏ ਤੇ ਕਈ ਖੁਲੇ ਪਹਿਰਾਰੇ ਵਿਚ ਪਿਕਨਿਕ ਦੇ ਮੂੜ ਵਿਚ। ਇਸ ਪਿਕਨਿਕ ਵਿਚ ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ ਚੇਅਰ, ਸਪੁਨ ਰੇਸ ਤੇ ਵਖ-ਵਖ ਗਰੁਪਾਂ ਦੀਆਂ 100 ਮੀਟਰ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਏ। ਅੰਦਰ ਟੇਬਲਾਂ ‘ਤੇ ਖਾਣੇ ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ। ਵਖ ਵਖ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਆਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਪਿਕਨਿਕ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਫੈਲੀ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤੇ ਪਉ ਬਾਰਾਂ ਸਨ-ਕੁਕੀ, ਚਾਕਲੇਟ ਕਈ ਫਲੇਵਰ ਦੇ ਪੀਜ਼ੇ, ਜੂਸ, ਕੋਕ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਰਜ ਰਜ ਕੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਦ ਚੱਖਿਆ। ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤ ਦੇ ਭੋਜਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਕੌੜੇ ਤੇ ਸਮੋਸੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲੇਬੀਆਂ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਾਣਿਆ। ਭਲਰਾਜ ਸੋਹੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਹਰਬਲ ਸਰਬਤਨੁਮਾ ਜੂਸ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਰਜ ਰਜ ਕੇ ਪੀਤਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਅੰਤ ਤਕ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤਾ। ਰੱਸਾਕਸੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬੜਾ ਰੋਚਕ ਰਿਹਾ। ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਰੱਸਾਕਸੀ ਇਨੀ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਬਣ ਜਾਏਗੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਫਨ ਗੇਮ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੀ

ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਾਉ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੱਸਾਕਸੀ ਖੇਡ ਵੀ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾ-ਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਪੂਰਾ ਜੋਰ ਲਾ ਕੇ ਖੇਡੇ। ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਚੇ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਦੌੜੇ। ਇਸ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁਗ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਰੱਸਾਕਸੀ ਵਿਚ ਜੋ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ, ਉਹ ਕਾਬਿਲੇਤਾਰੀਫ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਰੱਸਾਕਸੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਾਰ ਖੱਬੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਪਰ ਗਭਰੂਆਂ ਦੀ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਭਰਮ ਤੋੜ ਦਿਤਾ। ਜਿੱਤ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ, ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਦੌੜਾਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਅਾਦਾ ਜੋਸ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਕਰਕੇ

ਉਠੀਆਂ ਫਿਰ ਗੋਲਾ ਸੁਟ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੱਸਾਕਸੀ, ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ ਵੀਲ ਚੇਅਰ, ਸਪੁਨ ਰੇਸ ਦੌੜਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਉਹੀ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਲਟੀ ਟੈਲੈਂਟ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਕੋਈ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨ ਸ਼ਾਰਟਪੁਟ ਵਿਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਨੇ 32.9 ਫੀਟ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਨੇ 32.7, ਤੇ ਗੁਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 31.2 ਦੀ ਦੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟਪੁਟ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਮਨੀਕ ਕੌਰ ਨੇ 29.7 ਫੀਟ, ਖੁਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ 20.10 ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਨੇ 19.7 ਫੀਟ ਦੀ ਦੂਰੀ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਡੰਬਲ ਪਾਵਰ ਸਨੈਚ ਖੇਡ ਵਿਚ ਅਮਨਦੀਪ ਕੁਲਾਰ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ, ਰਣਜੀਤ ਦੂਜੇ ‘ਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਰਹੇ। 100 ਮੀਟਰ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸੀਰਤ ਕੌਰ ਪਹਿਲੇ ਤੇ

ਕੀਤਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਘਟ ਉਮਰ ਦੌੜ ਦੀ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿਚ ਅਰੀਆ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਅਵਨੂਰ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਰਹੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਸਹਿਜ ਸਿੰਘ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਰਹੇ। ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਜਸ ਮਹਾਜਨ ਪਹਿਲੇ, ਗੁਰਜਿੰਦ ਮਾਂਗਟ ਦੂਜੇ ਤੇ ਗੁਰਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਮਨਵੀਰ ਕਲਸੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਅਵਿੰਦੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਹਰਦਿਤ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ 30 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਰਗ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਜਿਗਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਫਿਲੋ ਪਹਿਲੇ, ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਰਹੇ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਉੱਤੇ)

ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਇੱਕੀਵਾਂ ਜੋੜ ਮੇਲਾ!

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: 21 ਸਤੰਬਰ, 2024 ਦਿਨ ਸੁਨਿਚਰਵਾਰ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ ਰਹੇਗਾ। 2003 ਵਿਚ ਸ. ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ' ਹੁਣ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਦੀਬ ਮਿਲ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ,

ਮੁਸਤਫਾ ਅੰਜੁਮ, ਨਵਰਾਜ ਤੇ ਨਵਰੀਤ ਬਸਾਤੀ, ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਸਾਤੀ, ਆਦਿ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਪੱਲੜਾ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਨੌਜੁਆਨ ਕਵਿੱਤਰੀ ਰਾਕਿੰਦ ਕੌਰ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਸਭ ਕੋਲੋਂ ਵਾਹਵਾ ਵਧਾਈਆਂ ਕਬੂਲੀਆਂ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਤੇ ਅਦੀਬਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੀਆਂ ਸਕਲੇਨ, ਡਾ. ਅਫਜ਼ਲ, ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ

ਪੋਹਗਿਆ ਪੋਹਗਿਆ ਕਰਦੀ ਏ ਦੁੱਖ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸਹਿੰਦੀ ਏ, ਨਾ ਜੀਂਦੀ ਏ ਨਾ ਮਰਦੀ ਏ। (ਡੋ ਕੇਅਰ ਵਾਲੀ ਔਰਤ) -ਮੁਸਤਫਾ ਅੰਜੁਮ ਵਾਂਗ ਹਵਾਵਾਂ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਵਾਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਟੱਪ ਪੰਛੀ ਬਣ ਉਡ ਜਾਵਾਂ।

ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਸੁਰਖ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਹਮਸਫਰ' ਅਤੇ ਡਾ. ਮਨਜ਼ੂਰ ਏਜਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਿਤਾਬ 'ਝੱਲੀ ਦਾ ਝੱਲ' ਵੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੀਆਂ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੁਰਖ

ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਵੇਰ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ 'ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ'। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਇਕੱਠ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਦੀ ਵੰਡ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੇ.ਕੇ. ਪੰਮਾ ਦੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਟੱਚ ਆਫ ਸਪਾਈਸ' ਵਿਚ ਸੱਤਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਭਾਈਬੰਦਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਨਾਬ ਮੁਸਤਫਾ ਅੰਜੁਮ ਤੇ ਜਨਾਬ ਨਕਵੀ ਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ, ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਦਿਆਂ ਸਟੇਜ ਨਵਰਾਜ ਬਸਾਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤੋਂ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਲੇਖਿਕਾ ਬੀਬੀ ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਇੰਡਿਆਨਾ ਤੋਂ ਨੀਰੂ ਸਹਿਰਾਅ, ਮਨਮੋਹਣ ਕੌਰ ਵਿਰਕ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਵਿਰਕ, ਬੇਬੀ ਸੰਘਾ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ

ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਯਾਸੀਨ ਚੌਹਾਨ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੀਆਂ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖਸ਼ ਦਾ ਕਲਾਮ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ), ਕੁਲਦੀਪ ਸਰਾਂ, ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ, ਤਾਹਿਰਾ ਰਿਦਾ, ਰਾਕਿੰਦ ਕੌਰ, ਮੁਸਤਫਾ ਅੰਜੁਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ, ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ (ਪੀਟੀਸੀ ਨਿਊਜ਼), ਕਸ਼ਿਸ਼ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰੀ, ਰਾਜ ਲਾਲੀ ਬਟਾਲਾ, ਕਲਾਕਾਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਪਵਾਰ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਾਵੇਦ ਭੱਟੀ ਆਦਿ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਤ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਕੁੱਝ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਦਾਦ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ:

ਮਹਿਫਲ 'ਚ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਕਰੀਬ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰ ਬਚਾ ਕੇ ਖਿਸਕੇ, ਸਾਰੇ ਰਕੀਬ ਸਾਡੇ।
-ਕਸ਼ਿਸ਼ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰੀ
ਮੈਂ ਲਾ ਲਾ ਤਾਂਘਾਂ ਸੁੱਕ ਚੱਲੀ, ਇਹ ਹਿਜਰ ਨਾ ਮੁੱਕਦਾ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਇਕ ਚਾਂਦੀ ਦਾ, ਮੈਂ ਦੋ ਚੂੜੇ ਘੜਵਾਏ ਉਤੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਘੁੰਗਰੀਆਂ ਤੇ ਫੁੱਲ ਭੂਟੇ ਪਵਾਏ।
-ਤਾਹਿਰਾ ਰਿਦਾ
ਕਿਹਤਾ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਵਾਂ, ਕਿਹਤੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਦਰਜ ਕਰਾਂ ਡਾਂਗਾਂ ਲਹੂ ਭਿੰਜੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਰੁਲੀਆਂ ਨੇ।
-ਰਾਕਿੰਦ ਕੌਰ
ਆਪਣੀ ਘਰਦਾਰੀ ਖਾਤਿਰ

-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਕੌਰ
ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲਾਹਨਤ ਪਾਈ ਗਈ:
ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਦੇਵੇ ਦੁਹਾਈ,
ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਤੂੰ ਲਾਈ...
ਆਹ ਥੂ, ਆਹ ਥੂ ਵੇ ਹਾਕਮ।

ਵੇ ਮੈਨੂੰ ਸੂਟ ਲਿਆ ਦੇ ਮੁਲਤਾਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਜਾਵਾਂ ਜਾਨ ਤੋਂ
-ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ
ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੂਰ ਰਹੇ, ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਮਿਲੇ, ਨਫਰਤਾਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ਸਦਾ ਦੂਰ ਦੂਰ ਰਹੇ।
-ਰਾਜੇਸ਼ ਪਵਾਰ
ਚੜ੍ਹਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ।
-ਰਾਜ ਲਾਲੀ ਬਟਾਲਾ
ਮੇਰਾ ਰੋਗ ਪਛਾਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਏ। ਜਾਣਦਾ ਏ ਪਰ ਜਾਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਏ।
-ਡਾ. ਜਾਵੇਦ ਭੱਟੀ
****ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹ ਵਿਖਾਲੀ****

ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਹਮਸਫਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਝੱਲੀ ਦਾ ਝੱਲ' ਵਿਚਲੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਨਜ਼ਮਾਂ ਆਖਿਆ। ਕੁਝ ਨਜ਼ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਏ। 'ਸੁਰਖ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਹਮਸਫਰ' ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਨਕਸਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਬੇਬਾਕ ਤੇ ਬੇਲਿਹਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਨੂੰ 'ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਧਨੀ' ਮੁਸੈੱਟੋ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਨਵਰਾਜ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਸਟੇਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਬਾਖੂਬੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੱਜਣਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਕੀਤਾ। ਅਜੀਤ ਅਖੁਬਾਰ ਦੇ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ। 'ਟੱਚ ਆਫ ਸਪਾਈਸ' ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਸੁਆਦਲੇ ਖਾਣੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।
-ਰਿਪੋਰਟ: ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ

40-50 ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀਦੇਵ ਪਹਿਲੇ, ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ।
ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ ਪਹਿਲੇ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੂਜੇ ਤੇ ਅਰਚਨਾ ਦੇਵੀ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।
ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਬਣਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜੇਤੂਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ-ਅਫਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ।
ਵਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਵਧ ਵਧ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨੈਟ ਲਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਚੌਥੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਟਰੋਲਾ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਵਾਲੀਵਾਲ ਸਵਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਚੰਗੇ ਅੰਕ

ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ।
ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁਝ ਤਾਸ਼ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਢਾਈ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਤੇ ਚੁਟਕਲੇ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਸੁਣਾਏ। ਮਨਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀਜੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹਿਕ ਘੋਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਿਕਨਿਕ ਸਪਾਟ 'ਤੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਦੇ ਪਲ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਸੀ ਡੀ 'ਭੰਗੜਾ ਰਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਲੇ ਕਾਮਯਾਬ ਅੰਤਰ-ਭੰਗੜਾ-ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਯਾਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਭੰਗੜਾ ਰਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਭੰਗੜਾ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਸਟੂਡੈਂਟਾਂ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਭੰਗੜਾ

ਪਾ ਕੇ ਖੂਬ ਰੌਣਕਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ 'ਮਨ ਦੇ ਮੋਰ' ਵੀ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਣ ਕਾਹਲੇ ਸਨ।
ਭੰਗੜਾ ਰਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਰੂਹੋ-ਰਵਾਂ ਅਮਨ ਕੁਲਾਰ ਨਵੇਂ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ਣ ਦਾ ਕੰਮ ਬਾਖੂਬੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕੁਲਾਰ ਨੇ ਆਏ ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਪਿਕਨਿਕ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ, ਜਿਸ ਲਈ ਆਪਸੀ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਝਲਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਮਨ ਕੁਲਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਤਰ-ਭੰਗੜਾ-ਮੁਕਾਬਲੇ

ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਕਨਿਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕੁਲਾਰ ਨੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਲਾ, ਹੁਨਰ ਤੇ ਚੰਗੇ ਲੀਡਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਤਾ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਲਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ

ਡਾ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ (ਜਨਮ 18 ਅਗਸਤ 1947) ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਗੁਰੂਸਰ ਸੁਧਾਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਹੈ। ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਕੇ 2006 ਵਿਚ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਏ। ਉਹ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਤੇ ਟੀਚਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਡੈ-ਮਾਸਕ 'ਸਿੱਖ ਮਾਰਗ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਸਰੀ (ਬੀ.ਸੀ.) ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ 'ਦਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਦਿ ਵੈਸਟਰਨ ਸਿੱਖ ਸਮਾਚਾਰ' ਦੀ ਵੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ।

ਅਜੋਕੇ ਕਾਲ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇ ਕੌਮੀ ਹਿਤ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਡੇਰੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਿਥੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚਿਤ ਹਨ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਉੱਚ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਦੇਸੀ

ਡਾ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +1-604-325-3784

ਹਨ। ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਡੇਰਾਵਾਦ ਜਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਭੇਖੀ ਬਾਬੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਅੰਦਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਭੇਖੀ ਸਾਧ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਭੇਖ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਭੱਟ ਭਿਖਾ ਜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ:

ਰਹਿੰਦ ਸੰਤ ਹਉ ਟੋਲਿ ਸਾਧ ਬਹੁਤੇਰੇ ਡਿਠੇ ॥

ਸੰਨਿਆਸੀ ਤਪਸੀਅਹ ਮੁਖਹੁ ਏ ਪੰਡਿਤ ਮਿਠੇ ॥

ਬਰਸੁ ਏਕੁ ਹਉ ਫਿਰਿਓ ਕਿਨੈ ਨਹੁ ਪਰਚਉ ਲਾਯਉ ॥

ਕਹਤਿਅਹ ਕਹਤੀ ਸੁਣੀ ਚਹਤ ਕੋ ਖੁਸੀ ਨ ਆਯਉ ॥ (ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਤੀਜੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ 1395)

ਭੱਟ ਜੀ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਰੰਗ 'ਚ ਰੱਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਲ ਭਰ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਧ ਲੋਕ ਭੇਖੀ ਤੇ ਤਪੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਮਿਠੇ ਵੀ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ:

ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੇ ਲਗੇ ਤਿਨ ਕੇ ਗੁਣ ਹਉ ਕਿਆ ਕਹਉ ॥ (ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਤੀਜੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ 1396)

ਤੱਤਸਾਰ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਭੇਖੀ ਲੋਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ, ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਥਕ ਹਿਤ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚਰਚਾ ਨਾ ਛਿੜੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਅੰਦਰ ਪੰਥ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਗੁਰਮਤਿ ਨਵੀਨ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਮਹਾਨ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਅਵੇਸਲੇਪਣ ਅੰਦਰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਪੁਜਾਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸਾਡੇ

ਕਿਤਾਬ 'ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਅਤੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ' ਦਾ ਸਰਵਰਕ।

ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਡਾ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ।

ਬਹੁ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪੁਜਾਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਕਰਨ 'ਚ ਰੱਤੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਮਾਤ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸੰਤ ਸਮਾਜ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਕਾਲ ਅੰਦਰ ਬਾਬਿਆਂ ਪਾਸ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ੰਡ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ੰਡ ਡੇਰੇ ਹਨ। ਜੇ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਕਰਤੇ ਸੰਕਟ ਝੱਲੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜੂਝਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉੱਪਰ ਖੋਅੰਤ ਸੰਕਟ ਆਏ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ,

ਜਿੰਦਾ ਜਲਾਏ ਗਏ ਪਰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਝਰੀਟ ਤਕ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੌਮ 'ਤੇ ਸੰਕਟ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਰੋਸ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਉਲਟਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਹਿੰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਿਆ।

ਇਹ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਬਣੇ ਬਾਬੇ ਪੰਥ ਦੇ ਹਿਤ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਿਪਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਂਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਬਾਬਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਵੱਧ ਰਹੇ ਵਹਿਮ ਅਤੇ ਭਰਮ ਵੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ।

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਹਿਮਾਂ ਤੇ ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖ ਕੇ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਣ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਾਸ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਹਿੰਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪੰਥਕ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਹਿਮ ਅਤੇ ਭਰਮ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਤੇ ਟੀਚਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ 2004 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ। ਇਹੀ ਪੁਸਤਕ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ 2007 ਵਿਚ ਛਪੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ। ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੁਹਿਰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਈ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਲੇਖ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਂਵ 'ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੰਸਕਰਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਲਥਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਣ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਾਏ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਜਾਂ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਚਿਆਰ ਬਣਨ ਅਥਵਾ ਸੁੱਭ ਕਰਮਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੈ। ਤੱਤਸਾਰ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਸੁੱਧ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ:

ਹਿਰਦੈ ਸਚੁ ਏਹ ਕਰਣੀ ਸਾਰੁ ॥
ਹੋਰੁ ਸਭੁ ਪਾਖੰਡੁ ਪੂਜੁ ਖੁਆਰੁ ॥ (ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮ: ਪਹਿਲਾ, ਪੰਨਾ 1343)
ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਈਏ ਅਤੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਜਾਂ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾ ਸਕੀਏ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 5 ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-658

ਜਿਹਦੇ ਜੰਮੇ ਘਰਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਚਾਹੇ ਲਾਈਏ ਨ ਹੋਵੇ ਤਾਲਾ, ਨਵ-ਜੰਮਿਆਂ ਬੱਚਾ ਚੁੱਕ ਗੋਦੀ, ਬੈਠਾ ਹੈ ਘਰ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ। ਪਿਆਰ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਵਾਂਗਰ ਸਾਡੇ, ਉਹ ਸਵਾਮੀ ਭਗਤ ਕਹਾਵੇ, ਸਬਰ ਕਰੇ ਦੋ ਬੁਰਕੀਆਂ ਖਾ ਕੇ, ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚੁਕਾਵੇ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-656

ਵੇਖ ਕੇ ਉਡਦੇ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨਾਂ ਬਾਲ-ਮਨ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾਂ ਫੁਰਿਆ। ਕਲਾਕਾਰ ਜੋ ਅੰਦਰ ਹੈ ਸੀ ਬੱਸ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ। ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਭੋਲਾ ਮਨ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਸਕਾਇਆ। 'ਕਲਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਨਾਰੀ' ਭੂਰੂ ਨੇ ਵੀ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਗਰੀਬਤੀ ਤੇਰਾ ਵੇਸ ਨੀਂ ਧੀਏ, ਪਰ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਮਾਹਿਰ, ਜਿਉਂ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਬੁੱਤ ਤਰਾਸ਼ੇ, ਤੂੰ ਰੋਤ ਬਣਾ ਲਈ ਠਾਹਿਰ। ਕਿੰਨਾ ਸੁੰਦਰ 'ਬੋਇੰਗ' ਬਣਾ ਕੇ, ਉਡੀਕਦੀ ਦਰਸ਼ਕ ਬਾਹਰ, ਸ਼ਾਲਾ! ਤੇਰਾ ਸੁਫਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ, ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਜੋ ਜਾਹਿਰ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਕਲਾ ਸਦੀਵੀ ਹੈ ਜਿੰਦਗੀ ਥੋੜ੍ਹ ਚਿਰੀ ਉੱਕਰੀ ਕਲਾ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਲਵਲਾ ਹੁੰਦਾ ਉੱਕਰੀ ਕਲਾ ਸਦੀਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ ਅਮੀਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੌਖਾ ਗਰੀਬ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮਨੋਕਲਪਿਤ ਹੁਬੂਹ ਉੱਕਰ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਨੰਨ੍ਹੀ ਬੱਚੀ ਨੇ ਕਲਾ ਕਿਰਤ ਕਰ ਉਡਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਬੱਸ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਪੀੜ ਪਰਾਈ

ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਣੇ ਪੀੜ ਪਰਾਈ, ਬੰਦਾ ਪਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਦੁਹਾਈ। ਜਿਸ ਤਨ ਲੱਗਦੀ ਸੋਈ ਜਾਣੇ, ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਉੱਝ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣੇ।

ਸੁੱਟ ਕੇ ਤੀਲੀ ਜੋ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖੇ, ਸੋਕ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਰੋਵੇ। ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਈ ਅੱਜ, ਦਰਦ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਜਾਣੇ ਆਪਣੀ ਡਫਲੀ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਾਰੇ, ਪੀੜ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਕੌਣ ਪਛਾਣੇ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

Reliable

Trucks & Trailer Repair Shop

7401 Brookville Road Indianapolis, IN 46239

- * Truck & Trailer Alignment
- * Truck Oil Change
- * Truck & Trailer Brakes
- * Shock and Chambers
- * Drive Lines & AC Work
- * Tire Change, Repair, & Balance
- * Reefer Oil Change
- * DPF Work
- * Nox Sensor
- * Truck & Trailer Bushings
- * Air Compressor *
- * Air Dryer
- * Radiator Change

ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਅਲਾਈਨਮੈਂਟ, ਟਰੱਕ ਆਇਲ ਬਦਲਣ, ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਬਰੇਕਾਂ, ਟਾਇਰ ਬਦਲਣ, ਰਿਪੇਅਰ ਅਤੇ ਬੈਲੇਂਸ, ਰੀਫਰ ਆਇਲ ਬਦਲਣ, ਏਅਰ ਡਰਾਈਰ, ਰੇਡੀਏਟਰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Gurbaksh S Randhawa: 317-800-2976

Sam Bhullar: 317-995-2020

ਫ਼ਵੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ

ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ‘ਸੁਪਨੇ ਤੇ ਪਰਛਾਵੇਂ’ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ‘ਇਹ ਜਨਮ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ’, ‘ਵਿਸਾਖੀ’ ਤੇ ‘ਹੀਰ ਰਾਂਝਾ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਸਵੈ-ਕਥਨ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ‘ਫ਼ਵੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ’ ਅਤੇ ‘ਚਾਨਣ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ’ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਸਬ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਤਜਰਬੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ‘ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚ’, ‘ਵੱਢ ਟੁੱਕ ਵੇਲੇ’, ‘ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ’ ਜਾਂ ‘ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ’ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਬੀਤੇ ਵਕਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਆਸੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, ‘ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿੱਕੀ ਮੇਰੇ ਕੁੱਛੜ ਸੀ।’ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਲਹੂ ਭਿੱਜਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਹੰਢਾਇਆ ਸੀ। 1947 ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੋਟਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲੇ। ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਰਿਸਦੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਘਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਤਾਪ ਨਾ ਹੰਢਾਇਆ ਹੋਵੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਗਲੀਬ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੰਗੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਜਨਕ ਨਗਰ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਵੱਡਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਇਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਭੈਣ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗੂੜੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਤੋੜ ਦਿਤੀਆਂ। ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਨੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98768-81870

ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ। ਲੋਕ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੱਢਣ ਟੁੱਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਾਫ਼ਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਖੂਹ, ਖੇਤ, ਨਹਿਰਾਂ, ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈਆਂ। ਬਲਦੇ ਸਿਵੇ, ਰੁਲਦੀਆਂ ਲੋਥਾਂ, ਗੂੰਜਦੇ ਵੈਣ ਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਹੱਸਦੇ-ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ‘ਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਆਏ। 47 ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਇਸ ਤੁਮਸੀ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਸ ਏਨਾ ਕੁ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ 47 ਵਿਚ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਕਹਿਰ ਭਰਿਆ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।

ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਪਰਤ-ਦਰ-ਪਰਤ ਇਸ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਤਹਿਮਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ 47 ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਏ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਦਰਦ ਦੀ ਸ਼ਿੰਦੜ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ।

‘ਫ਼ਵੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ’ ਕਹਾਣੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ, ਇਸ

ਵਿਚਲਾ ਦੁਖਾਂਤ ਅਤੇ ਸੱਚ ਬਿਆਨਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਲੱਭ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸੂਝ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਜਿਹਨ ‘ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਛੱਡ ਗਏ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਦੁਰਦਰਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਆ ਗਈ। ਕਹਾਣੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੀ। ਹਰ ਵਾਰ ਨਵੀਂ ਪਰਤ ਨਜ਼ਰੀ ਪਵੇ। ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਵਧੀਆ ਮਿੱਤਰ, ਸਾਇਰ ਤੇ ਰੰਗ ਕਰਮੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ‘ਫ਼ਵੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਦਰਦ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ। ‘ਚੱਲ ਤੂੰ ਇਹਦਾ ਰੁਪਾਂਤਰ ਕਰ’, ਮੈਂ ਆਖਿਆ। ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਜੇ ਤੇਰੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਪੁਆਇੰਟ ਲਿਖ ਦੇ’। ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਟਕਥਾ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਰੁਪਾਂਤਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਜਾਣਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਆਇੰਟ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ।

ਕਹਾਣੀ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਪਲਾਇਨ ਕਰ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਮਹਾਜਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਘਰ ਅੰਦਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੋਹੜ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਦ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿਰ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਕਰੀ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਸੰਗਲੀ ਦੇਖ ਉਹ ਇਹਨੂੰ ਗੰਢਾਉਣ ਲਈ ਦੀਨੇ ਲੁਹਾਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਅਪੜਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਜੀਦਿਆਂ ਦੇਖ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਤੁਬਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੀਨਾ ਭਾਵੇਂ ਆਪ ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਫ਼ਵੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਲਹੂ ਵਹਾਇਆ ਸੀ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਉਹ ਦਾਤੀਆਂ ਰੰਬੇ ਛੱਡ ਫ਼ਵੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਲੋਥਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ‘ਵਾਜਾਂ’ ਮਾਰਦਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਆਖਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ, ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਧਰਮ, ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਚਿਹਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਣ; ਬਸ ਹੱਥ, ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੀ ਹੋਣ। ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ

ਪਾਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। 45 ਕੁ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਇਹ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮ ਕਠਿਨ ਪਰ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਾਰਥਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕਹਾਣੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਾਹੌਲ, ਪਹਿਰਾਵਾ ਤੇ ਸਾਜੋ-ਸਾਮਾਨ ਸਭ 1947 ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਦਾ ਹਜ਼ੂਮ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾ ਖੂਹ, ਉੱਜੜੀ ਖੇਤੀ, ਵੀਰਾਨ ਤੇ ਲੁੱਟੇ-ਪੁੱਟੇ ਘਰ, ਥਾਂ-ਥਾਂ ਪਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਟਕ ਦੀ ਪਿੱਠੂ ਭੂਮੀ

ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਫ਼ਵੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ’ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ।

ਸਨ। ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਤਿੰਨ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਬਾਕੀ ਤਾਣ-ਬਾਣ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਚੇਸੀਆਂ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਬਬਲਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸਭਿਅਚਾਰ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਖੂਹ, ਘਰ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚੁਗਾਣਾਂ ਸਭ ਲੱਭ ਪਈਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ ਵੀ ਨਾਟਕ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਾਫ਼ਲਾ ਮਿੱਥੇ ਦਿਨ ਚੇਸੀਆਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਜੇ ਸਾਮਾਨ ਲਾਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੀਂਹ ਲੱਭ ਪਿਆ। ਐਸਾ ਮੁਸਲੇਧਾਰ ਕਿ ਕਈਆਂ ਇੱਝ ਡਿੱਗਣ ਜਿਵੇਂ ਸਿਰ ਵਿਚ ਮੋਰੀਆਂ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਸਾਰਾ ਯੂਨਿਟ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੀ ਛੱਤ ਹੇਠ ਮੰਜੀਆਂ ਡਾਹ ਕੇ ਕਦੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਕਦੇ ਰੋਟੀਆਂ ਛਕ ਕੇ ਉੱਪਰ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲਗਦਾ-‘ਝੜੀ ਲਗ ਗਈ ਝੜੀ’ ਲੁਹਾਰ ਤੇ ਉਹਦੀ ਭੱਠੀ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਾਹਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਉਣੇ

ਸਨ; ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਭੱਠੀ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬਣਾ ਲਈਏ ਪਰ ਭੱਠੀ ਸੁੱਕੇਗੀ ਕਦੇ? ਸੋ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਨਕਲੀ ਭੱਠੀ ਨਾਲ ਅਸਲੀ ਭੱਠੀ ਬਣਾਈਏ ਤੇ ਕੋਲੇ ਪਾ ਕੇ ਮਘਾ ਲਈਏ, ਸੇਕ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਵੀ ਸੁੱਕ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਚੰਗਾ ਪਏਗਾ। ਦਬਾ ਸੱਟ, ਭੱਠੀ ਬਣਾਈ; ਕੋਲੇ ਪਾ ਕੇ ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰਪਾਲ ਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਧੀਰ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਅੱਗ ਝੋਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਕਮਰਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਬਿਮਾਰ ਪੈਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ‘ਚੋਂ ਸੰਦੂਕ, ਭੜੋਲੇ, ਚਰਖੇ, ਭਾਂਡੇ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਵਰ੍ਹਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਤਰਪਾਲ ਤਾਣ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ।

ਦੋ ਸੈਂਟ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸੁਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਐਸਾ ਮਾਹੌਲ, ਐਸਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੀਨ ਸੁਟ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਸਵੇਰੇ ਤੋਂ ਰਾਤ ਤੇ ਰਾਤ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਮੀਂਹ ਰਾਤ ਗਿਆ, ਅਕਾਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿੱਖਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਉਣ ਡੋਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਲਮਾਉਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਸਨੀਕ ਤੇ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ, ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਕੇ ਕਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਵੱਟ ‘ਤੇ ਲੋਟ ਜਾਂਦੇ; ਕੋਈ ਮੁੱਢ ‘ਤੇ ਮੁਰਦਾ ਬਣ ਖੂਲ ਜਾਂਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤੁਮਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁਟਕਲਿਆਂ ਤੇ ਮਸ਼ਕਰੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰਾਂ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣੇ ਸਨ, ਬੱਚੇ ਕੀ ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਕੀ, ਸਭ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰਦੇ ਟਕੂਏ ਫ਼ਵੀਆਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਕੈਮਰੇ ਅੱਗਿਓਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਸਾਦਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸਹਿਮ ਤੇ ਖੌਫ਼ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਭ ਹਾਸੇ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਰੰਗਮੰਚ ਤੇ ਰੋੜ੍ਹੀ, ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਉਘੀ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਕ-ਅੱਪ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੀਂਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੀ ਵਰ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮੇਕਅੱਪਮੈਨ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਮੈਡਮ, ਤੁਹਾਡੇ ਮੇਕਅੱਪ ‘ਤੇ

ਵਕਤ ਲੱਗੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਕਅੱਪ ਕਰਵਾ ਲਉ। ਕੀ ਪਤਾ ਕਦੇ ਧੁੱਪ ਨਿਕਲ ਆਏ।’ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਮੇਕ-ਅੱਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 70 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਝੰਝੀ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸੁਟਿੰਗ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤੇ ਸੁਟਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੱਕ ਧੋਣਾ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਆਖਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਫਸਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਆ ਗਏ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਆ ਗੇ’ ਆਖਦੀ ਹੋਈ ਬਾਹਾਂ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਬੀਰੀ ਵਿਚ ਦੌੜਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਸਾਦੀ ਟਕੂਆ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਤੜਫਦਿਆਂ ਸੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੁੱਢੀ ਬੀਰੀ ਵਿਚ ਦਮ ਤੋੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੀਨਾ ਲੁਹਾਰ ਘਰੋਂ ਡਰ ਕੇ ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸੇ ਸੰਗਲੀ ਵਿਚ ਅਟਕ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਲਮਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਲਜੀਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਬੀਰੀ ਪੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਤੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਾ ਡਿੱਗੀ, ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਸਪੀਡ ਵਧਾ ਕੇ ਸਾਟ ਲੈ ਲਵਾਗੇ, ਤੂੰ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਟਕੂਆ ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਟ ਜਾਵੀਂ।

ਰਿਹਰਸਲ ਹੋਈ, ਇੱਕੋ ਟੇਕ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਡਿੱਗਣਾ ਸੀ ਤੇ ਦੀਨੇ ਲੁਹਾਰ ਨੇ ਦੌੜਦਿਆਂ ਆ ਕੇ ਸੰਗਲੀ ਵਿਚ ਅਟਕਣਾ ਸੀ। ਸੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਫ਼ਸਾਦੀ ਦਲਜੀਤ ਦੇ ਘੋੜੀਆਂ ‘ਤੇ ਆਏ, ਟਕੂਆ ਲਹਿਰਾਇਆ ਤੇ ਦਲਜੀਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿੱਗੀ ਕਿ ਧੰਮ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪ ਤੁਬਕ ਗਿਆ। ਸੀਨ ਓਕ ਹੋਇਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਤੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਦਲਜੀਤ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਇੱਝ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ?’ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ‘ਰਿਹਰਸਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਸੀਨ ਨਕਲੀ-ਨਕਲੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਘੋੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟਾਪਾਂ ਤੇ ਫ਼ਸਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤਾਂ ਇੱਝ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵਾਂ। ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਮੇਰਾ ਨਾ ਰਿਹਾ।’ ਸੁਕਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਟ ਫੇਟ ਨਾ ਲੱਗੀ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵਕਤਾ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰਪਾਲ ਜਿਸ ਨੇ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਟਕ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਸ਼ਿੰਦੜ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਟਕ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਰ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਕਸਰ ਵਕਤ ਅਤੇ ਸਹੁਲਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਅਦਾਕਾਰੀ ਇੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਫਰਤ, ਹਿੰਸਾ, ਲੁੱਟਾਂ-ਖੌਹਾਂ ਤੇ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ‘ਫ਼ਵੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ’ ਕਹਾਣੀ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਬਲਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ, ਵਗਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਚੌਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਫੈਲੀ ਮੌਤ ਤੇ ਮਾਤਮ ਵਿਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ।

ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਹਥਿਆਰ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪਿਆਂ-ਪਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਲੱਗ ਜਾਵੇ।’ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਰੁੱਤ ‘ਫ਼ਵੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ’ ਵੀ ਆਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਬੀਜੇ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਵੱਢੇ ਸਨ।

ਉਹ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਚੇਤਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਕਦੇ ਮਨਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਹਿਮ ਤੇ ਬੇਵਸੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਟਕਰਾ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਥਿਆਰ ਖੂਨ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਤਕਾਂ ‘ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਛ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸਾਂ। ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰੰਗ-ਕਰਮੀਆਂ ਆਦਰਸ਼ ਗੋਤਮ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਂਤ ਸਾਹਿਰ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਟੀ.ਵੀ. ਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਘੜ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਆਉਟਡੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਸੁਲਗਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਤਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਖੂਨੀ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨੇ ਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬਸ, ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ, ਚੁੱਪ ਤੇ ਛਿਕਰਾਂ ਦੇ ਅਣਦਿਸਦੇ ਸਿਆਹ ਪਰਦਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੇ ਪਾਸਿਉਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ‘ਤੇ ਚਪੜਾਸੀ ਨੇ ਦੱਬੇ ਪੈਰੀਂ ਆ ਕੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ, ‘ਸਾਹਿਬ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਨੇ।’ ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਉਠ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮਗਰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਹਾਂ ਜੀ ਸਰ! ਤੁਸੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ।’ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ‘ਡੀ.ਜੀ. ਆਫਿਸ ਤੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਆਈਆਂ ਨੇ,

ਅੱਜ ਹੀ ਇਸ ਫ਼ੈਲ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ।’ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ?’ ਕੇਂਦਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਪੇਪਰ ਵੇਟ ਘੁਮਾਉਂਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇਹ ਕੌਮ ਤੇਰਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਏਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਏ।’ ਮੈਂ ਕੁਝ ਪਲ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਘੜੀ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਟਿਕ-ਟਿਕ ਕਰਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ‘ਓਕੇ ਸਰ’ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਕਮਰੇ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਫਿਰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਜਾ ਕੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਫਰੋਲਾ-ਫਰਾਲੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਫਾਈਲਾਂ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਫਿਰ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਫਿਰ ਡਾਇਸ। ਦੋਵੇਂ ਰੰਗ-ਕਰਮੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਜਾਇਉ ਨਾ। ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਈਵ ਕਰਨਾ ਏ।’ ਗੋਤਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਕਿਹਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ?’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਉਹੀ ਤੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ।’ ਮੈਂ ਕਰਮੀ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਖਿੜਕੀ ‘ਚੋਂ ਹਰੇ ਰੁੱਖ ਨਿਹਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਖ਼ਿਆਲ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਫਟਾਫਟ ਕਾਗਜ਼ ‘ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਹਰਫ਼ ਸੁੱਝੇ, ਉਕਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਫੋਟੋ

ਚਾਨਣ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ

ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਫਰੋਲਾ-ਫਰਾਲੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਚੁਣ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੱਭ ਪਈਆਂ। ਕਾਲਖ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਤਿਸ਼ਨਗੀ, ਪਿਆਸ ਤੇ ਪੁਕਾਰ ਇਸ ਲਘੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੂਰ ਬਣੀ।

ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਰਿਹਰਸਲ ਕੀਤੀ। ਘੜੀ ਦੇਖੀ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 15 ਮਿੰਟ ਬਾਕੀ ਸਨ। ‘ਚਲੋ ਚਲੋ ਸਟੂਡੀਓ ਚਲੋ, ਉਥੇ ਰਿਹਰਸਲ ਕਰ ਲੈਣਾ।’ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋਏ ਸਟੂਡੀਓ ਪਹੁੰਚੇ। ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਕਾਰ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਮੈਂ ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੰਟਰੋਲ ਪੈਨਲ ‘ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਤਦ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਸਹਾਇਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਤੇ ‘ਤੇ ਚਿਪਕਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜੀਵਾਰ ਦੋ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦੋ ਕੈਮਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਜਾ ਦੌੜ ਕੇ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ

ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ, ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਨੂੰ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਸਪੂਲ ਵਲੋਟ ਕੇ, ਬੈਂਕਯੂ ਏਵਰੀਬਾਡੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਕਾਰ ਵੀ ਸਟੂਡੀਓ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ, ‘ਭਾਜੀ, ਸੁਕਰ ਆ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।’ ਆਦਰਸ਼ ਗੋਤਮ ਨੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਗੱਤੇ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਸਕੂਨ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਕਾਂ ਮਾਰ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਿਆ- ‘ਸਾਹਿਬ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਨੇ।’ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ‘ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਠੀਕ ਸੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਕਰੋ। ਇਹ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਚੱਲੇਗਾ।’ ਪਰ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲੱਗਭੱਗ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲਿਖਣਾ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੱਭਣੀਆਂ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਰ ਐਨ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਫਿਰ ਲਾਈਵ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ। ਬਹੁਤ ਥਕਾ ਦੋਣ, ਉਦਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਤੇ ਸਮਰਥਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਨ!

ਡਿੱਗੀ ਪੁੱਟੀਏ

ਗਰਮੀਆਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਾਪਾ ਜੀ ਕੋਲ ਹੋਰ ਵੀ ਤੌਰੇ ਸੁਭੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼੍ਰੀਗੰਗਾਨਗਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕੱਟਣ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਗੰਗਾਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ਅੱਗੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸੱਠਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਪਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕੋਹ 'ਤੇ ਨਹਿਰੋ-ਨਹਿਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ 12ਜੈਡ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁਰੱਬੇ ਲੈ ਕੇ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਿਜਾ ਕੇ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਪਿੰਡ ਵਸਾਏ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਅੰਕ ਪਿੰਡੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅੱਖਰ ਲਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਰੀਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। 12ਜੈਡ ਵਸੇ ਗਰਾਈਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਘੜੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕਿਰਕਿਰਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਸਕਿਆ ਨਾ। ਲੋਢੇ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਗੇੜਾ ਮਾਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਖਾਸ ਚੀਜ਼ ਦੇਖੀ ਉਹ ਸੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਕਿੱਕਰਾਂ ਬੱਲੇ ਡਲਕਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤਲਾਬ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਲਾਬ ਨੂੰ ਏਥੇ ਡਿੱਗੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਡਿੱਗੀ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਲਫਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਵਾਸਤਾ ਸੀ।

ਏਥੇ ਡਿੱਗੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪੱਟੇ ਹੋਏ ਥਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹਿਰ ਦਾ। ਅੱਜ-ਕੁਲ ਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਡਿੱਗੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਰੇਤਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਬੱਲੜਾ ਪਾਣੀ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਏਥੇ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਏਹੀ ਪਾਣੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਪੀਣ ਲਈ ਘੜੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਫਟਕੜੀ ਪਾ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਕੰਪਨੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਮਦਰਾਸ ਵਿਚ ਛੱਪੜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੁਆਬੀਏ ਕਿਹੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਲਕੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਭਿਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਡਿੱਗੀ ਸ਼ਬਦ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੱਧ-ਘੱਟ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਣੀ ਭੰਡਾਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਡਰੰਮ, ਛੱਪੜ, ਵੱਡੇ ਤਲਾਬ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਝੀਲ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਠੀਕ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਡਿੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬਠਿੰਡੇ ਦੀ ਗੋਲ ਡਿੱਗੀ ਉਪਰ ਗੋਲ ਮਾਰਕਿਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਈ ਡਿੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਏਥੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਥੋਰ ਬਣੀ ਡਿੱਗੀ ਦਾ

ਕਾਇਆ-ਕਲਪ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਰਗਾਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿੱਗੀ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਸੁਆਇਦ ਏਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡਿੱਗੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਝੀਲ ਨੂੰ ਡੱਲ ਲੋਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਡੱਲ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਝੀਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੰਗਾਨਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗੱਭੇ ਵੀ ਇੱਕ ਡਿੱਗੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 'ਦੁਧ ਲੋ ਲੋ ਸਰਦਾਰ ਜੇ' ਪੁਕਾਰਦਾ ਦੇਖੀ ਜਿਹੜਾ ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਲੰਬੂਤਰੀ ਜਿਹੀ ਸਿਲਵਟ ਦੀ ਕੈਨੀ ਵਿਚ ਪੁਆਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਡਿੱਗੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਗਲੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਕਈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਹ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਾਜੀ ਜੰਮੂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜੰਮੂ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਭਾਬੀ ਜੀ ਜਿਸ ਟੈਂਕੀ ਵਿਚ ਜੰਮੂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਧੋਂਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਡਿੱਗੀ ਆਖਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਮੋਗਾ ਵਾਸੀ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਕੁਆਲਾਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਭੂਆ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਦੋਸਤ ਦਾ ਫੁੱਫੜ ਵੀ ਉਥੇ ਘਰ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਟਾਂਚੀ ਨੂੰ ਡਿੱਗੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ।

ਮੈਂ ਅਟਕਲ ਲਾਉਂਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਡਿੱਗੀ ਉਹ ਖੋਖਲੀ ਜਗਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਡੇਗਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਉਤਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਿਧਤਾ ਜਿਹਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਡਿੱਗੀ ਸ਼ਬਦ ਲੰਮਾ, ਵੱਡਾ, ਮਹਾਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀਰਘ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਨਿਰਮਿਤ ਹੋਇਆ। ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਘੱਟ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ: ਸਿੰਮਲ ਰੁਖੂ ਸਰਾਇਰਾ ਅਤਿ ਦੀਰਘ ਅਤਿ ਮੁਚੁ; ਹੁਮੈਂ ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ ਦਾਰੂ ਭੀ ਇਸੁ ਮਾਹਿ-

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ; ਆਪਸ ਕਉ ਦੀਰਘ ਕਰਿ ਜਾਨੈ ਅਉਚਨ ਕੋ ਲਗ ਮਾਤ- ਕਬੀਰ। ਦੀਰਘ ਦੀ ਘ ਧੁਨੀ ਹ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਇਆ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਦੀਰ, 'ਉਠੇ ਦੀਰ ਦਾਨੇ ਜੁਧ ਲੋਹ ਪੂਰੇ' - ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ। ਦੀਰਘ ਭਾਰੋਪੀ ਖਾਸੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਦੇ ਸਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਹੋਰ ਹਿੰਦ-ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੋਪੀ ਮੂਲ ਹੈ *dlomghos। ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਰਮੈਨਿਕ ਤੋਂ ਲਾਤੀਨੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਲੰਮਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਗ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਲਅਨਗ। ਇਸ ਵਿਚ ਡ ਧੁਨੀ ਬਦਲ ਕੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਬਰਾਸਤਾ ਪਹਿਲ ਵੀ ਦਿਰੰਗ ਸ਼ਬਦ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿਰੰਗ ਕਰਨਾ, ਮਤਲਬ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦਰਾਜ਼ ਸ਼ਬਦ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਦੂਰੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਇਲਾਕੇ'; ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਦਾ ਇਕ ਗੀਤ ਹੈ, 'ਮਿਲਦੀ ਨੀ ਹੁਣ

ਉਹ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਹੈ'। ਪਰ ਵਾਰਿਸ ਨੇ ਇਸ ਲਫਜ਼ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਲਾਂ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਵਾਤਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ,

ਘਰ ਰਬ ਦੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਏਥੇ ਗ਼ੈਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਾਹੀਂ ਵਾਤੀਏ ਓਇ। ਕੁੱਤਾ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਪਲੀਤ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਦੁੱਰਿਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਾਰੀਏ ਓਇ। ਤਾਰਕ ਹੋ ਸਲਾਤ ਦਾ ਪਟੇ ਰੱਖੇ, ਲੱਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਮਾਰ ਪਛਾਤਈਏ ਓਇ। ਨੀਵਾਂ ਕਪੜਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾੜ ਸੁੱਟੀਏ, ਲੱਬਾਂ ਹੋਣ ਦਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਸਾੜੀਏ ਓਇ। ਲੱਬਾਂ ਨੱਕ ਦੇ ਬੱਲੇ ਮੁਛਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਬਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਦੇਖੋ, ਭਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਢਿਲ ਨਾ ਮੁਲ ਕਰੀਏ, ਕਿੱਸਾ ਤੂਲ ਦਰਾਜ਼ ਨਾ ਟੋਰੀਏ ਜੀ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਯਤੀਮ ਦੀ ਗ਼ੌਰ ਕਰੀਏ, ਹੱਥ ਆਜਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀਏ ਜੀ।

ਏਥੇ ਤੂਲ ਸ਼ਬਦ ਅਰਬੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਦੂਰ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਤੂਲ ਦਰਾਜ਼ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਇਆ ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ।

ਪਿੱਛੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿੱਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰੁਪਾਂਤਰ ਦਿੱਗੀ, ਦੀਗੀ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਦੀਰਘ ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੀਰਘ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਦੀਰਘਿਕਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਡਿੱਗੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਥਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੀਰਘਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਾ ਤੋਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਭਾਵ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੁੱਤਰੀ ਦੀਰਘਿਕਾ ਬੇਹੱਦ ਕੋਝੀ ਅਤੇ ਆਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਮੇ ਕੱਦ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਦਰਾਜ਼-ਕੱਦ ਕੰਨਿਆ ਜਿਸ ਮਰਦ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏਗੀ ਉਸ ਦੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਵਜੋਂ ਕਈ ਤਪ ਤੇ ਵਰਤ ਕਰਦੀ ਕਰਦੀ ਬੁਢੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਇੱਕ ਕੋਹਤੀ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਹਿਤ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਤੀ-ਬ੍ਰਾਤਾ ਦੀਰਘਿਕਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕੀ 68 ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਚਮਕ ਉਠਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪ ਏਨੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਤ ਉਹ ਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਡਿਗਦੀ-ਢਹਿੰਦੀ, ਸੁੱਤ-ਉਣੀਂਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਰਾਪ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਆਸਰਮ ਵਿਚ ਸੁਲੀ 'ਤੇ ਟੰਗੇ ਮਾਂਡਵਯਾ ਮੁਨੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੀੜ ਨਾਲ ਤਤਪਦੇ ਮੁਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਕਿਰਨਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਿਆਸ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਉਸ ਦਾ ਕੋਹਤੀ ਪਤੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੀਰਘਿਕਾ ਉਥੇ ਹੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਕਰਤੋ ਤਪ ਅਤੇ ਸਤ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਚ ਏਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਫੁੱਟ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੰਦੀ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਹਨੇਰਾ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਹੋਣੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇਵਤੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਉਦੈ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੀਰਘਿਕਾ ਦੇ ਸਰਾਪ ਦਾ ਬੱਧਾ ਸੂਰਜ ਮਜਬੂਰ ਹੈ। ਦੇਵਤੇ ਦੀਰਘਿਕਾ ਕੋਲ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਿਨਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਧਰਮ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ। ਉਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਮਾਂਡਵਯਾ ਦੇ ਸਰਾਪ ਕਾਰਨ ਤੇਰਾ ਪਤੀ ਮਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜਿਵਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਦੀਰਘਿਕਾ ਪਸੀਜ ਕੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਵਤੇ ਜਿਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਵੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਮੁਟਿਆਰ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂਡਵਯਾ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੁਲੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੀਰਘਿਕਾ ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਕਢਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੀਰਘਕਾ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹਾਤਮ ਹੈ। ਕਥਾ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਬ ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਦੀਰਘਿਕਾ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਲੰਬੂਤਰੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਅਰਥਾਵਾਂ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਗੰਗਾ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਂ ਸੁਰ ਦੀਰਘਿਕਾ ਹੈ। ਪੌਰਾਣਿਕ ਮਿਥਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮੁਢੀ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਭਿਆਨ ਤੇ ਕਥਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਾਂ ਡਿੱਗੀ ਸ਼ਬਦ ਪਿੱਛੇ ਦੀਰਘ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਜ਼ਰੂਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਤਪਰਜ ਉਹ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ।

ਰੱਬ ਰਾਖਾ

ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਕਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਮੁਤਾਬਕ ਗਲਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਾਇੰਸ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਦਾ ਡਾਢਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਾਂ। ਲੀਡਰਲੈੱਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਿਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਉਥੇ ਇਹ ਖਾਸੇ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਉੱਚ ਰੁਤਬਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨਗੇ ਭਾਵ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਧੱਕੇ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਿਚ ਉਠਾਉਣਗੇ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਗਰਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਟੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ

ਦੀ ਖਾਤਰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ, ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥੋਂ ਸਿੱਖ ਕਤਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਯੂਰਪੀ ਮੂਲ ਦੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪ ਨਫਰਤ ਭਰ ਲਈ। ਦੂਜੇ 9/11 ਦੇ ਅਟੈਕ ਉਪਰੰਤ ਅਸੀਂ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਲੋਕ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਲਤਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੱਸ ਕੇ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਕੰਨ ਭਰਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਚੋਣਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਉੱਪਰ ਲੱਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਸਿੱਖ ਵੀ ਡਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਨੇ ਵੀ ਓਨਾਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿੰਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੌਂਤੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭੁਲੇਖੇ (ਮਿੱਸ ਅਡੈਟਿਟੀ) ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਹੈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢੇ ਮਨ ਅਤੇ ਸੀਤਲ ਸੋਚ ਨਾਲ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਪਸੰਦ ਕੌਮ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

-**ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨਡਾਲਾ**
ਫੋਨ: 480-794-0325

'ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ' ਤੋਂ 'ਰਜਨੀ' ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ!

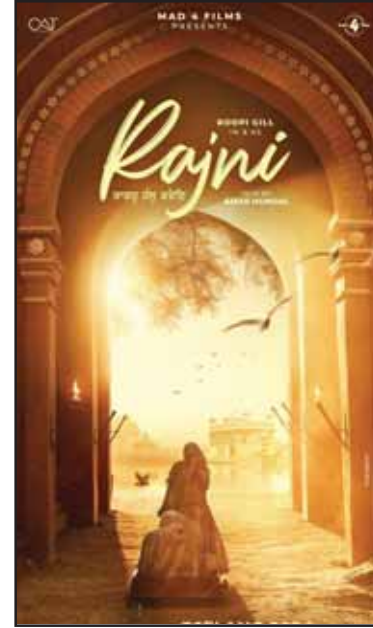
ਦੇਵਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਸਬਰ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰੀ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਾਂਗ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ ਹਿਟ ਹੋਈ ਸੀ ਸੁਣਿਐ ਪਈ ਧਰਮ ਆਧਾਰਤ ਰਜਨੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ

ਹਰਜੀਤ ਦਿਓਲ

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਨਾਲ ਚਮਤਕਾਰਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੁਜਾਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਰਜਨੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਨਰੋਆ (ਕੋਹਤ ਤੋਂ) ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਚਮਤਕਾਰ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਧਾਰਮਿਕ ਟੀ. ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਹਿੱਟ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ

ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ

ਪੁਲਾਂਘਾਂ ਪੁੱਟ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਰੁਸ਼ਨਾ ਦਿੱਤੀ

ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅੱਜ ਵੀ ਚਮਤਕਾਰ ਵਰਗੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੇ। ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ 1824 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੁਇਸ ਬ੍ਰੈਲ ਨਾਮ ਦੇ ਫਰੈਂਚ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਲਈ ਜਿਸ ਬ੍ਰੈਲ ਪੱਧਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਨੇਤਰਹੀਣ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੋ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਚਮਤਕਾਰ! ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਕੋਟਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਫਲੈਮਿੰਗ ਨੇ 1928 ਵਿਚ ਜਿਸ ਪੈਨਸਿਲਿਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਉਸ ਐਂਟੀਬਾਇਓਟਿਕ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਅਣਗਿਣਤ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਠੀਕ ਹੋਏ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਡੁਬਕੀ ਲਾਉਣ ਨਾਲ! ਜੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ " ਦੇਖੋ ਜੀ ਇਹ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ?" ਫੜ ਲਓ ਪੂਛ! ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਭੀੜਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਉਹ ਸਰਮਾਇਆ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਤਰ ਦਿਮਾਗ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਤੰਤਰ ਦੇ ਆਗੂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲੇ!

ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ...

ਜਾਂ ਕੁਆਰੀ ਤਾ ਚਾਉ
ਬਾਬਾ ਫਰੀਦਾ ਦਾ ਇਹ ਦੋਹਾ, 'ਜਾ ਕੁਆਰੀ ਤਾ ਚਾਉ, ਵਿਵਾਹੀ ਤਾ ਮਾਮਲੇ, ਫਰੀਦਾ ਏਹੋ ਪਛੋਤਾਉ, ਵਤਿ ਕੁਆਰੀ ਨ ਥੀ' ਮਾਨਵੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਵੰਦ ਨੂੰ ਬਾਬੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੀ ਗੱਲ ਸੁਕਰਾਤ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੋ ਦੁਖਾਂਤ ਹਨ, ਮਨ ਚਾਹੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਜਾਂ ਮਨਚਾਹੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਿਲ ਜਾਣਾ। ਮਨੁੱਖ ਦੋਵਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਹ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਇਰ ਨੇ ਇਸੇ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਇਉਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇਰੇ ਤੁਆਕਬ

ਅਵਤਾਰ ਗੋਂਦਾਰਾ
ਫੋਨ: 559-375-2589

(ਪਿਛਾ ਕਰਦਿਆਂ) ਮੇਂ ਹਮ, ਇਤਨਾ ਚਲਤੇ ਹੈ ਕਿ ਮਰ ਜਾਤੇ ਹੈ।
ਫਰੀਦ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਰੀਝਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਦਵੰਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਜੰਮਦਿਆਂ ਹੀ ਬੈਠਣ, ਰੁੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੱਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਤਾਘਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਾਘ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਚਾਅ ਮਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਚਾਅ ਬੁੜ੍ਹਚਿਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਾਅ ਲਈ ਬੈਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਦਾ ਚਾਅ, ਬੈਠਣ ਵੇਲੇ ਦੇ ਚਾਅ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਦਾ, ਬੈਠਣ ਵੇਲੇ ਦੇ ਚਾਅ ਨੂੰ। ਇਹ

ਅਮੁੱਕ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੀਲਾ ਹੈ।
ਵਿਆਹ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਫਰੀਦ ਇਸ ਦਵੰਦ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਦਸਦਾ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਚਾਅ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੋ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰੋ ਜਾਂ ਕੁਆਰੇ ਰਹੋ। ਉਹ ਚੱਕਰਵਿਯੂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਨਿਕਲਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਬਨਿਸਬਤ, ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਚਾਅ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਘੁਟਨ ਹੈ, ਬੰਦਿਆਂ ਹਨ। ਆਵਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ, ਉਸ ਦੇ ਚਾਵਾਂ, ਰੀਝਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕੁੱਖ 'ਚ ਪਲ ਰਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹੋ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਵਿਤ ਪਲਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਹੀ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ।
ਫਰੀਦ ਚਾਅ, ਨੂੰ ਨਿੰਦਦਾ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਟੋਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਚਾਅ ਸੋਚ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਬਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਿਆਰ ਵਾਂਗ। ਚਾਅ, ਖਾਲੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ, ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਅ ਚਾਅ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਕਈ ਵਾਰ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ

ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ, ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੀ ਚਾਅ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ? ਇਹ ਸੁਆਲ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਚਾਅ

ਅਤੇ ਇੱਛਾ, ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਨੇ ਸਾਫ ਲਿਖ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛੋਂ ਪਛਤਾਉਣ ਨਾਲੋਂ, ਬਈ ਚਾਅ ਨਾ ਕਰਿਓ।
ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਡੇ ਹੁਣ ਅਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਤਣਾਓ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਣਾਓ

ਸਾਨੂੰ ਭਜਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਆਰੇ ਹੋਣਾ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਕੁਆਰੇਪਣ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁੰਨ ਖੱਟਣ ਲਈ ਲੋਕ, ਕੁਆਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕੁਆਰਾਪਣ ਚਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ। ਚਾਅ ਤਾਂ, ਵਿਆਹ ਦਾ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਲਈ ਇਹ ਭਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਰ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਵਿਆਹ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੁਆਰੇਪਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਚਾਅ ਹੈ। ਇਹ ਸੌਦਾ ਏਨਾ ਸਸਤਾ ਨਹੀਂ, ਲਾਹੇਵੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਛੇਕੜ ਨੂੰ ਪਛਤਾਵੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਰੀਤ ਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਲਾ ਚਿਰ ਪਛਤਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਸੂਤ ਨਹੀਂ ਬਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਵਾ ਲਓ। ਕਈ-ਕਈ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਅਜੇਹੇ ਜਿਉਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦਾ ਇਹ ਦੋਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਸੂਰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਦਵੰਦ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਚਾਅ, ਚਾਅ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਚਾਅ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇ। ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਦਿਨ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਚਾਅ, ਉਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ, ਹਰ ਖਾਸ ਚੀਜ਼,

ਆਮ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਫਰੀਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਕੱਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੇਮ ਨੂੰ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਅ ਉਪਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸਤ ਹੋਵੇ, ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਪੈਸਾ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਦ-ਬੰਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖ ਧੰਦੇ ਬਦਲਦੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲਦੇ, ਕਦੇ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ, ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਬਣਿਆ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ?
ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਕ ਜਾਇਜ਼ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਹੱਥ ਉਪਰ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠਾ ਜਾਵੇ, ਕੁਝ ਕਰੀਏ ਹੀ ਨਾ? ਗੱਲ ਇਹ ਨਹੀਂ। ਫਰੀਦ ਦੁਜੀ ਸਤਰ ਵਿਚ, ਕੀਤੇ ਚਾਅ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਦਸਦਾ ਹੈ। ਚਾਅ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਮਸਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਆਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਆਰਾਪਣ ਗੁਆਚਣ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਕੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਜਾਵੇ? ਇਹ ਸੁਆਲ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਜੇ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੀਤੇ ਨੂੰ, ਅਣਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਆਰਾਪਣ ਇਕੱਲਾ ਸਰੀਰਕ ਨਹੀਂ, ਮਨ ਦੀ ਨਿਰਮਲਤਾ, ਸੁਹਿਰਦਤਾ, ਸਰਲਤਾ, ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਵੀ ਹੈ।
ਪਛਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇਹੀ ਹੱਲ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਕੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਵੈਖ, ਸਾੜਾ, ਈਰਖਾ, ਲਾਲਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਗਲਤ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ, ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖ ਪਰਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕੰਮ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਫੈਸਲੇ ਸਹੀ ਹਨ? ਕੀ ਇੱਛ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹੰਢਣਸਾਰ ਹਨ? ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਲਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਪਛਤਾਵਾ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਾਹਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ! ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਪਿੰਡ

ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਦਬ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਗੱਲ ਆਈ-ਗਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਤਬਾਦਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰਲੇ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ? ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਡੱਬਵਾਲੀ ਦੇ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਘਰ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਘਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ। ਚਲੋ

ਕੁਲਦੀਪ ਧਨੌਲਾ
ਫੋਨ: 94642-91023

ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪਰ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਮਾੜਾ। ਪਰ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਦੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਦੋ ਵਿਧਾਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਸਲਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਅਜਿਹੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਜੇ ਲੋਕ ਮਸਲੇ ਹੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ?
ਜਲੰਧਰ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇਅ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਦਿਆਲਪੁਰ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਜੋ ਦੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ, ਦੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ, ਦੋ ਤਹਿਸੀਲਾਂ, ਦੋ ਐਸਡੀਐਮਜ਼, ਦੋ ਥਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਇੱਕ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਦੋ ਵਿਧਾਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਸਲਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਹੈ। ਲਗਪਗ 9500 ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਇਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ, ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ, ਦੋ ਤਹਿਸੀਲਾਂ, ਦੋ ਥਾਣੇ, ਦੋ ਐਸਡੀਐਮ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਅਮਰ ਕੌਰ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰ ਦੀ ਅਜਬ ਕਹਾਣੀ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਓਧਰ ਵੀ ਲੋਕ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਧੀਨ ਆ ਗਿਆ। 2018 ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ, ਜੋ ਏਰੀਆ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਸਰਪੰਚ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਹਨ। ਇਸ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਏਰੀਆ, ਤਹਿਸੀਲ, ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਥਾਣਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਹੈ। ਕਪੂਰਥਲੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਮਰਵਾਹਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਬੀਬੀ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਖੇਤਰ, ਤਹਿਸੀਲ, ਐਸਡੀਐਮ ਭੁਲੱਥ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਥਾਣਾ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਾ ਦਿਆਲਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲੇ ਵਾਲਾ ਦਿਆਲਪੁਰ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਦਿਆਲਪੁਰ ਤਿੰਨ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਹਨ।
ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਅਮਰ ਕੌਰ ਵਿਆਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਨੇਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਲਾਉਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਦੇ ਚੁੱਕਣ ਦੇ 'ਮਾਹਿਰ' ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਵੀ ਕਦੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ, ਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਇਹਦਾ ਹੱਲ ਨਿਕਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਵੀ

ਚੁੱਪ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਤਾਂ ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਡਫਲੀ ਵਜਾ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ

ਦੀ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ (ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੁਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਹੀ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੇ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ, "ਮੇਰੇ ਕੋਲ

ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਗੈਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਜਾਂ ਕਪੂਰਥਲੇ ਵਾਲਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਏਰੀਏ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਕੰਨੀ ਦੇ ਕਿਆਰੇ ਵਾਂਗ ਗਰਾਂਟ ਬਾਝੋਂ ਸੁੱਕਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਰੈਲੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਧਨੌਲਾ

ਪਿੰਡ ਕੁੱਤੀਵਾਲ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ, "ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਦਿਓ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਹੈ, ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬਦਲਾਉਣਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾ ਕੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕੇ ਭਾਈ ਲਿਆਓ ਕੁੱਤੀਵਾਲ ਵਾਲੀ ਫਾਈਲ ਬਦਲੀਏ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ।" ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਸੈਕਟਰੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, "ਸਰ ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਖਾਤਰ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ।"
ਬਾਦਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਲੋਕੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਅਜਿਹੇ

ਅਹੁਦੇ ਦਾ?" ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੇ 'ਧੱਕੇ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਤੁਰਦੇ ਬਣੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾ ਗਏ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਕੁੱਤੀਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਿਆਂ 'ਚ ਜੀਜਾ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਬਣਾਓ, ਜੀਜਾ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਬਣਾਓ ਦੀ 'ਜੰਗ' ਛਿੜੀ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਬ ਨੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਲੇ ਸਰਪੰਚ ਬਣਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸੋ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕੁੱਤੀਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਆਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੰਡ ਕੁੱਤੀਵਾਲ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਬ ਸਿਹਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਢੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸਾਇਦ ਕਦੇ ਦਾ 'ਸੁਰਿੰਦਰਗੜ੍ਹ, ਬਾਦਲਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਸੁਖਬੀਰਗੜ੍ਹ' ਪੈ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰ ਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੂ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਆਸ ਜਾਗੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਇਦ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਅਮਰ ਕੌਰ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਲਪੁਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਇਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਆਏ ਦਿਨ ਹੁੰਦੀ ਖੱਲ-ਖੁਆਰੀ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਭਾਵੇਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਪਾਰੀ ਅੱਧੀ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਂਜ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇ ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਉਹ ਪਿੰਡ ਕੁੱਤੀਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਬਦਲ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਮਨੁੱਖ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਚਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਚਾਰ ਵਧੇਰੇ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ, ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਖਰ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਲਿਖ-ਲਿਖ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਖਰੜੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਣਕ (ਮਲਟੀਪਲਾਇਰ) ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੌਖਿਕ ਸੰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਚਾਰ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਵਾਧਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਛਾਪਣ/ਛਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਯਾਦਦਾਸਤ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ

ਪ੍ਰੋ. ਨਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ
ਫੋਨ: +91-981555-51478

ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸੰਚਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜੇ ਛੋਟੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ ਬਾਣੇ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੰਗਠਿਤ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ। ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਵਿਲਬਰ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ (24 ਘੰਟੇ) ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 7 ਸਕਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਚਾਰ ਮਾਹਿਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ ਮਾਰਸ਼ਲ ਮੈਕਲੂਹਾਨ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ; ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਰੇਡੀਓ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਭ ਤੇ ਕੰਨ ਦਾ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅੱਖਾਂ ਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਚੇਤਨਾ ਬੋਧ ਦਾ ਆਰੰਭ ਭਾਵੇਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਸੀ।

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਜਿਹੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿੱਧੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦਿਲ ਵੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੰਚਾਰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਗਭਗ 6000 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ; ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 40000 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ। ਮੌਖਿਕ ਸੰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਧੁਨੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਤਮਕ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਫੋਨੋਗਰਾਫੀ (ਉਹ ਚਿੱਤਰ ਜਿਹੜੇ ਧੁਨੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ) ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਈਜਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਜੋਹਾਨੇਸ ਗੁਟਨਬਰਗ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਫਿਰ 1455 ਵਿੱਚ ਬਾਈਬਲ ਦੀਆਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਪੀਆਂ ਛਾਪੀਆਂ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਖਾਨਾ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਘਾਟ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬਹੁਤ ਪੱਛਤ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਅਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਚੇ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਨੇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਜਿਹੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿੱਧੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦਿਲ ਵੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੰਚਾਰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਗਭਗ 6000 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 40000 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ। ਮੌਖਿਕ ਸੰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਧੁਨੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰਾਂ, ਫਿਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਤਮਕ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਫੋਨੋਗਰਾਫੀ, ਭਾਵ ਉਹ ਚਿੱਤਰ ਜਿਹੜੇ ਧੁਨੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਬਣਤਰ 'ਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਬਾਕੀ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋੜ, ਹੱਛਣਸਾਰ, ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਇਹ ਅਹਿਮ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਪਾਠਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾ ਕੇ ਚਕਾਚੌਂਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੈਨਲ ਜਾਂ ਮਾਧਿਅਮ 'ਮੈਸੇਜ' ਦੀ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਹੋਂਦ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਹੀ ਇਸ ਕਦਰ ਜਜ਼ਬ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਹਸਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਸੇ

ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਖ਼ਬਰ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਤੱਤਪਰਤਾ ਅਤੇ ਤੀਬਰਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਨ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਛਪਣ ਸਮੇਂਗਰੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸੱਚ, ਬਾਹਰਮੁਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕਰਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਿਗਿਆਸਾ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਵੰਦ ਅਤੇ

ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਇਹ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜ ਅੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਪਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਦੌਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚਲੀ ਕਲਮ, ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ

ਲਈ ਮੈਕਲੂਹਾਨ ਨੇ ਮੀਡੀਅਮ ਇਜ਼ ਦਿ ਮੈਸੇਜ' ਲਿਖ ਕੇ ਸੰਚਾਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੱਡੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਧੁਨੀ, ਸੰਗੀਤ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਦਿ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਪਾਠਕ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਅਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਸੰਚਾਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੋਜ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਤਾਰਕਿਕ (ਲੌਜੀਕਲ), ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ (ਰੈਸ਼ਨਲ) ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਮੂਲਕ (ਲੈਂਗੂਏਜ ਓਰੀਐਂਟਡ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਜਿਹਾ ਮਾਧਿਅਮ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਗਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਣਾ ਦੇ ਜਿਹੜਾ ਵਧੇਰੇ ਅੰਤਰ-ਦਰਸ਼ੀ (ਇੰਟੀਊਟਿਵ), ਤਰਕ ਵਿਗੂਣਾ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਮੂਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਗੰਭੀਰ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਯਕਦਮ ਨੱਚਣ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੋਚਣ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਅਤੇ ਤੱਤ ਭੜੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਸਗੋਂ ਤਰਕ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਜਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਾਂਗ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ "ਇੱਥੇ ਬੈਠ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ।"

ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ।

ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਧਿਅਮ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਲੀਕ ਵਰਗੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਅਮ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲੀਕ ਵਾਂਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ, ਕਾਟ-ਛਾਟ, ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਪਾਠਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਵੰਨਗੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਾਠਕ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਜਦੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਉਸ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪਾਠਕ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ਰਲਤਾ, ਸਾਦਗੀ, ਸੰਜਮ, ਸੰਖੇਪਤਾ, ਰਵਾਨੀ, ਲਗਾਤਾਰਤਾ, ਇਕਸਾਰਤਾ, ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਆਦਿ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਗੁਣ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਕੋਈ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਖ਼ਬਰ ਜਾਂ ਲੇਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਠੇ ਅਤੇ ਸੱਖਣੇ ਵੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਾਹਿਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਰਚਿਆਂ ਨੇ ਮਿਆਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਸੁੱਤੇ ਸਿੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ

ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੋਰਿਆ ਸਗੋਂ ਪੂਰਕ ਵੀ ਬਣਾਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਕਥਨ ਬਹੁਤ ਭਾਵਪੂਰਤ ਹੈ: "ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸ਼ਸਤਰ ਕਲਮ ਹੈ।" ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਹਿਤ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੇ ਵੀ। ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਆਮ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਸੁਹਜ, ਸਹਿਜ ਤੇ ਸੰਜੀਵਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸੂਝ, ਸਹਿਜਤਾ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਛਾਪਦੇ ਪਰ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਐਡਵਰਟੀ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜ ਅੰਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਪਰਚਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹੀ। ਨਾਵਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਤਾਂ 'ਚ ਛਾਪਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਵੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ। ਨਾਵਲਿਟ ਜਿਹੀ ਨਵੀਂ ਵਿਧਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਸਿਰ ਹੀ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਮਿਡਲ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ, ਲੇਖ, ਫੀਚਰ ਆਦਿ ਦੇ ਕਈ ਗੁਣ ਹਨ। 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਛਪਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੀਚਰ ਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਮ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਥਾਪਤ ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਇਸ ਵਿਧਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਕਈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲਾਈ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਲੇਖ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਖਿੱਤਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੰਨਗੀ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਸੰਵਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਇਹ ਲੋੜ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸਰੋਤ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਖਰੀਦ ਤੇ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰੇ ਇਸ ਯੋਗ ਸਨ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਸਬੰਧਿਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਉਂ ਹੀ ਛਾਪੇਖਾਨੇ, ਸਜਾਵਟ, ਦਿੱਖ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਕੌਮੀ-ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰੇ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇੱਕ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਵੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਇਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਿਹਾਰਕ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਦੇਸ਼-ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 50 ਫੀਸਦੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਕੇ ਛਪਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਲੇਖ ਵੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਨੇ ਵਧੀਆ ਸੁਰਖੀ ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਰਜਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਝ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਨਾਲ ਬੌਝੀ ਹੋਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਘੜ ਅਤੇ ਵਰਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀ ਲੇਖਣੀ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਉਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਡੈਸਕ ਸਟਾਫ ਨੇ ਇਸ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਕਾਹਲੀ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਹਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ। ਫੀਲਡ ਅਤੇ ਡੈਸਕ, ਦੋਹੀਂ ਥਾਈਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਾਹਮਣੇ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਜਾਂ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਘੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਸੰਵਾਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੂਪ (ਡਰਾਫਟ) ਹੀ ਆਖਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਕਈ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਘੜਨ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਉਰਜਾ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ' ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ? 'ਬਲੂ ਸਟਾਰ' ਦਾ 'ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ' ਮਕਾਨਕੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਪਰ 'ਸਾਕਾ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ? 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੀ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਜ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਘੜੇ ਅਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ ਮੇਘਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ' ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਜਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਡਾ. ਮੇਘਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਗਿਆਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਵਪਾਰ, ਸਨਅਤ ਆਦਿ ਅਨੇਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਰੇਲ, ਮੋਟਰ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼, ਰੇਡੀਓ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਆਦਿ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਆਪਣੇ ਦੁਆਬੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਲਜੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵਖਰੇਵਾਂ ਆਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਬੋਲਚਾਲ ਦੇ ਇਲਾਕਾਈ ਰੂਪ ਨੂੰ ਉਪ ਬੋਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮਾਝੀ (ਮਝੈਲੀ), ਦੁਆਬੀ, ਮਲਵਈ, ਪੁਆਧੀ, ਪੋਠੋਹਾਰੀ, ਮੁਲਤਾਨੀ, ਡੋਗਰੀ, ਕਾਂਗੜੀ, ਚੰਬਿਆਲੀ, ਜਾਂਗਲੀ ਆਦਿ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਰਿਆ ਸਿੰਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲੋਧੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਰਸਵਤੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਖਿੱਤੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਮੈਦਾਨੀ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਹੈ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਦੋ ਖਿੱਤਿਆਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ। 1966 ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵੰਡ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਕਠੂਆ, ਸਾਂਬਾ, ਜੰਮੂ ਆਦਿ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਡੋਗਰੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਰੇਲ, ਮੋਟਰ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼, ਰੇਡੀਓ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਆਦਿ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ

ਆਜ਼ਾਦ ਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98148-98179

ਕੋਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਆਪਣੇ ਦੁਆਬੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀ ਗੁੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕ ਪਰਬਤੀ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੇਲਜੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵਖਰੇਵਾਂ ਆਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਗੜ੍ਹ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਥਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬਲਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਛਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੋਹਣਾ ਮਾਂਜਿਆ ਸੋਧਿਆ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨ ਟਕਸਾਲੀ ਬੋਲੀ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਤੇ ਮੁਖੀਆ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਅਧੀਨ ਬੋਲੀਆਂ, ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਦਰਿਆਵਾਂ, ਨਾਲਿਆਂ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਘੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਵੇ ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲੀ ਬਾਰਾਂ ਕੋਹ 'ਤੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਘੇਰਾ ਏਨਾ ਕੁ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਰਾਂ ਕੋਹ ਪੂਰਬ ਵੱਲ, ਬਾਰਾਂ ਕੋਹ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਅਤੇ

ਬਾਰਾਂ-ਬਾਰਾਂ ਕੋਹ ਉਤਰ ਦੱਖਣ ਵੱਲ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘੱਟ। ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਉਪ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਲੋਂ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਦਾ ਹੈ। ਉਚਾਰਨ ਦਾ ਲਹਿਜਾ, ਅੱਡ-ਅੱਡ ਜਾਤਾਂ, ਪੇਸ਼ਿਆਂ, ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਸੋਂ, ਗਰਮ ਸਰਦ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਸਰ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਭਰਾ ਸ਼ਬਦ ਭਾਈਆ, ਭਾ, ਭਾਈ, ਬਰਾ, ਭਰਾਤਾ, ਬਾਈ, ਭਾਉ ਆਦਿ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ, ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਖਾਸ ਬੋਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਸ ਟੌਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਬਰਾਦਰੀ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਸੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸੇ ਹੋਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਗੁੰਮਰਸਨ ਨੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਕ ਛਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਡੋਗਰੀ, ਮਾਝੀ, ਦੁਆਬੀ, ਮਲਵਈ, ਪੁਆਧੀ, ਰਾਠੀ ਤੇ ਭਟਿਆਣੀ ਸੱਤ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਲੀ ਮਾਝੀ (ਮਝੈਲੀ) ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਲਾਹੌਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਇਸ ਥਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ 1924 ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬੋਲੀ ਸਭਾ ਬਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਕਸਾਲੀ ਬੋਲੀ ਲਈ ਇਹ ਤਿੰਨ ਨੇਮ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਸਨ:

- ਸੌਖੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸੌਖੀ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ।
- ਸੌਖੀ ਪੜ੍ਹੀ ਤੇ ਸੌਖੀ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ।
- ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਬਨਾਵਟੀ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ।
- ਜੋ ਅਸਥਾਨ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਉਥੋਂ ਦੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਹੀ

ਨਿਖਰ ਕੇ ਟਕਸਾਲੀ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਟਕਸਾਲੀ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਥੋਂ ਉਸ ਥਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਬੋਲੀ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮੁਲਤਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੜ੍ਹ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਤਾਨੀ ਜਾਂ ਲਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਫਿਰ ਰਾਜਨੀਤਕ

ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੱਧ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਝੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀ। ਲਾਹੌਰ 11ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮਾਂਜ ਸੁਆਰ ਕੇ ਟਕਸਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਹੌਰ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਮਾਝੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਗੁੰਮਰਸਨ ਇਸੇ ਲਈ ਮਾਝੀ ਨੂੰ ਟਕਸਾਲੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਮਾਝੀ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਰੂਪ ਹੀ ਟਕਸਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਊ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਝਲਕਾਰੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਹਿੰਦੇ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਅਲੀ ਹੁਸੈਨ, ਬਰਦੇ ਪੋਠੋਹਾਰੀ ਆਦਿ ਨੇ ਇਸੇ ਮਾਝੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਲਈ ਚੁਣਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਰੰਗਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ, ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ, ਵਾਰਸ ਤੇ

ਹਾਸਮ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਮਾਝੀ, ਦੁਆਬੀ, ਮਲਵਈ ਤੇ ਪੁਆਧੀ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਝੀ (ਮਝੈਲੀ) ਉਪ ਬੋਲੀ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਤੇ ਬਿਆਸ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਖਿੱਤੇ ਤੇ ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਇਹ ਉਪ ਬੋਲੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਾਹੌਰ, ਕਸੂਰ ਤੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੰਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਲਹੌਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਉਪ ਬੋਲੀ ਉਪਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਮਾਝੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਕਸੂਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪੱਟੀ, ਵਲਟੋਹਾ, ਭਿਖੀਵਿੰਡ ਤੇ ਖਾਲੜਾ ਠਾਣੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ। ਲਾਹੌਰ, ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਕਰਗੜ੍ਹ ਤਹਿਸੀਲ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ। 1966 ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਈ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤਾ ਡਲਹੌਜੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। 1947 ਤੇ 1966 ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵੰਡ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਦੋਵੇਂ ਵਾਰ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਝਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਮਝੈਲੀ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੁਆਬੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਬਿਆਸ ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਲੰਧਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੇ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਆਬੀਏ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਲਵਈ ਉਪ ਬੋਲੀ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮੁਕਤਸਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਮੇਗਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਬਰਨਾਲਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਗ

ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਲਵਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਹਿੰਦ ਵਾਲੀ ਨਹਿਰ ਟੱਪ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦਾ ਭਾਗ ਪੁਆਧ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰਬਾਚਲ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਘੰਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਬਾਲਾ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਭਾਗ, ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ ਦਾ ਕੁਝ ਇਲਾਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਥਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਪੁਆਧੀ। ਪੁਆਧੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਨੂੰ ਥਾਨੂੰ ਜਾਂ ਤੰਨੇ ਮੰਨੇ, ਦਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾ, ਸੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤੀ ਜਾਂ ਬੀ, ਵਿਚ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਚ ਮਾ, ਹੁਣ ਦੀ ਮਾ ਇਬ, ਇਉਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਉਂ, ਨਾਲ ਦੀ ਥਾਂ ਗੈਲ, ਐਬੇ ਦੀ ਥਾਂ ਉਰੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕ ਪੁਆਧੀਏ ਹਨ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਆਧ ਨੂੰ ਮਾਲਵਾ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਗਿਣ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਪੱਖੋਂ ਪੁਆਧ ਵੱਖਰਾ ਖਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਆਸਾ ਰਾਮ ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਨੇ ਪੁਆਧੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿੱਸੇ ਲਿਖੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਪੁਆਧੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੂਪਨਗਰ (ਰੋਪੜ), ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਮੁਹਾਲੀ), ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ, ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਰਾਜਪੁਰਾ ਤਹਿਸੀਲ ਤੇ ਸਨੌਰ ਵੱਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ, ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਵੱਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ ਤੇ ਅੰਬਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਉਪ ਬੋਲੀਆਂ ਮਾਝੀ, ਦੁਆਬੀ ਤੇ ਮਲਵਈ ਹੀ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁਆਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੁਆਧ ਦੇ ਚੇਤਨ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਆਧ ਤੇ ਪੁਆਧੀ ਨਾਮ ਹੇਠ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੁਆਧ/ਪੁਆਧੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਆਧ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਪੁਆਧੀ ਨੂੰ ਮਲਵਈ ਬੋਲੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਪੁਆਧ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਆਧੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਪੁਆਧੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਆਧ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੁਆਧੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਝਾ, ਦੁਆਬਾ, ਮਾਲਵਾ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਪੁਆਧ ਅੰਕ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਉਪਰ ਮਾਝਾ, ਦੁਆਬਾ, ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਆਧ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਖਿੱਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਹਬਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ, ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਲਈ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ।

ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖਾਉਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ।

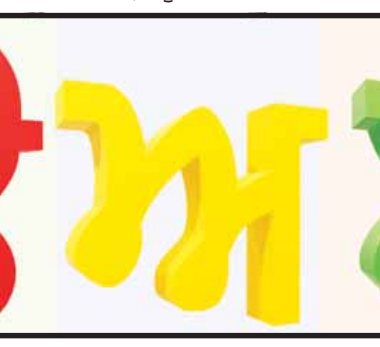
ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਮਿਸੂਰੀ ਦੇ 'ਦਿ ਮਿਸੂਰੀ ਗਰੁੱਪ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਿਤਾਬ 'ਨਿਊਜ਼ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਐਂਡ ਰਾਈਟਿੰਗ' ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਦਰਜਨਾਂ ਪੁਸ਼ਤਕਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਿਓ ਜੋ ਮੁਕੰਮਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਚ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਸਿਖਾ ਲਵਾਂਗੇ" ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਚ ਜਿਉਂ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਡੀ.ਟੀ.ਪੀ. ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵੱਲੋਂ ਹਟ ਗਿਆ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ, ਦਰੁਸਤ, ਠੁੱਕਦਾਰ, ਰਵਾਨੀ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਆਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਯਾਦਦਾਸਤ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਗੂਗਲ ਅਨੁਵਾਦ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਵਾਰਿਆ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਖੋਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਕਨਵਰਜੈਂਸ (ਰਲੇਵੇਂ) ਕਰ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਅਤੇ ਅਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ 'ਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਦੇ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵੀ ਅਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਜ਼ੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਰਲਤਾ ਅਤੇ ਰਵਾਨੀ ਉਪਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਸੂਖਮਤਾ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਉਪਰ ਨਹੀਂ। ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖਣ, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਨ

ਕਰ ਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ੇਡ ਫਤਨ ਵੱਲ ਉਸ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਖਬਰ ਦੀ ਸੁਰਖੀ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ- 'ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਤਾਏ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲ

ਲਾਇਆ'। ਇੱਥੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ੇਡ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਚ 'ਗਲ ਲਾਉਣਾ' ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀਮਤ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਔਖਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਦੌਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਠਕ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਉਂ ਹੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਨੇ ਵੀ ਉਹ ਸਮਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਸਿੱਖਦੇ ਸਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਖਬਾਰ 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਰੀਡਰਜ਼ ਐਡੀਟਰ' ਦੀ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅਖਬਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕੱਢਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀਆਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਦਾ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਜੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ 'ਨਹੀਂ' ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਚੁਭਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸਤਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਿਆਰੀਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਚ ਬਹੁਤ ਕਮੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੀਂਹ ਉੱਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਪੇਂਡੂ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੇਤਨਤਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਪਕੜ ਓਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਹੀਨ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਥੂਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੂਖਮ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਿਓ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਚਿਤ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ - ਕਵਿਤਾ, ਗਾਣਾ, ਵਾਰਤਕ, ਕਹਾਣੀ, ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਜੇਕਰ ਚੰਗਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਂਗਲ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹਦੀ 'ਰੂਹ ਨੂੰ ਧੂਹ' ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਾਹਕਾਰ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਖੁਦ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਬੋਕ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ (ਜਾਂ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ) ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੱਧ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ...। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਰਚਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਮਨ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਆਸ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਵੇ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਏ ਦੋ-ਚਾਰ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ

ਅਲਵਿਦਾ ! ... ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਪੁਸਤਕ ਪੜਚੋਲ

ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਚੇਤਾ, ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੇ-ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਅਕੈਡਮੀ (ਵਿਪਸਾਅ) ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ, 'ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ' ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਵੱਡਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪਾਠਕ ਦੀ ਰੋਚਕਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ!!

ਹੈ, ਮੁਹੱਬਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਰਬਾਨੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਨੇ ਪੰਨਾ 155 ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ... "ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੰਗ, ਮੇਰੇ ਮਾਹੀ ਵਾਲਾ ਰੰਗ... ਮੇਰੀ

ਸਾਡੇ ਲਈ ਪੈਗਮ ਕੀ ਲਿਆਇਆਂ ਏਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ ਸੱਚ ਦੱਸੀ ਕਿੰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਯਾਦ ਵੇ ਤੱਕਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਜੀਹਦੇ ਦਿਨੋ-ਰਾਤੀ ਖਾਬ ਵੇ ਕਿਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਭੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੂਰਜਾ। ਨੀਲਮ ਇੱਕ ਕੋਮਲ ਦਿਲ ਦੀ ਭਾਵੁਕ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਵਿਤਰੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਸਰ ਫਲੈਸ਼ਬੈਕ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਨਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ...

ਇਹ ਪਰਦੇਸੀ ਧਰਤੀ ਮੈਨੂੰ, ਚੰਗੀ-ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਏ। ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਹਿ ਕੇ ਆਉਂਦੀ, ਹਵਾ ਚੁੱਫੇਰੇ ਵਗਦੀ ਏ। ਪੰਨਾ 127 ਅਤੇ 134 ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਈ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ ਹਨੇਰੀ ਨਾਲ ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਡੇਕ ਦੇ ਡਿਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਡੇਕ ਨੂੰ ਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਢਣ-ਕੱਟਣ ਦੇ ਅਸਹਿ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਬੈਠੀ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹਮਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਇੰਜ ਦੱਸਦੀ ਹੈ...

ਮੈਂ ਹਵੇਲੀ ਦਾ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ... ਡੇਕ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਹਵੇਲੀ ਤੱਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੋਲ ਪੈ ਗਿਆ..।

ਲਾਜ ਜੀ! ਡੇਕ ਦੇ ਹੇਠ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਡੇਕ ਮੈਨੂੰ ਭੈਣਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰੀ ਸੀ।

ਉਹ ਡੇਕ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਬਹੁਤ ਬੁਖਾਰੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ...

ਅਲਵਿਦਾ! ਸੁਕਿਆ, ਵੰਡਲੀ ਪਲ-ਪਲ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਜੁਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤਾਂ... ਅਲਵਿਦਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੀ ਨਹੀਂ!

ਮੈਂ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਕੇ, ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਦੇ-ਦੇ! ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪੈਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਕਤ ਆਇਆ ਤਾਂ ਡੇਕ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹੀ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇਨਸਾਨ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹਾਦਸੇ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦੇ। ਇਹ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਇੱਕ ਅਕਹਿ-ਅਸਹਿ ਹਾਦਸੇ, ਦਰਦ-ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਦੋ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਬੇਪਨਾਹ ਰੂਹਾਨੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਛੜਿਆ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ... ਮਨੋ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵਿੱਸਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਰੂਹਾਨੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਸੁਕਿਆ, ਵੰਡਲੀ ਪਲ-ਪਲ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਜੁਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤਾਂ... ਅਲਵਿਦਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੀ ਨਹੀਂ!

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਾਈਨਾਂ ਯਾਦ ਆ ਗਈਆਂ...

ਅਸੀਂ ਦਿਲ ਛੱਡ ਗਏ ਹੋਈਏ ਅਜੇਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਪਤਾ ਨਈਂ ਫੇਰ ਕਿਉਂ ਸਾਡਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਸ ਆਉਂਦੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਨੂੰ, ਪਤਾ ਮੁੱਠੀ 'ਚੋਂ ਕਿਰਦੀ ਰੋਤ ਦਾ ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਇਹ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਸ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨਗੇ। ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਲਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਟੁੱਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਇਸ ਰੂਹਾਨੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਰਲ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ...

"ਅਲਵਿਦਾ !... ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ"

ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਲਾਜ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਵੇਗੀ। ਮੁਹੱਬਤੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਣਖੋਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ!!!

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਯੂ ਐਸ ਏ
ਫੋਨ: 209-600-2897

ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਲੋਚਨਾ ਜਾਂ ਰੀਵਿਊ ਸਾਡੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਪਰ ਪਾਠਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗੀ।

ਅਲਵਿਦਾ!... ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ

'ਅਲਵਿਦਾ!... ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ' ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ-ਜਾਨ ਅਤੇ ਰੂਹ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਮਹਿਬੂਬ ਲਾਜ ਸੈਣੀ ਦੀ ਬੇਪਨਾਹ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤੀ ਸਾਹਕਾਰ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਹੈ। ਦੋ ਮੁਹੱਬਤੀ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ, ਹੱਸਣ-ਖੇਡਣ, ਅਚਾਨਕ ਵਿਛੜਣ, ਅਲਵਿਦਾ... ਤੇ ਫਿਰ ਕਦੇ

ਅਲਵਿਦਾ ਨਾ ਕਰਨ... ਦੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਥਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ 2024 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਇਹ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ, ਅਤੇ ਦਰਦੇਸ਼ ਰੂਹ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸਕਾਰਤਮਕ ਉਪਜ ਹੈ। 224 ਸਫ਼ਿਆਂ ਅਤੇ 30 ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਪਰੋਈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸਾ ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਲਾਜ ਦੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ...। ਜਾਦੂਗਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਫਲੈਸ਼ਬੈਕ ਦੇ ਸੰਗਮ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ ਜੋ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਰੇ ਜਾਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਬੜੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਖਿਆਲ ਤਹਿਤ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਨ ਅਖੀਰ ਵਿਚ 3 ਸਫ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਹਨ।

ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ- ਅੱਜ ਹੋਰ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਹੋਰ। ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਦੇਸ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਂਗਲੀ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ...। ਪਾਠਕ ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਗਮੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਪਲ-ਪਲ ਦੇ ਪਲਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਅਲਵਿਦਾ !... ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਾ ਸਰਵਰਕ।

ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਮਸਫ਼ਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਨਾ 14 ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਇੰਜ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ...

"ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸਾਇਕਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਈ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਭੀੜੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਭੀੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਪੀਆਂ। ਸਾਇਕਲ ਮਿੱਠੀਆਂ ਅੜੀਆਂ ਕਰਦਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਤਿਲਕਦਾ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਖਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਅਚਾਨਕ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਭੁਚਾਲ ਆ ਗਿਆ... ਤੇ ਸੋਲਵਾਂ ਸਾਲ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ।"

ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਢੋਲ ਮਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਆਸ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਮਿਠਾਸ ਹੈ, ਅਪਣਤ ਹੈ, ਪਿਆਰ

ਰੂਹ ਕਿਰਮਚੀ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਾਲਾ ਜਪਦੀ, ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਵਾਂਗ ਝੂਲਦੀ ਉਸ ਦਿਸਾ ਵੱਸ ਨੱਕ ਦੀ ਸੇਧ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਤੇਰ-ਮੇਰ ਦਾ ਚੱਕਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਸਿੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ... ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ...।"

ਇਸ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਲੇਖਿਕਾ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਕਤੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੀਲਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਦੇਸੀ ਹਮਸਫ਼ਰ ਲਾਜ ਸੈਣੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਪੰਨਾ 56 ਉੱਪਰ ਪਰੋਇਆ ਹੈ। ਪਰਦੇਸੀ ਮਾਹੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ 'ਕਵੀ ਮਨ' ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ...

ਸੱਜਣਾ ਦੇ ਦੋਸੇਂ ਘੁੰਮ ਆਇਆ ਏਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੱਚ ਹੋਂਦ ਅਸਾਂ ਵੇਖੀ, ਹੁਣ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਈਏ। ਮਿੱਟੀ ਕਿਵੇਂ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਦੇ ਸੱਚ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਰੀਦ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਏ।

ਫ਼ਰੀਦਾ ਖਾਕੂ ਨ ਨਿੰਦੀਐ ਖਾਕੂ ਜੇਡੁ ਨ ਕੋਇ॥ ਜੀਵਦਿਆ ਪੈਰਾ ਤਲੈ ਮੁਇਆ ਉਪਰਿ ਹੋਇ॥ (ਪੰਨਾ 1378, ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ)

ਫ਼ਰੀਦ ਦਾ ਦੋਹੜਾ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਉਪਰ ਆਕਤ-ਆਕਤ ਕੇ ਟੁਰਨ ਵਾਲੇ ਭੁੱਲ ਵੇਹੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਮੋਇਆਂ ਏਸ ਮਿੱਟੀ ਹੇਠ ਈ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਸਾਂ। ਏਹਾ ਮਿੱਟੀ ਈ ਹੈ ਜਿਸ ਸਾਡੀ ਸਾਂਭ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਏ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਹਨ ਯਾਂ ਪੈਰਾਂ

ਡਾ. ਆਸਮਾ ਕਾਦਰੀ

ਹੇਠ ਦੀ ਮਿੱਟੀ, ਦੋਵੇਂ ਈ ਬੇ ਜ਼ਬਾਨ ਹੋਏ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਆਪ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ। ਮਿੱਟੀ ਏਸ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਆਉਂਦੀ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਕਿਸ ਕਿਸ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਨਿਮਾਣਤਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ, ਆਜ਼ਮੀ ਦਾ, ਚੁੱਪ ਦਾ। ਮਿੱਟੀ ਹਰ ਪਲ ਆਪਣੇ ਆਹਰੇ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੀ ਏਸ ਦੀ 'ਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਕਿਸੇ। ਬੱਸ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਰਨੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਦਾ

ਸੰਗ ਹੋਇਆ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਦਾ। ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕੁੱਖ ਸਾਂਭਦੀ ਹੈ ਹਰ ਬੀ ਨੂੰ। ਰਾਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਰੁੱਤ ਆਵਣ 'ਤੇ ਬੂਟਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਪਾੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਮਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਗਾਇਆ ਕੁੱਲ ਜਿਉਂਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਜੀਵਕਾ ਹੋਇਆ। ਮਿੱਟੀ ਵਿਚੋਂ ਉੱਗਿਆ ਨਿੱਕਾ ਜਿਤਨਾ ਬੂਟਾ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਉੱਚਾ ਲੰਮਾ ਰੁੱਖ ਬਣ ਕੇ ਅੰਬਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਬੀਰਖਾ ਜਾਂ ਹਸਦ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਮੇਰਾ ਜੰਮਿਆ ਅੱਜ ਕਿੱਥੇ ਉਚਿਆਈਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਕਰਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸਿਖਰ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਤਰਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀ ਤੇ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਮੋਏ ਵਜੂਦ ਦੀ ਸਾਂਭ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਧਰਤ ਉਪਰ ਜੀਵਨ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਫਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਭੂਰਾ ਰੰਗ ਹੈ, ਪਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਉਪਜ ਵੰਨੋ-ਵੰਨ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਖਿੜਦੀ ਹੱਸਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉੱਗਿਆ ਹੈ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਹਰਾ ਬੂਟਾ, ਪੀਲੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੱਸਦਾ ਵੱਸਦਾ ਵੇਖੋ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਪਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੀ ਪੀਲਕ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਵਾ ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਿਸ ਨੈਣ ਕੀਤੇ ਸਿਰ ਸਾਵੇ ਹੈ ਦੂਈ ਆਪ ਮਿਲਾਵਾ

ਤਨ ਮਨ ਵਿਛੜਿਆਂ ਦਾ। (4)

ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਰਨੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਇਕਾਈ ਦਾ। ਜੋ ਵੇਖੋ ਇੱਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਤਨੇ ਬੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਨੇ ਰੰਗ ਨਿਕਲੇ ਨੇ ਤੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਬੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ ਨੇ। ਇੱਕ ਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਗਵਾਈ ਏ ਤੇ ਬੂਟਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਂਦ ਮੁਕਾਵਨ ਪਾਰੋਂ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਬੀ ਜੰਮੇ ਨੇ।

ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਤੱਤ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਦਾ। ਮਿੱਟੀ ਉਪਜਾਉਂਦੀ ਹੈ ਆਪਣੀ ਸੱਤ ਸੱਤਿਆ ਵਰਤ ਕੇ। ਜੇ ਮਿੱਟੀ ਉਪਜ ਨਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਸੱਚ ਨਾ ਰਹਿਸੀ। ਵੇਖੋ, "ਆਦਿ" ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਰਨੀ ਦਾ। ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਪਉਂਦ ਹੈ, ਮੁੱਢ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਆਦਿ ਵੀ ਹੈ ਖੁਰਾਕ, ਰਿਜ਼ਕ। ਮਿੱਟੀ ਬੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੂਟਾ ਬਣਾ ਪਰਤਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਵਾਂ ਲੈਣ ਦੇਣ ਈ ਜੀਵਨ ਟੋਰਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਦਾ। ਇਨਸਾਨੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ, ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਮਰ ਮੁੱਕ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਵੇਹਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਨਾਲ ਈ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਬੱਸ ਵਿੱਥ ਇਤਨੀ ਹੈ ਜੋ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਜਵਾਲਦੀ, ਪਾਲਦੀ, ਸਾਂਭਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਤਨ ਉਪਰ ਲੱਗੀ ਹੈ ਉਹ ਬੱਝ ਕੇ ਮੈਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮਾਰਨਾ ਮੁਕਾਉਣਾ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਉਪਜ ਕਰ ਈ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਮਿਲਣ ਹੋਇਆ।

ਬੰਦੇ ਦੇ ਤਨ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਮਿਲਣ ਭੁੱਲੀ ਤਾਂ

ਵਿਸ ਬਣੀ। ਏਹਾ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਈ ਆਹੀ ਫ਼ਰੀਦ ਨੇ, ਜੋ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਲਿਖ ਸਾਂਭੀ:

ਦੇਖੁ ਫਰੀਦਾ ਜਿ ਬੀਆ ਸਕਰ ਹੋਈ ਵਿਸੁ॥ ਸਾਂਝੀ ਬਾਝਰੁ ਆਪਣੇ ਵੇਦਣ ਕਹੀਐ ਕਿਸੁ॥ (ਪੰਨਾ 1378 ਸਲੋਕ, ਸੋਖ ਫਰੀਦ ਜੀ)

ਮਿਲਣ ਸਕਤ, ਉਪਜ ਸਕਤ ਜਦੋਂ ਬੱਝ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੀ ਸੱਤ ਸੱਤਿਆ ਸਾਂਝੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਕੁੱਲ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਵੱਸ ਬਣ ਵੇਹੰਦੀ ਏ। ਮਿੱਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਹਰ ਪਲ ਵਾਅ ਨਾਲ, ਪਾਣੀ ਨਾਲ, ਸਿੰਜ ਨਾਲ ਤਾਹੀਓਂ ਉਪਜਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕੁੱਲ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਸਾਵਾਂ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿੰਦੇ ਰੱਦੇ, ਉਹ ਪਰਤਾਵਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਡਿਆਏ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ

ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਨਿਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਜੁੜਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੇਖੋ ਆਦਿ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰਨੀ। ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਮੋਏ ਵਜੂਦ ਦੀ ਜ਼ਬਰ ਬਣ ਵੇਹੰਦੀ ਏ। ਉਲਮਾਈ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰ ਵਿਚ ਫਾਤਾ ਜੀਅ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਦਾਨ ਹੋਈ ਸੱਕਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿੱਸ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿਆ ਵੰਡਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਰਾਨ ਥੋਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਆਦਿ

ਜੁਗਾਦਿ ਦਾ ਸੱਚ ਵੇਖਿਆ, ਅਸਾਂ ਹੁਣ ਅੱਗ ਦਾ ਵੇਖ ਲਈਏ। ਅੱਗ ਮੁੱਢਲਾ ਤੱਤ ਏ ਜੀਵਨ ਦਾ। ਅੱਗ ਸੇਕ ਏ, ਨਿੱਘ ਵੀ, ਤੇ ਚਾਨਣ ਵੀ। ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਵੰਨੋ ਵੰਨ ਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਦੁਰ ਅੰਬਰ ਉਪਰ ਲਿਜ਼ਕਦਾ ਸਿੱਝ ਏ ਤੇ ਕਿਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਹੇਠ ਪੱਕਦਾ ਲਾਵਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਕਿਉਂ?

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਚੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੋਟਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਵੋਟਨ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਚ ਪੱਕੇ ਕਰਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵਾਧੂ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਲਾਭ-ਲੱਭ ਲਾ ਕੇ ਸਮਾਂ ਟਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਮੰਗਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਵੇਰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀਆਂ।

ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹੱਥ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਿਰਫ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਐਲਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ?

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮ.ਪੀ. ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ ਟੱਪਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਵਾਇਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਲੰਮੀਆਂ ਦਫਤਰੀ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ ਰੋਹ ਹੈ। ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰੇ-ਪੀਤੇ ਹਨ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੱਖੋਂ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ ਇਕ ਰੈਲੀ ਦੀ ਫਾਈਲ ਫੋਟੋ।

ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ। ਇਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਕੀ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਵੱਡੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਫੁੱਲਾਂ ਕੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ) ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ?

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਧਰਨੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਤੁਰ ਹੋ ਕੇ ਘਰੀਂ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਰ ਠੱਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਟਾਲਾ ਕਿਵੇਂ ਵੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੀਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਚਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੀ। ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਸੈਂਕੜੇ ਕੇਸ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫ਼ੈਸਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਦੇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਕੇ ਕੀ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਇਹ ਗੱਲ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਚ ਬੈਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ,

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵੱਡੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ" 'ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ "ਸਰਕਾਰ", "ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ" ਬਣਨ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ 2.85 ਲੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, 70 ਹਜ਼ਾਰ ਠੋਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਆਊਟਸੋਰਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਅਤੇ 3.07 ਲੱਖ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਹਨ। "ਆਪ" ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਚਕਨਚੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ, 6ਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 125% ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 20% ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਤਨਖਾਹ ਫ਼ਿਕਸ ਕਰ ਕੇ ਪੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨਾ, ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਏਰੀਅਰ ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੰਬੜੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਕੇ ਇੰ-ਬਿਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜੁਲਾਈ 2021 ਤੋਂ 3% ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਪੈਨਸ਼ਨਰਜ਼ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 125% ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ 2.59 ਦੇ ਗੁਣਕ ਅੰਕ ਨਾਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਫ਼ਿਕਸ ਕਰ ਕੇ ਪੇ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਆਊਟਸੋਰਸ ਅਤੇ ਠੋਕਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਕੇਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਭਰਤੀਆਂ ਕਰਨਾ, ਠੋਕਾ ਆਧਾਰਿਤ ਆਊਟਸੋਰਸ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੈਕਲਟੀ, ਮਨਰੇਗਾ, ਡੇਲੀਵੇਜ, ਮਿਡ-ਡੇ-ਮੀਲ, ਆਸ਼ਾ ਵਰਕਰ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨਾ, ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਭੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣਾ, 17-07-2020 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੇਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਨੂੰ "ਗਾਰੰਟੀਆਂ" ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੱਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੱਕੇ ਹੋਣਗੇ, ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕੋਈ ਕੱਚਾ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗੀ, ਕੈਸ਼ਲੈੱਸ ਬੀਮਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ।

ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਣਦੇਖਿਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਧਰਨੇ,

ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਜ਼ਹਾਰੇ, ਰੋਸ ਮਾਰਚ, ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੋਖਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਕੋਲੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਹਲਕੇ ਦੇ 50-60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਵਿਹਾਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਰਹਿਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਉਹ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਦਾ ਵਧਣਾ, ਔੜਤੋਂ ਰਾਹੀਂ ਪਏ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸੁਭ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੜਖਤਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਖਿਲਾਅ ਭੇਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੰਟ-ਖੜਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਆਨੋ-ਬਹਾਨੇ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਉਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਚੰਗੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜਾਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਤੁਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

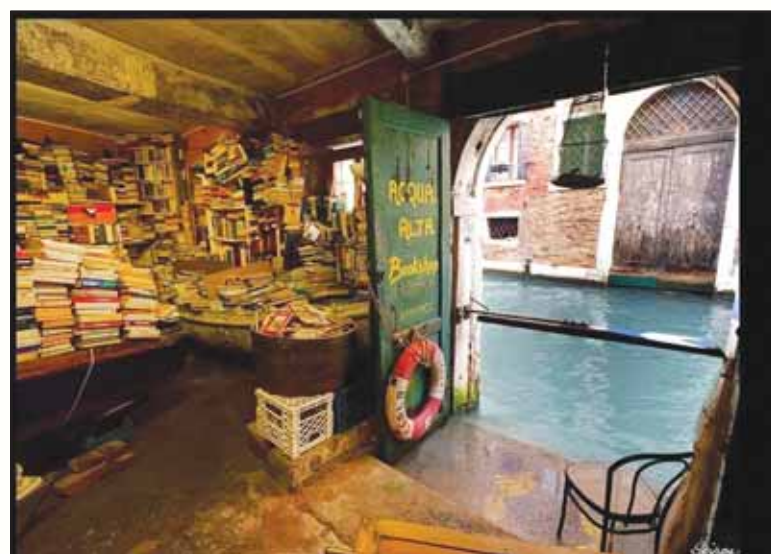
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਕਿਤਾਬਘਰ: ਐਕੂਆ ਐਲਟਾ

ਵੈਨਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕੂਆ ਐਲਟਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕੂਆ ਐਲਟਾ ਦਾ ਇਤਾਲਵੀ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚੜ੍ਹਨਾ (ਹਰਿਹਰ ਅਟੈਂਟਰ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੈਨਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇੱਥੇ ਹੜ੍ਹ ਆਉਂਦੇ

ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਡਿੱਗਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਆ ਟਿਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਐਕੂਆ ਐਲਟਾ ਨਾਮ ਦਾ ਅਰਥ "ਉੱਚੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁੱਕ ਸਟੋਰ" ਹੈ। ਇਸ ਦੁਕਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਟੋਂਬਾਂ, ਵਾਟਰਪਰੂਫ ਬਿਨ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਜਾਂ ਗੰਡੋਲਾ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੈਲੇ ਲੋਗਾ ਸਾਂਤਾ ਮਾਰੀਆ ਫਾਰਮੋਸਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇਹ ਦੁਕਾਨ ਬਾਹਰੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹਿਚਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ "ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਆਗਤ ਹੈ" ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਸੱਜਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਦਰਲੱਭ ਖੰਡਾਂ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੈਨਿਸ ਦੇ ਥੀਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੋਣ, ਇਤਾਲਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਿਕ

ਰਚਨਾਵਾਂ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਵਲ, ਸਦੀਵੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਅੰਦਰ

ਵਤਦਿਆਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ, ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਕੰਧ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਢੇਰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਹੋਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈ ਹਨ, ਜੋ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸਿੱਧਾ ਨਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਹੀ ਗੰਡੋਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਡੋਲੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਉਹ ਇਸ ਗੰਡੋਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣਾ ਚਾਅ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮਿਸਟਰ ਲੁਈਗੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਕਾਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨੌਂ ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਮਰਤਬਾਂ ਇਹ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਇੱਕ ਤਰਕੀਬ ਸੋਚੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਹੜ੍ਹ ਆਏ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਆਪ ਹੀ ਪਾਣੀ ਉੱਪਰ ਤਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਉਦਾਸ ਹੈ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਉਸ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੀ ਪਰਤ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਕਮਰਿਆਂ, ਕੈਂਪਸ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁੱਸ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਕ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਫਿਰ ਬਾਹਰੋਂ ਜਦ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਤੁਰਦੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅੰਦਰੋਂ ਜਰਜਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਕ ਖਾਲੀ ਵਜੂਦ ਬੀਤੇ ਦੀ ਯਾਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਕੁਝ ਅਜੇਹਾ ਹੀ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਇਕ ਝਟਕਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੱਗਾ ਸੀ ਜਦ ਰਾਜਸੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਨਵਾਬ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਲੋਕ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਕ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ। ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ ਅਤੇ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵੱਲ ਤਵੱਜੋ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਅਤੇ ਤਤਪਰਤਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਜੋਕੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਤਦਿਆਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਗਰਾਊਂਡ ਉਡੀਕਦੀ-ਉਡੀਕਦੀ ਬੱਕ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਕਦੇ ਇਸ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਬਾਸਕਟ ਬਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਸ ਗਰਾਊਂਡ ਦਾ ਹਉਕਾ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਦ ਇਸ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਯੋਗਾ ਕਲਾਸਾਂ ਲੱਗਣ ਪੈਣ ਤਾਂ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਉੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿੰਝ ਰੋਕ ਸਕਦਾ? ਕੀ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਾਨੀ ਭੰਡਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ? ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਖੇਡ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਲੂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਉਦਮ 'ਤੇ ਹੁਣ ਅਫਸੋਸ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੇ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਸਮੇਤ ਕਬੱਡੀ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੈਰਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉੱਗਿਆ ਘਾਹ, ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਚੀਸ ਧਰ ਜਾਂਦਾ। ਜਦ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਜਵਾਨੀ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗਵਾਉਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਅਜੇਹਾ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਲਜ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਦੇਖੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਦੇ ਇਸੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਚਾਰ

ਦਰਜਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸੀ ਸੁਹਿ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਘਰ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੀ ਆੜ ਲੈਣ ਲਈ ਇਕ ਮੰਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜਿਓਂ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜਸੀ ਸੁਹਿ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਹੁਣ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਕ ਦੋ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ

ਕਿ ਇਹ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਪਰ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤੀ।

ਜੁਬਲੀ ਹਾਲ ਦੀ ਛੱਤ ਵੰਨੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਰੰਗਾਂ, ਉੱਖਤੇ ਪਲੱਸਤਰ ਅਤੇ ਛੱਤ 'ਤੇ ਉੱਗੇ ਪਿੱਪਲਾਂ ਅਤੇ ਬੋਹੜਾਂ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਗਈ ਤਾਂ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਛਾਵੇਂ ਵੀ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਛੱਤ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪਿੱਪਲ ਅਤੇ ਬੋਹੜ ਜੁਬਲੀ ਹਾਲ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਕੇ, ਇਸ ਦਾ ਮਰਸੀਆ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਾਹਲੇ ਨੇ? ਕੀ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਹ ਜੁਬਲੀ ਹਾਲ ਜੋ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਸਮਾਗਮ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਰੌਣਕਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਬੋਰੋਣਕੀ ਦੀ ਜੂਨੇ ਪਿਆ, ਖੰਡਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਹੈ। ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਜਸ਼ਨ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਜੁਬਲੀ ਹਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਵੀਰਾਨਗੀ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗੀ ਹੁੰਦੇ ਕੋਰਨ ਜੋਗਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਰੁਆਂਸੇ ਚਿਹਰੇ ਇਸ ਦੀ ਬੋਰੋਣਕੀ ਨੂੰ ਧੁਆਂਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਲਾਸਾਂ ਲਈ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਕਮਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਤਰਲੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ +2 ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਜੰਦਰੇ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਕਾਰਨ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ

ਇਸ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ 80 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਥਾਈ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਸਮੇਤ 130 ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਟਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਸਥਾਈ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ, ਕੁਝ ਗੈਸਟ ਫੈਕਲਟੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੀਟੀਏ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ। ਕੀ ਅਜੇਹੇ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਨ

ਮਿਲਦਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਇੰਸ ਵਿਚ ਕੁਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਲਜ ਵਿਚਲੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਕਿਸ ਕਦਰ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਇੰਸ ਪਾਰਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਬੂਟੇ ਛਾਵਾਂ ਤਾਂ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਉੱਗੇ ਗੋਡੇ-ਗੋਡੇ ਘਾਹ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਦਿੱਖ ਪਾਰਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਘਾਹ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਪਾਰਕ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦਿੱਖ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਵਤਦਿਆਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਹੀ ਅਜੇਹੀ ਬਦਹਾਲੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਯੂ-ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਆਰਟਸ ਦੀਆਂ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਕਲਾਸਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਰੌਣਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ-ਚਾਲ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਜਨੂੰਨ ਕਮਾਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬਣਨ ਦਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਾਣਮੱਤੇ ਕਵੀ, ਖਿਡਾਰੀ, ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ, ਆਈਏਐਸ, ਆਈਪੀਐਸ, ਅਫਸਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਦਿ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਖੁਦ ਹੀ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਵਕਤ ਆਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਰਲੇ ਲੈਣੇ ਸਨ। ਯੂ ਬਲਾਕ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਵੇਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਲਾਸਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਕਦੇ ਨੋਬਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਅਚਨਚੇਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਰ-ਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਿਖਾਵਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ ਮਾਣਮੱਤਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ/ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਰਸੀਆ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੱਠ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਨਿਘਾਰ ਲਈ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਬੁਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੁਦ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਕੌਣ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਕਰੇਗਾ? ਵਿਦਿਅਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪੈਮਾਨੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦਾ ਇਹ ਰੰਗ।

ਕਦੇ ਆਈਏਐਸ, ਆਈਪੀਐਸ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਜਾਂ ਆਈਆਈਟੀ, ਆਈਆਈਐਮ ਜਾਂ ਏਮਜ਼ ਵਰਗੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨਾ। ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੁਣ ਗਾਇਬ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਾਕਸ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਆਈਏਐਸ ਜਾਂ ਆਈਪੀਐਸ ਕਿਵੇਂ ਬਣਨਗੇ? ਹੁਣ ਤਾਂ 'ਕੋਈ ਰਹਿਆ ਬੂਟਾ ਰਹਿਓ ਰੀ' ਵਰਗੀ ਹੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਾਂ ਅਫਸਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਪਰ ਜਦ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੀ ਆਈਏਐਸ ਤੋਂ ਆਈਲੈਟਸ ਤੱਕ ਸੁੰਗੜ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਕੋਲੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਦਰਅਸਲ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਡੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਧਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਦ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਤਿੜਕਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਦਿਆਂ ਵਿਚ ਚੀਸ ਧਰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਣਗੇ? ਉਮੀਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਸ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਹਰਜ਼ ਹੀ ਕੀ ਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਸੰਜੀਦਾ ਅਤੇ ਸਿਆਣਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਸ ਤਰਾਸਦੀ ਵੰਨੀ ਦੇਖੇ, ਸਮਝੇ, ਅੰਦਰੋਂ ਪਸੀਜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਿਹਤਮੰਦੀ ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾਣ ਅਤੇ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਮਾਣਮੱਤੀ ਆਭਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਬਣਾਵੇ।

ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਉਦਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਅੰਤਰੀਵ ਵੀ ਧੁਖਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸੂਬਾ ਮਾਰੂਥਲ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਿੱਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੋਰ ਦਾ ਪਿੰਡ ਬੀਨਣ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਭਾਵ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਪੀਣਯੋਗ ਪਾਣੀ

ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ
ਫੋਨ: 98889-40211

ਲਈ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਵਜੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਦੁਆਲੇ ਜਾਂ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਾਲੀ ਬੱਠਲ ਰੱਖ ਪਾਣੀ

ਪਾਣੀ, ਗਾਏ ਪਾਣੀ!

ਲੈਣ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣਾ ਸਿਰਫ ਔਰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਰੀਬ 7-8 ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਕਰੀਬ 80-90 ਫੁੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਬੁੱਧਾਬਾਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ 4-5 ਘੰਟੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਰਿਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ 2 ਜਾਂ 3 ਤਿੰਨ ਵਿਆਹ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਉਮਰਦਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮਰਦ ਨਾਚ-ਮੰਡਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ

ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੋਈ 'ਕੱਲੀ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਬਦਲੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਟੀ, ਅਨਾਜ ਜਾਂ ਚੌਲ ਵਗੈਰਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਚਲੇ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰਮੇਰ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਬਾਰ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 85 ਫੀਸਦ ਭਾਰਤ ਤੇ 15 ਫੀਸਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ 25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੈਸਲਮੇਰ ਵਾਂਗ ਇੱਥੇ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗਰਮੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਵਾਨੀ ਪਾਣੀ ਢੋਂਦਿਆਂ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਇੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਨੋਬਲ ਲੌਰੀਏਟ ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ

ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ ਨੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਦਿਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਕਮਾਏ ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਖਰਚੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਿਲੀਅਨੇਅਰ ਅਥਵਾ ਅਰਬਪਤੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਕਮਾਲਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ ਨਾਵਾਂ ਕਮਾਉਣ ਤੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ। ਹਾਲੇ ਕਿਹੜਾ ਬਸ ਹੈ? ਉਹ ਸੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਵੀ ਉਦੇਂ ਹੀ ਖੇਡ ਰਿਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਤਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਸਕ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਕਹਿੰਦੇ। ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਨੋਬਲ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਅਵਾਰਡ ਬੈਲਨ ਡੀ ਆਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਨੂੰ ਮਸੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਅਵਾਰਡ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਲਿਓਨਲ ਆਦਰੇ ਮੈਸੀ ਨੂੰ 8 ਵਾਰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ।

ਲੋਕ ਉਹਦਾ ਨਿਕਾ ਨਾਂ 'ਲਿਓ' ਜਾਂ 'ਮੈਸੀ' ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਉਸ ਤੋਂ 27 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੇ ਉਹਦੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੀ ਡਿਆਗੋ ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ 2 ਇੰਚ ਲੰਮੇਰਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਮੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖਿਡਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟਿਆਨੋ ਰੋਨਾਲਡੋ ਤੋਂ 7 ਇੰਚ ਛੁਟੇਰਾ ਹੈ। ਮੈਸੀ ਦਾ ਕੱਦ ਕੇਵਲ 5 ਫੁੱਟ 7 ਇੰਚ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਦੇ ਜੁੱਸੇ 'ਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਜਲੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬਾਲ ਨਾਲ ਏਨਾ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਦੇ ਜਿਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੌੜ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੀ, ਬਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਅਪ ਵੀ ਓਨਾ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੌੜ ਸਕਦਾ। ਇੰਜ ਲੱਗਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਚੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ।

ਫੋਰਬਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਨੁਸਾਰ 2009 ਤੋਂ 2014 ਦਰਮਿਆਨ ਮੈਸੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਰਿਹਾ। 2019 ਤੋਂ 2022 ਤਕ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਕਮਾਏ। 2011, 2012 ਤੇ 2023 'ਚ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸੱ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। 2020 ਤੇ 2023 ਦਾ ਉਹ ਲੌਰੀਅਸ ਵਰਲਡ ਸਪੋਰਟਸਮੈਨ ਆਫ਼ ਦਾ ਯੀਅਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੂਜਾ ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਖੇਡ ਆਮਦਨ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੋਈ ਹੈ।

ਗੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਮੈਸੀ ਨੇ 39 ਵਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲਾ ਲੀਗਾ ਖੇਡਦਿਆਂ 474 ਗੋਲ ਕੀਤੇ, 36 ਹੈਟ ਟ੍ਰਿਕ ਮਾਰੇ ਤੇ 18 ਗੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ। 109 ਗੋਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ। ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ 800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦਾ ਡ੍ਰਿਬਲਰ ਹੈ। ਡੀਗੋ ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਰਸ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ 'ਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੇ 2022 ਦਾ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ 7 ਗੋਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 26 ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜੋ ਅਜੇ ਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। 2023 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਠਵਾਂ ਬੈਲਨ ਡੀ ਓਰ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ।

ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੀ 'ਡ੍ਰਿਬਲਿੰਗ' ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਜਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਮੈਸੀ ਵੀ ਸਮੱਧਰ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦੀ 'ਸੈਂਟਰ ਆਫ਼ ਗ੍ਰੈਵਿਟੀ' ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੰਮੇਰੇ ਕੱਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

'ਕੁਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ' ਸੌਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਸੀ ਪੰਜ ਛੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡ੍ਰਿਬਲਿੰਗ ਦੀ ਚੁਸਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਤ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੋਲ ਦਾਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਗੋਲ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨਰ ਦੀਆਂ ਕਿੱਕਾਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਿੱਕਾਂ ਤੇ ਪੈਨਲਟੀ ਕਿੱਕਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਗੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਸ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੋਲ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 24 ਜੂਨ 1987 ਨੂੰ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਖੇ ਰੋਸਾਰੀਓ ਦੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋਰਜ ਮੈਸੀ ਦੇ ਘਰ ਸੇਲੀਆ ਮਾਰੀਆ ਕੁਕਟੀਨੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਜੋਰਜ ਮੈਸੀ ਉਦੋਂ ਸਟੀਲ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀਲੀਆ ਮਾਰੀਆ ਮੈਗਨਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਓ ਤੀਜਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਭੈਣ। ਜੋਰਜ ਮੈਸੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਸਪੈਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਤਾਲਵੀ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਹੈ। ਉਹ ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਇਟਲੀ ਮੂਲ ਦੀ ਸੀ।

ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਸਦਿਆਂ ਉਹ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੀ ਖੇਡ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕੀ ਬਣ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਮੈਸੀ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਨਿੱਕੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ ਰੋੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਲੋਕ ਕਲੱਬ ਗਰੈਨਡੋਲੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਨਾਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲੱਬ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ ਦੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਖਿਡਾ ਲਿਆਉਂਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਜੋਰਜ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਕੋਚਿੰਗ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਾਨੀ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਸੀ ਜਦੋਂ ਗੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਉਗਲ ਉਠਾ ਕੇ ਗੋਲ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੱਚ ਐਡਰੀਆਂ ਕੋਰੀਆ ਉਹਦੇ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸੀ ਛੇ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰੋਸਾਰੀਓ ਕਲੱਬ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ। 6 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ 500 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ 'ਤੇ '87 ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ' ਰੱਖ ਲਿਆ। ਉਹ ਨਿੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ 'ਬਾਲ ਟ੍ਰਿਕ' ਵਿਖਾ ਕੇ ਦਰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਕੈਰੀਅਰ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ। 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ 'ਗ੍ਰੋਬ ਹਾਰਮੇਨ ਡੈਫੀਸ਼ੈਂਸੀ' ਦਾ ਰੋਗੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਲਾਜ ਲਈ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬੈਰੇਪੀ ਦਾ ਖਰਚਾ 1000 ਡਾਲਰ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨੀ 'ਚੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਿਊਏਵੋਲ ਕਲੱਬ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਲੱਬ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਮੈਸੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਖਿਡਾਰੀ ਬਿਊਨਿਸ ਏਅਰਜ਼ ਦੇ 'ਰਿਵਰ ਪਲੇਟ' ਕਲੱਬ ਦਾ ਪਾਬਲੋ

ਐਮਾਰ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਰਿਵਰ ਪਲੇਟ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਪਾਬਲੋ ਐਮਾਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰੋਨਾਲਡੋ ਦਾ ਫੈਨ ਬਣ ਗਿਆ। 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੀ ਯੂਥ ਅਕਾਡਮੀ 'ਲਾ ਮਾਸੀਆ' ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਹ ਗ੍ਰੋਬ ਹਾਰਮੇਨ ਡੈਫੀਸ਼ੈਂਸੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਸਾਲ 'ਲਾ ਮਾਸੀਆ' ਅਕੈਡਮੀ 'ਚ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਫਰਵਰੀ 2002 'ਚ ਉਹ ਰਾਇਲ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਫੁੱਟਬਾਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ

ਬਣ ਕੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਬੀ ਟੀਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਕੜੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲੀ। 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ 'ਬੋਬੀ ਡਰੀਮ ਟੀਮ' ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ ਜੋ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੇ ਨਵਯੁਵਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜੀ ਟੀਮ ਸੀ। 2002-3 ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 30 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ 36 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਇਕ ਮੈਚ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਜਬੂਤੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਕਰੈਕ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ 10 ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਦੋ ਗੋਲ ਹੋਰ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਣਹਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਲੱਬਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉਤੇ ਡੋਰੇ ਪਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਰੰਗਭਾਗ ਲਾਏ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਹੈਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 5 ਫੁੱਟ 7 ਇੰਚ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੁੱਸਾ ਕੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਮੈਸੀ 17 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਫੁੱਟਬਾਲ ਕਲੱਬ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੇ 2004 ਤੋਂ 2021 ਤਕ 778 ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 672 ਗੋਲ ਕੀਤੇ। 268 ਗੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਉਹ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ। ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 35 ਖਿਤਾਬ ਮਿਲੇ। 10 ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਲਾ ਲੀਗਾ ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ, 7 ਵਾਰ ਕੋਪਾ ਦੈੱਲ ਰੇ, 4 ਵਾਰ ਯੂਈਐੱਫਏ ਚੈਂਪੀਅਨਜ਼ ਲੀਗ, 8 ਸਪੈਨਿਸ਼ ਸੁਪਰ ਕੱਪ, 3 ਯੂਈਐੱਫਏ ਸੁਪਰ ਕੱਪ ਤੇ 3 ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤੇ। 2021 ਤੋਂ 2023 ਤਕ ਮੈਸੀ ਪੈਰਿਸ ਸੇਂਟ-ਜਰਮਨ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਸੀ ਨੇ 75 ਮੈਚ ਖੇਡੇ, 32 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਤੇ 35 ਗੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲੀਗ ਅੱਵਲ ਦੇ 2 ਟਾਈਟਲ ਜਿੱਤੇ। 1 ਟਰਾਫੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨਜ਼ ਦੀ ਜਿੱਤੀ। 2023 ਤੋਂ ਉਹ ਇੰਟਰ ਮਿਆਮੀ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡ ਰਿਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਕਲੱਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ 2006 ਤੋਂ ਖੇਡਦਾ ਆ ਰਿਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ 178 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੈਚ ਖੇਡਦਿਆਂ 106 ਗੋਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ 53 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ। ਉਹ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਖਰਲਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ 2006, 2010, 2014, 2018 ਤੇ 2022 ਪੰਜ ਵਾਰ ਖੇਡ ਚੁੱਕੇ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੇ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ 5 ਵਾਰ ਖੇਡਣ ਤੇ ਛੇਵੀਂ ਵਾਰ ਖੇਡਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਸਿਰੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ 5 ਵਾਰ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਖੇਡਿਆ ਬਲਕਿ 2022 ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਵੀ ਹੈ। 2014 ਦੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਉਪ ਜੇਤੂ ਸੀ। 2021 ਦਾ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕੱਪ ਵੀ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ 2007, 2015 ਤੇ 2016 ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੱਪਾਂ ਦਾ ਉਪ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। 2008 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਵੀ ਮੈਸੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।

ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਖਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਵਾਰਡ ਬੈਲਨ ਡੀ ਓਰ ਉਸ ਨੂੰ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਚਤੁਰੀ ਉਮਰੇ 2009 'ਚ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 2010, 2011, 2012, 2015, 2019 ਤੇ 2023 ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। 2009 ਵਿਚ ਉਹ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਪਲੇਅਰ ਆਫ਼ ਦਾ ਈਅਰ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਪਲੇਅਰ ਆਫ਼ ਦਾ ਈਅਰ, ਇਕ ਵਾਰ ਗੋਲਡਨ ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਵਾਰਡ, 6 ਵਾਰ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਗੋਲਡਨ ਸ਼ੂ ਅਵਾਰਡ, 3 ਵਾਰ ਯੂਈਐੱਫਏ ਬੈੱਸਟ ਪਲੇਅਰ ਇਨ ਯੂਰਪ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ 2014 ਤੇ 2022 ਵਿਚ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਗੋਲਡਨ ਬਾਲ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲੇ। 8 ਵਾਰ ਲਾਲੀਗਾ ਟਾਪ ਸਕੋਰਰ ਦੀ ਟਰਾਫੀ ਜਿੱਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। 6 ਵਾਰ ਉਹ ਯੂਈਐੱਫਏ ਚੈਂਪੀਅਨਜ਼ ਲੀਗ ਦਾ ਟਾਪ ਸਕੋਰਰ ਬਣਿਆ। 2021 'ਚ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬੈੱਸਟ ਪਲੇਅਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਕੋ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ 672 ਗੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਕਲੱਬ ਲਈ ਕੀਤੇ।

ਮੈਸੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਦਾ ਜੇਤੂ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਣ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸੁਫਨਾ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਆਖ਼ਰ 2022 ਵਿਚ ਕਤਰ 'ਚ ਹੋਏ ਫੀਫਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਚਿਰਕੋਣੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਜਿਤਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ 7 ਗੋਲ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਕੀਤੇ ਤੇ 3 ਗੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਬਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਆਖ਼ਰ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਕਤਰ ਕੱਪ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲਡਨ ਬਾਲ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ।

2021 ਵਿਚ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਟਾਪ ਸਕੋਰਰ ਤੇ ਸਰਬੋਤਮ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਇੰਟਰ ਮਿਆਮੀ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡ ਰਿਹੈ। ਕਲੱਬ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲੀਗ ਕੱਪ ਜਿਤਾਇਆ। ਉਹ ਪਕੇਰੀ ਉਮਰੇ ਇਕੋ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਚ 10 ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਐਮਵੀਪੀ ਯਾਨੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਰੱਖੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ 8 ਵਾਰ ਬੈਲਨ ਡੀ ਓਰ ਅਵਾਰਡ, ਇਕੋ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 91 ਗੋਲ, ਲਾਲੀਗਾ ਵਿਚ 474 ਗੋਲ, ਯੂਰਪ ਦੇ ਇਕੋ ਸੀਜ਼ਨ 2011-12 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 91 ਗੋਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਹਨ।

ਮੈਰੀਡੋਨਾ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2006 ਵਿਚ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਰਸ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ। ਫੀਫਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 2018 ਸਮੇਂ ਰੂਸ ਵਿਚ ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਤੇ ਮੈਸੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉੱਜ 2019 ਤਕ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਵਜੋਂ ਮੈਸੀ, ਮਾਰਾਡੋਨਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਜੋਅ ਫਰੇਜ਼ੀਅਰ, ਫੈਡਰਰ ਤੇ ਨਡਾਲ ਅਤੇ ਬੋਰਗ ਤੇ ਮਕੈਨਰੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚਲਦੇ ਸਨ, ਉਦੇਂ ਰੋਨਾਲਡੋ ਬਨਾਮ ਮੈਸੀ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਸੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 2024 'ਚ 135 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਅੰਕੀ ਗਈ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਆਪੇ ਬਣਾ ਲਓ ਕਿੰਨੇ ਬਣਦੇ ਹਨ? ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਨਾਮਣਾ ਕਮਾਉਣ 'ਚ ਮੈਸੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਟਿਆਨੋ ਰੋਨਾਲਡੋ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 260 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਵੀ ਬਣਦਾ ਤਣਦਾ ਤੇ ਕੱਦ ਕਾਨ ਵੀ ਛੇ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਦੋ ਇੰਚ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਸੀ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਨ 'ਚ ਦਰਿਆ ਦਿਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਰਚ 2010 ਤੋਂ ਯੂਨੀਸੈੱਫ ਗੁਡਵਿੱਲ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਣ ਕੇ ਯੂਨੀਸੈੱਫ ਨੂੰ ਮਿਲੀਅਨਜ਼ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਫੰਡ, ਆਪਣੀ ਲਿਓ ਮੈਸੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੰਡ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡ ਦੇਣੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰੋਨਾਲਡੋ ਵੀ ਬਬੇਰਾ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹੈ। ਉਹ ਮੈਸੀ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ। ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਤਕ ਖੇਡਦੇ ਤੇ ਕਦੇ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਿਨਾਂ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਹੀ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਖਾਲੀ ਹੱਥ। ਆਪਣੀ ਕਿਰਿਆ ਸੋਧਣ ਲਈ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਰੇਤੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਸਾਰਦੇ ਹਨ। ਬਰਤਨ ਵੀ ਰੇਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਅਰਬੀ ਕੀ ਗਫਨ' ਨਾਮਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ 600 ਫੁੱਟ ਦੇ ਕਰੀਬ ਡੂੰਘਾ। ਉਥੇ ਲੋਕ ਘਰੇ ਲਿਆਂਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਕਥਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਕਿ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਘਿਓ ਤਾਂ ਦੋ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ। 10-12 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 80-85 ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣਾ ਹੀ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਛੁੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਾਲ 'ਚ 3-4 ਵਾਰੀ ਹੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਲ ਸਰੋਤ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੇਢ-ਦੋ ਸੌ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਣੀ ਭਰੀ ਮਸ਼ਕ ਨੂੰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਖਿੱਚਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਉਸ ਮਸ਼ਕ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਬੱਠਲ ਵਿਚ ਭਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਮਸ਼ਕਾਂ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੂਹੀ ਵਿਚਲਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਔਰਤਾਂ ਖੂਹੀ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰ ਆਉਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਚੀਆਂ ਖੂਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਬੇਰੀਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਤਲਾਬ 'ਚ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਬੇਰੀਆਂ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਬੇਰੀ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਓਵਰਫਲੋ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਬੇਰੀਆਂ ਭਰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੀਆਂ 'ਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ

ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਇਹ ਬੇਰੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਪਥਰੀਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਖੂਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਧੋਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਪਾਣੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪੀਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਤਹਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ-ਪੱਥਰ ਡਿੱਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਵੀ ਸੁੱਕਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਫ਼ਾਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਚੈਨਲ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੱਚੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੱਕੀਆਂ ਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੇਰ ਨਾਲ ਹੁਣ ਟੈਂਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ

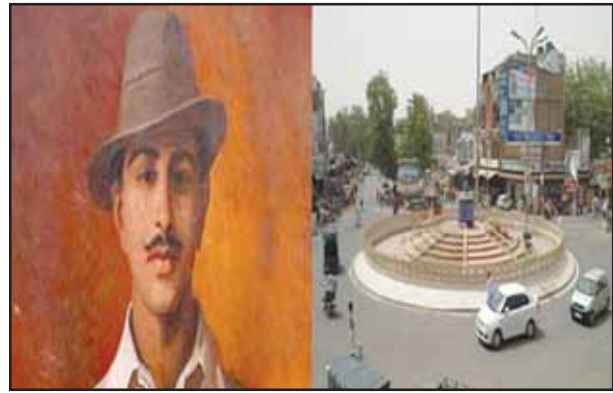
ਟਰੈਕਟਰ ਹਨ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਬੇਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀਪਾਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੇ ਇੱਕ ਟੈਂਕਰ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਘਰਾਂ 'ਚ ਸਪਲਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਂਕਰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਲੋਕ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10ਯ10 ਦੇ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਟੈਂਕ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਟਾਂਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। 20-25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ, ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ 'ਚ, ਸਿਰ ਤੇ ਨਸਾਂ 'ਚ ਦਰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗਰਭ ਧਾਰਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੀਰੀਅਡ 7-8 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਅੱਠਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਤੇ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਹੀਨੇ ਕੁ

ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਔਸਤ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਦਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹੀ ਮੰਜ਼ਿਲ। ਘੜਿਆਂ, ਮਟਕਿਆਂ, ਮਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਇਕੱਲੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 80-85 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਝੁਕੀ ਹੋਈ ਕਮਰ, ਇੱਕ ਹੱਥ ਲਾਠੀ ਤੇ ਦੂਜੇ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੱਠਲ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਦ ਤੇ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਰ ਘਰ ਜਲ, ਹਰ ਘਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਕੀਮ ਇੱਥੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ, ਕਦੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ!

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਪਰਨਾਏ ਪਿੰਡ, ਚੌਕ ਤੇ ਕਸਬੇ

ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 1931 'ਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਫਾਹੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2018 ਵਿਚ ਇਸ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ

ਯਾਦ ਨੂੰ ਪਰਨਾਏ ਹੋਰ ਪਿੰਡ, ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਕਸਬੇ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸਦਾ ਜਨਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਜੜ੍ਹਾਂਵਾਲਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਏਥੇ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ 1898 ਵਿਚ 25 ਏਕੜ ਬੰਬਰ ਭੂਮੀ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਨੰਬਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੜ੍ਹਾਂਵਾਲਾ ਚੌਕ ਨੰਬਰ 105 ਹੋ ਗਿਆ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬੰਗਾ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਿਹੜਾ ਉਸਦੇ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਦੇ ਨੇੜਲਾ ਕਸਬਾ ਸੀ।

ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ।

ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਕਾਰਨ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅਮਲ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਮਸ ਮਹਿਮੂਦ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੇ ਤਾਤਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਤੁਰੰਤ ਅਮਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 8 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਅਮਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੀ ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਤਰਾਂ ਉੱਤਰ ਇਹ ਸੀ 'ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਏਡਾ ਮੁੱਲ ਪਵੇਗਾ ਉਸਨੇ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ' ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਬੋਲ ਅੱਜ ਵੀ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੌਕ ਦੀ ਨਾਂ ਬਦਲੀ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਗਾ ਨੇੜਲੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ ਦੀ ਧੀ ਵਿਦਿਆਵਤੀ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਹ ਰਾਣੀ ਬਣਾ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ। ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੱਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਓਧਰ ਦੇ ਬੰਗਾ ਵਿਚ।

ਸੰਨ 2017 ਦੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਜੜ੍ਹਾਂਵਾਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਾਲੀ ਉਸ ਬੇਰੀ ਦੀ ਵੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਖੱਲੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਖੇਡਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲਾ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਓਧਰੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਉਤਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾ ਵੱਸੇ ਹਨ ਤਾਂ ਏਧਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਓਧਰ ਦੇ ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਇਸਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਉੱਭਰ ਆਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਟਕੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ

ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਏਨਾ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਪਲ-ਪਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ। 30 ਜਨਵਰੀ 1929 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦੋ ਬਰਤਾਨਵੀ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਵੀਆਂ ਵੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕਚਹਿਰੀ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਪਤੀ ਵੀ ਜੱਜ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ (ਮਾਲਕ ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੇ ਯੂਨੀਸਟਾਰ ਬੁੱਕਸ) ਨੂੰ ਨਾਟਕਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ 'ਗੁਨਾਹਗਾਰ' ਨਾਟਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੰਗਮੰਚ ਕਰਮੀ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਵਿਰਸਾ ਵਿਹਾਰ ਕੇਂਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਖੇਡਿਆ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਵਸਾਏ ਪ੍ਰੀਤਨਗਰ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਵੀ।

ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ! ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਢਾ ਸਾਹਿਬ ਪੰਚਕੂਲਾ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਮਾਸੀ ਸੁੰਦਰਾਂ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਮੈਂ 1951 ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਮੇਂ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮਾਸ਼ਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇੜਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੋਰ ਕੇ ਉਥੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਦੀ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਤੇ ਕਦੀ ਸੁੱਕੀ। ਏਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਜੇ ਘੱਗਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਅੰਬਾਲਾ-ਕਾਲਕਾ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪਟੜੀ ਪੈ ਕੇ ਘੱਗਰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਵਾਲਾ ਫਲਾਈਓਵਰ ਨਹੀਂ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਫੋਨ: 91-98157-78469 Sandhugulzar@yahoo.com

ਸੀ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਪਤਾਹ ਤੋਂ ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋੜਵੰਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵੀ ਦਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਹੈ। ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਸਮੇਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਬਾਨੀ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਛੇਤੀ ਏਸ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਲੈਬਰਟਰੀ, ਡਾਇਗਨੋਸਟਿਕ ਸੈਂਟਰ, ਡੈਂਟਲ ਕਲੀਨਿਕ ਤੇ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਸੈਂਟਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਏਸ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ 51 ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵਚਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਸਕਿੱਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਬਰਟਰੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਡਾਇਲਿਸਿਸ ਕਿੱਟਾਂ ਦੇਣ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੁਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਨੀ ਓਬਰਾਏ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਦਾਨੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ!

ਅੰਤਿਕਾ —ਗੁਰਜੀਤ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰੀ— ਦਾਦਾ ਦੱਸਦਾ ਏ, ਇੱਕ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਗਫੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਤੇਲੀ ਕੋਲ ਵਾਲਾ, ਫੀਨ੍ਹਾ ਨੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਚਾਚੀ ਜੈਨਬ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਬਾਲਾਂ ਦੀ ਚਾਚੀ ਸੀ ਕਿੰਨਾ ਓਸ ਸੁਆਣੀ ਔਦਰ, ਸਬਰ-ਸਬੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅੰਬਰਸਰ ਦੀ ਜੂਹ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ, ਫੇਰ ਅਟਾਰੀ ਟੋਸਣ ਥੀ ਈਚੇਗਿੱਲ, ਲਹੌਰਾਂ ਤੀਕਰ ਗੋਤਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿੰਦਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੀ ਬਣਿਆ, ਉਹ ਦਿਨ ਭੁੱਲਿਆਂ ਭੁੱਲਦਾ ਨਈਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹਰ ਸਾਕ-ਸਕੀਰਾ, ਕਿੰਨਾ ਗੁਰਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਘੁਰਨਿਆਂ 'ਚ ਘੁਸੇ ਹੋਏ ਲੋਕ

ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਘਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਲੋਕ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਦਿਲ! ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬੀਜ ਨਹੀਂ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ। ਸੋ, ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਖੁਦਸਰੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ!

ਬਲੱਗ ਅਤੇ ਤਣਾਵ-ਗੁਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹੈ—'ਖੋਲ ਦਿੰਦਾ ਦਿਲ ਜੇ ਤੂੰ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਯਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, / ਖੋਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਨਾ ਏਦਾ ਅੱਜ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ'!

ਸਾਡਾ ਸਮਾਂ ਦਲਾਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਲਾਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੱਤੀ ਥਾਂ; ਘਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਵਿਹੜਾ' ਹੈ (ਸਰੋਤ: ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕੋਸ਼, ਲੇਖਕ ਕਿਰਪਾਲ ਕਜ਼ਾਕ (ਪ੍ਰੋ.))।

ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦਲਾਨ ਡੱਬੀਆਂ ਵਰਗੇ ਕਮਰਿਆਂ, ਬਲਕਿ 'ਕਮਰੀਆਂ', ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। 'ਮੀ ਟਾਈਮ' (ਮੇਰਾ ਵਕਤ) ਅਤੇ 'ਮੀ-ਸਪੇਸ' (ਮੇਰੀ ਥਾਂ) ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਬਲੱਗ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਰ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦਲਾਨ ਇੱਕ ਹਾਲਨੁਮਾ ਬਹੁ-ਖਣੇ ਲੰਮੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਮੰਜੇ ਠੱਡਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਭ ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛੜ ਉਸ ਥਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦਲਾਨ ਵਿਚ ਅੱਠ ਮੰਜੇ ਠੱਡਦੇ ਸਨ, ਦੋ ਬਰੋ-ਬਰਾਬਰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ।

ਘੁਸ, ਘੁਸਣਾ, ਘੁਸਰਨਾ, ਘੁਸੜਨਾ ਧਸਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਘੁਰ ਜਾਂ ਘੁਰਨਾ ਜੰਗਲੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਘਰ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਨ, ਵਨਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ—'ਹੋਇ ਸਤਾਣਾ ਘੁਰੈ ਨ ਮਾਵੈ' (ਸ.ਗ.ਗ.ਸ.ਅੰਗ 1286)

ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ 'ਸਾਡਾ ਦਲਾਨ 16 ਜਾਂ 18 ਖਣਾਂ ਦਾ ਹੈ!'

ਘੁਸਣਾ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਅਰਥ ਭੁੱਲਣਾ-ਚੁਕਨਾ ਵੀ ਹੈ—'ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਗਣਤੈ ਘੁਸੀਐ ਦੁਖੇ ਦੁਖਿ ਵਿਹਾਇ'॥ (ਅੰਗ 314) ਅਤੇ 'ਬਹਿ ਜਾਇ ਘੁਸਰਿ ਬਗੁਲਾਰੇ'॥ (ਅੰਗ 312)

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ ਫੋਨ: +91-98766-55055

ਘੁਰਨਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਰਥ ਗਰਜਣਾ ਹੈ—'ਘੁਰਨਿ ਘਟਾ ਅਤਿ ਕਾਲੀਆ' (ਅੰਗ 1102) ਅਤੇ 'ਘੁਰੇ ਨਗਾਰੇ' (ਚੰਡੀ3)—ਸਰੋਤ: ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ।

ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਛੱਤ ਉਪਰ ਸੌਂਦੀਆ ਸੀ। ਸਭ ਮੰਜੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਛੱਤ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਛੱਤ ਉਪਰ ਮੰਜਿਆਂ ਉਪਰ ਪਏ/ਬੈਠੇ ਗੁਆਢੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਘੁਸਣ ਅਤੇ ਹੁੜਨ/ਤਾਤਨ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਘੁਸਣਾ ਮਰਜੀ ਹੈ; ਹੁੜਨਾ ਮਜ਼ਬੂਰੀ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਹੈ; ਦੂਸਰੇ ਵਿਚ ਪਰ-ਇੱਛਾ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੰਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਸਦਭਾਵ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਗਲਬਾਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਘੁੱਟਿਆ-ਵੱਟਿਆ ਬੰਦਾ ਅਲੱਗ

'ਪਰਾਈਵੇਸੀ' (ਨਿੱਜਤਾ) ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਰਲ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਫਾਸਟ ਫੂਡ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦੇ। ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਥੇ ਅਜੇ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ

ਖਾਣੇ ਵੇਲੇ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ-ਪਾਣੀ ਛਕਦੇ ਹਨ!

ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ, ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਕੱਤਾ, ਇਕੱਲਤਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਮੇਲ-ਗੋਲ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਕੱਲਤਾ ਅਲਹਿਦਗੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰਿਲੀਵਜ਼; ਆਈਸੋਲੇਸ਼ਨ, ਡਿਪਰੈਸਜ਼' (ਸੰਗ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਕਤਾ/ਇਕੱਲਤਾ ਖਿੰਨਤਾ/ਉਦਾਸੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ)।

ਇਕੱਲਤਾ ਕਾਰਨ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ 'ਸਟਰੈੱਸ' ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ੇਅਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਦੱਸਣਾ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਕਲੇਜ਼ਾ ਤਾਂ ਫਟਣਾ ਹੀ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ/ਜੁ ਹਉਕਾ ਵੀ ਭਰਦਾ ਸੀ ਸਾਹਵਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ (ਪਾਤਰ)। ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਹਨ—'ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜੀਅ ਨਾ ਬੋਲੇ/ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ 'ਫ੍ਰੈਂਡ' ਘਨੇਰੇ'!

ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਝਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ—'ਜਬ ਲਗੁ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ'॥ (ਸ.ਗ.ਗ.ਸ.ਅੰਗ 661)। ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕਲੇਸ਼ ਸੰਵਾਦਹੀਣਤਾ ਜਾਂ ਹਉਮੈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇੱਕ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਣਬੋਲਣੀ ਕਾਰਨ ਪਰਚੀਆਂ ਉੱਪਰ ਲਿਖ ਕੇ ਗਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਦੇਸ਼ ਵਾਲੀ ਪਰਚੀ ਕੰਧ ਉੱਪਰ ਲਗੇ ਇੱਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਪਰਚੀਆਂ ਨਾਲ ਠੂਸਿਆ ਗਿਐ। ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਲੜਕੀ (ਨਾਇਕਾ)

ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਕੁਪੱਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਹੁਕਮ ਦਾਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਆ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕੱਲ-ਮ-ਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਦੀ ਕਈ ਬੱਚੇ ਨਿੱਜ-ਕਮਰੇ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਭੰਗ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅਜਿਹਾ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੱਥਾਂ, ਮਹਿਫਲਾਂ, ਮਿਲਣੀਆਂ, ਮਿੱਤਰ ਮੰਡਲੀਆਂ, ਸਾਂਝਾਂ ਲੁਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਨਵ ਦੀ ਹੋਣੀ ਮੋਬਾਈਲ/ਮਸ਼ੀਨ/ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ/ਡਿਜਿਟਲ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਬਾਂਦੀ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਦੀ ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਾਰੂ ਸੀ, ਹੁਣ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਮਸ਼ੀਨ ਬੰਦੇ ਲਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬੰਦਾ ਮਸ਼ੀਨ ਲਈ! ਮਸ਼ੀਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਦਾਰੂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ।

ਪਹਿਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤਿੰਜਣ ਵਿਚ ਚਰਖਾ ਕੱਤਦੀਆਂ ਕੱਤਦੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਢਿੱਡ ਦੀ ਗੈਸ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਮਨ ਹਲਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦਿਲ ਤੋਂ ਭਾਰ/ਗੁਬਾਰ ਲਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਘੁਰਨੇ ਵਿਚ ਘੁਸਣਾ ਘੋਰ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਧਸਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਾਂਗੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ 'ਹਾਏ-ਹੈਲੋ' ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਕੱਲਤਾ ਜੇ ਹਟੇਗੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘਟੇਗੀ ਜ਼ਰੂਰ।

ਨਿਦਾ ਫਾਜ਼ਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਗਜ਼ਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਹੈ—

“ਉਠ ਕੇ ਕਪੜੇ ਬਦਲ ਘਰ ਸੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ, ਜੋ ਹੂਆ ਸੋ ਹੂਆ। ਰਾਤ ਕੇ ਬਾਦ ਦਿਨ ਆਜ ਕੇ ਬਾਦ ਕਲ, ਜੋ ਹੂਆ ਸੋ ਹੂਆ। ਜਬ ਤਲਕ ਸਾਸ ਹੈ ਭੂਖ ਹੈ ਪਿਆਸ ਹੈ ਯੇ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਰਖ ਕੇ ਕਾਂਧੇ ਪੇ ਹਲ ਖੇਤ ਕੀ ਔਰ ਚਲ, ਜੋ ਹੂਆ ਸੋ ਹੂਆ।

ਅਲਾਇਆ ਦਾ ਖੇੜਾ

ਇਸੇ ਸਾਲ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ' ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਲਾਇਆ ਐੱਫ. ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਹਾਸਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। 28 ਨਵੰਬਰ 1997 ਨੂੰ ਜਨਮੀ ਅਲਾਇਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਆਰੰਭ 2020 ਵਿਚ ਕਮੇਡੀ ਫਿਲਮ 'ਜਵਾਨੀ ਦੀਵਾਨੀ' ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਇਨਾਮ ਵੀ

ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2022 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਫਰੈਡੀ', 'ਆਲਮੋਸਟ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਜੇ. ਮੁਹੱਬਤ' ਤੇ 'ਯੂ-ਟਰਨ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ 2024 ਵਿਚ 'ਬੜੇ ਮੀਆਂ ਛੋਟੇ ਮੀਆਂ' ਤੇ 'ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ'। ਅਲਾਇਆ ਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਪੂਜਾ ਬੇਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਕਬੀਰ ਬੇਦੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਾਨੀ ਪ੍ਰੋਤਿਮਾ ਬੇਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਸੀਕਲ ਡਾਂਸਰ ਸੀ।

—ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦਾ ਜਲਵਾ

ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਲਟੀ-ਸਿਟੀ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਖੂਨ ਹੈ, ਉਸੇ ਦਾ ਜਾਦੂ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਹੈ।"

ਆਮਨਾ ਕੌਰ

ਮੈਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।" ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਦਿਲ ਦੀ ਇਮੋਜੀ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਟੀਵਲ ਲਈ ਪੀ.ਵੀ.ਆਰ. ਸਿਨੇਮਾ ਅਤੇ ਆਈਨਾਕਸ ਮੂਵੀਜ਼ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਖਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਫਿਲਮ 'ਜਬ ਵੀ ਮੈਟ' ਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਦਾ ਟਰੇਲਰ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਬਕਿੰਘਮ ਮਰਡਰਜ਼' ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਦਿ ਬਕਿੰਘਮ ਮਰਡਰਜ਼' ਨੂੰ ਬੀ.ਐੱਫ.ਆਈ. ਲੰਡਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ (2023) ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੀਓ ਐੱਮ.ਏ.ਐੱਮ.ਆਈ. ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ 2023 ਵਿਚ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ ਅਦਾਕਾਰਾ ਮੇਘਨਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਦਾਇਰਾ' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ।

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਚਿਫੂਜੀ' ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀਰੋ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜੈਕੀ ਸ਼ਰਾਫ, ਸੁਨੀਲ ਸੈੱਟੀ, ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਕੁਲਭੂਸ਼ਣ ਖਰਬੰਦਾ, ਰੀਨਾ ਰੌਇ, ਮੁਕੇਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਅਵਤਾਰ ਗਿੱਲ ਤੇ ਪੁਨੀਤ ਈਸਰ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕੁੱਲ ਬਜਟ 15 ਕਰੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ 36 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਹੀ

ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਕਰੀਨਾ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਵਧੀਆ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ। ਉੱਝ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਫਲਾਪ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਹੱਪਣ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਾਮ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ 'ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ' ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਸੰਸਾਰ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਹਵਾ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਭਾਵੇਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉਲੀਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹਟਵੇਂ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ 'ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ' ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸੇ ਸਾਲ 10 ਮਈ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਉੱਤੇ ਕੁੱਲ 35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 65 ਕਰੋੜ

ਤਾਪਸੀ ਪੰਨੂ, ਭੂਮੀ ਪਤਨੇਕਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਅਤੇ ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ। ਉਹ ਉੱਝ ਵੀ ਨਿਰਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਸਤ੍ਰੀ 2' ਨੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਦੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ

ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਲਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਕਮਾਈ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ। ਫਿਲਮ 'ਮਿਸਟਰ ਐਂਡ ਮਿਸੇਜ਼ ਮਾਹੀ' ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਇਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਫੇਲੂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੜਾ ਤੜਫਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਜਨੂਨ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਗਾਂਹ ਇਸੇ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਵਿੱਕੀ ਵਿੱਦਿਆ ਕਾ ਵੋਹ ਵਾਲਾ ਵੀਡੀਓ' 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਰਾਜ ਸਾਂਡਲਿਆ ਨੇ ਲਿਖੀ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀ

ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਡਿਮਰੀ ਹੈ। ਰਾਓ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗੀ। ਫਿਲਮ 'ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ' ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਅਲਾਇਆ ਐੱਫ., ਜਿਓਤਿਕਾ, ਸ਼ਰਦ ਕੇਲਕਰ, ਓਮ ਕਨੌਜੀਆ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ।

ਕੁਦਰਤ ਕੌਰ

ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਉੱਝ, ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ' ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਰਹੀਣ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਭੋਲਾ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਜਨਮ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਦਾ ਕਿਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਹਾਂ-ਪੱਖ ਅਤੇ ਨਾਂਹ-ਪੱਖ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਕਾਰਗਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਤੁਸ਼ਾਰ ਹੀਰਾਚੰਦਾਨੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਸ਼ਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਮਸਤੀ', 'ਅਤਿਥੀ ਤੁਮ ਕਬ ਜਾਓਗੇ?', 'ਹਾਊਸਫੁੱਲ-2', 'ਏ.ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ.: ਐਨੀ ਬੋਡੀ ਕੈਨ ਡਾਂਸ', 'ਏਕ ਵਿਲੇਨ', 'ਡਿਸ਼ਮ', 'ਹਾਫ ਗਰਲਫ੍ਰੈਂਡ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਬੜੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਸਾਂਡ ਕੀ ਆਖ' ਸਾਲ 2019 ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ

ਫਿਲਮ 'ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ' ਦੇ ਇੱਕ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਲਾਇਆ ਐੱਫ. ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ। (ਐਨ ਉਪਰ) ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੁਸ਼ਾਰ ਹੀਰਾਚੰਦਾਨੀ ਅਤੇ (ਹੇਠਾਂ) ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੋਸਟਰ।

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਰਮ ਤਪੱਸਵੀ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਫਰੀਦਾ ਕਾਲੇ ਮੈਡੇ ਕਪੜੇ ਕਾਲਾ ਮੈਡਾ ਵੇਸ॥
ਗੁਨਹੀ ਭਰਿਆ ਮੈ ਫਿਰਾ ਲੋਕੁ ਕਹੈ ਦਰਵੇਸੁ॥

ਮਹਾਨ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਰੂਹਾਨੀ ਜਗਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਰੱਬੀ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਮਰਤਾ, ਮਿਠਾਸ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸੂਫੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਧਰੂ-ਤਾਰੇ ਬਾਬਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਵਲੋਂ: ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਰੱਖੜਾ ਪਰਿਵਾਰ